

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA POMOCNÝCH VĚD HISTORICKÝCH A ARCHIVNÍHO STUDIA

MŮJ MILÝ MÝSO!
Z MÁLO ZNÁMÉ KORESPONDENCE
VOJTĚCHA HYNAISE S J. V. MYSLBEKEM LET 1881-1900

Diplomová práce

Autor práce : Petr Kolář

Vedoucí práce : PhDr. Ivana Ebelová, CSc.

Termín odevzdání : duben 2007

Prohlášení : Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně a výhradně na základě citovaných pramenů a literatury

Datum :

Podpis :

Poděkování : Děkuji touto cestou Ing. Jiřímu Strunzovi a jeho rodině za zapůjčení písemné pozůstalosti ze soukromé sbírky, jejich spolupráci při tvoření diplomové práce a umožnění jejího vzniku. Dále vedoucí této práce PhDr. Ivaně Ebelové, CSc. za odborné vedení, její rady a cenné připomínky, stejně tak jako PhDr. Zdeňku Hojdovi, CSc. Vyjadřuji poděkování též PhDr. Evě Bílkové, kurátorce LA PNP, PhDr. Lence Sýkorové, odborné archivářce SOkA v Klatovech a Mgr. Tomáši Sekerkovi, vedoucímu Archivu Národní Galerie - všem za pomoc při vyhledávání archivních pramenů. Konečně patří můj dík Ing. Jiřímu Strunzovi a panu Jiřímu Kutilovi za nezištné zhotovení fotodokumentace k této práci.

Obsah

Předmluva	6
I. Prameny a literatura. Zhodnocení. Východiska.	8
II. Historický úvod	
II.1. Cesta na vrchol	12
II.2. Ve znamení opony	15
II.3. Směrem ku Praze	17
II.3. Medailon JUDr. Josefa Stupeckého	20
III. Ediční úvod	
III.1. Dopisový celek. Zhodnocení. Interpretace	23
III.2. Putování Hynaisových dopisů	28
III.3. Odkaz Františka Žákavce	29
III.4. Úprava textů. Transkripční pravidla. Uspořádání edice	31
IV. Vojtěch Hynais Josefu Václavu Mylbekovi 1881-1900	33
V. Závěr	99
VI. Prameny a literatura	100
VII. Jmenný rejstřík	102
VIII. Místní a věcný rejstřík	104
IX. Obrazová příloha. Seznam vyobrazení	106

Resumé

Vojtěch Hynais, author of the curtain of the National in Prague, belongs to main creator of this theatre. He was in warm contact with other important persons of cultural and art life of this time, for example Josef Václav Myslbek or Václav Brožík. He lived in Paris for several yers (1878-1893). During the time of his Parisian stay he preserved continual contact with home. He visited Prague occassionally and besides he corresponded with his friends from Bohemia. One of the most frequent correspondence partners was J.V. Myslbek, who was probably his best friend.

The edition of 64 letters and two correspondence cards sent from Vojtěch Hynais to Josef Václav Myslbek, which is showed in this work, as the proof of the deep friendship between these two man and simultaneously the reflection of the most important moments of their lives in the period 1881-1900. The correspondence originates from a private collection and I tried to manage it in accordance with the valid principles of the methodology of edition.

Předmluva

Doslova jen několik málo desítek metrů za západočeskou metropolí si začíná razit cestu hlubokými lesnatými údolími řeka Berounka¹. Tento kouzelný kout naší vlasti se stal od útlého jinošství častým cílem mých výprav. V raném stadiu bylo hlavním cílem především důkladné prozkoumání hloubky tamních tůní, spanilosti zdejších dívek, originality místních hostinců a co nejkvalitnější využití svršků zelené barvy od nesčetných ohňů. Záhy však bylo jasné, že s touto ryze českou vlastivědnou romantikou nelze vystačit. Jednou z mých „neřestí“, získaných právě v tomto jinošském věku, byla láska k historii a veškerým jejím symbolům a projevům. Pochopitelně nikomu nemůže uniknout, že břehy této krásné řeky nesou mnohé připomínky minulých staletí – hrady, zámky, tvrze, dvorce atd. A právě tyto pozůstatky zašlých časů začaly postupně hrát v mém poznávání největší roli. Ovšem snad jsem sám ani nečekal, že od původně ryze kastelologických a památkových pohnutek dospěji až ke zkoumání samotné pramenné základny historie – písemnému projevu.

V průběhu roku 1998 jsem se rozhodl v rámci rekvalifikačního památkového studia poznat blíže snad nejvíce fascinující (alespoň pro mě, jako člověka zasaženého érou renesance a raného baroka), tzv. poberounský objekt – raně renesanční zámek Kaceřov. Tento unikát již dlouho dráždil moji profesní všetečnost. Snad jsem ani nečekal, že jedna návštěva spíše turistického rázu, vyprovokuje další, již skutečně profesní. Ale především jsem naprosto neočekával, že dojde k bližšímu seznámení s nynějším majitelem zámku, panem Ing. Jiřím Strunzem a později i jeho rodinou. Profesní návštěvy se časem proměnily dokonce v přátelská soukromá posezení. Při nich jsme setrvali v dlouhých hovorech a diskusích o všemožných událostech historie i současnosti, často až do nočních hodin, kdy již jen přítomnost zesnulého Floriána Griespecka scházela k úplné pohodě a dokreslení atmosféry. Při těchto zajímavých pobytech jsem zaregistroval ve zdejších prostorách několik kopií děl velikána našeho sochařství Josefa Václava Myslbeka. Na moji zvědavost byl odezvou odkaz na jakéhosi prastrýce pana Jiřího Strunze, jehož prostřednictvím se výtvořily ocitly v soukromé sbírce na tomto zámku. Jmenoval se – Josef Stupecký². Tehdy poprvé jsem zaslechl toto jméno, jež k mému pozdějšímu překvapení nebylo v 19. století vůbec bezvýznamné. V tuto dobu jsem již (nemylte se, ve skutečnosti to bylo hodně pozdě) pronikal do tajů „archivařiny“ a písemných památek. Při jedné z návštěv mne pan Jiří Strunz předložil něco, co prý by mne mohlo zajímat. Jednalo se o soubor korespondence jiné umělecké legendy 19. století, malíře Vojtěcha Hynaise právě s Josefem Václavem Myslbekem. Také tato kolekce dopisů doputovala na Kaceřov zásluhou, pro mne tehdy ještě záhadného, Josefa Stupeckého. Pochopitelně jsem ocenil tyto písemnosti jako nesmírně zajímavé, ale to bylo zpočátku vše. Ostatně jsem již zmínil, že mé zájmy tkvěly v poněkud starším období, nežli bylo 19. století. Ale slíbil jsem mému hostiteli, že jednoho krásného dne (aniž bych sám věděl, kdy tento nastane) se pokusím tuto velice zajímavou kolekci dopisů zpracovat.

Záhy však nastal okamžik, kdy jsem musel podumát nad tématem mojí diplomové práce z oboru archivnictví a pomocných historických věd. Po určitém hledání a váhání mě osvětila myšlenka na unikátní soubor korespondence, ukrytý ve zdech ještě unikátnějšího zámku. A já náhle věděl, že mnou slibovaný „krásný den“ přišel dříve nežli jsem se nadál. Začal jsem následně stále důkladněji pronikat do historie uměleckého světa 19. století a poznávat husté předivo vztahů mezi jednotlivými umělci, jejich zahraniční působení, zrod Národního divadla (podle něhož byla pojmenována celá tato vynikající generace tvůrců) atd.

¹ V samotné Plzni se v loňském roce dostal na pořad jednání krajského zastupitelstva poněkud kontroverzní návrh o tom, že až na hranici kraje by řeka měla nést starobylý název Mže. Výsledky jednání však neznám.

² Doktor práv Josef Stupecký (*1848 Praha, †1907 tamtéž) byl jedním z nejbližších a nejvěrnějších přátel V. Hynaise a J. V. Myslbeka. Ve své korespondenci ho oba často vzpomínají. Jeho osudů se dotknu podrobněji níže.

Zjistil jsem tak, že nejen raným novověkem může „živ býti“ člověk=badatel. K mému překvapení také vyšlo najevo, že kolekce těchto dopisů je zřejmě významnější, nežli bylo patrné při prvním shlédnutí. Krom toho moji zvědavost, mimo obou hlavních protagonistů a jejich kolegů, stále více přitahoval onen hlavní viník mého počínu - Dr. Josef Stupecký. Dlužno podotknout, že k jeho osobě bylo poněkud složitější nalézat prameny, nežli k oběma velikánům českého umění. Cítil jsem též v tomto směru nesplacený dluh svému hostiteli, jenž nezištně poskytl celou korespondenci ke zpracování. Touto cestou mu ještě jednou vyjadřuji poděkování, snad nejen za sebe. Buď jak buď jsem se pustil do realizace prvního edičního počínu své praxe. Posuďte, prosím, zda s úspěchem, či nikoli.

Petr Kolář

I. Prameny a literatura. Zhodnocení. Východiska.

Již jsem vzpomenul skutečnost, že mnou zpracovávaná korespondence mezi Vojtěchem Hynaisem a Josefem Václavem Myslbekem pochází z pozůstalosti JUDr. Josefa Stupeckého. Dnes je ve vlastnictví rodiny Strunzovy, současných majitelů zámku Kaceřov na severním Plzeňsku. Též jsem zmínil skutečnost, že tento soubor písemné pozůstalosti není ani zdaleka bezvýznamný. Jediná, v současnosti oficiálně známá, pozůstalost Vojtěcha Hynaise se nachází ve fondech Archivu Národní galerie.³ Pochopitelně bylo nutné do ní nahlédnout. Zde ve složce s hlavičkou *Myslbek* je možno se probrat značným množstvím dopisů slavného sochaře a též jeho syna, z nichž mnohé reagují na mnou zpracovávané dopisy Hynaisovy. Některé navíc nalezneme uveřejněné i ve dvou níže citovaných edicích. Celý hodnotný fond je však zatím ve stadiu zpracovávání. Totéž platí o písemné pozůstalosti Františka Žákavce, významného uměnovědce, uměleckého kritika a svého času profesora Právnické fakulty University Komenského v Bratislavě. Jedná se o dosud jediného badatele, který pracoval s těmito Hynaisovými dopisy a některé jejich části i zveřejnil. Pozůstalost nalezneme v Literárním archivu Památníku národního písemnictví.⁴ Nepoužil jsem z ní sice mnoho, přesto jsem zde ale našel jeden dosti důležitý dokument, vztahující se k osudům tohoto editovaného souboru korespondence.⁵ A konečně jsem v Archivu Národní galerie nahlédl též do písemné pozůstalosti adresáta Hynaisových dopisů.⁶

Dosud značně diskutabilní zůstává ve vědeckém a badatelském světě hodnota **pramenů ústních**. Ač u mnohých historiků nebudí příliš nadšení, někdy se nelze bez nich obejít. Bylo tomu tak též u mě, v souvislosti s osobou Josefa Stupeckého. Při pátrání po rodinných vztazích mezi ním a rodinou Strunzovou mě ani nic jiného nezbyvalo. Zároveň tímto způsobem došlo snad k uspokojivému objasnění cesty Hynaisových dopisů na Plzeňsko. Tudíž rozhovory s panem Jiřím Strunzem a jeho rodinou mě poskytly chybějící články v tomto řetězu⁷.

***

A jak je na tom osobní korespondence Hynaisova a Myslbekova s dosavadním **edičním zpracováním**? V minulosti již popisovaná korespondence přitáhla několikrát pozornost historiků a badatelů. Pokud se týká edičního zpracování, došlo celkem čtyřikrát k předložení těchto dopisů nebo jejich částí veřejnosti. Kupodivu části některých mnou zpracovávaných dopisů byly již též publikovány a to zásluhou již vzpomínaného Františka Žákavce. Je pravděpodobně vůbec nejpilnějším z badatelů, zaměřujících se na tuto generaci umělců a autorem řady prací, statí a článků k této problematice. I když se ani v jednom případě nejednalo o skutečné edice (šlo vesměs pouze o citace úryvků dopisů), přesto jsem je zařadil mezi prameny vydané. Ve sborníku k 70. narozeninám K. B. Mádlá otiskl František Žákavec Myslbekovy a Hynaisovy dopisy z let 1881–1884⁸. Dalším počinem tohoto pána bylo vydání ještě další části korespondence Myslbek-Hynais, spolu s dopisy Josefa Stupeckého, v časopise Lumír⁹. Žákavec v obou případech uveřejnil části některých dopisů,

³ *PP Vojtěch Hynais*, Archiv Národní galerie (dále jen ANG), přír. č. AA 2925, 2888. Fond je ve stadiu zpracovávání.

⁴ *PP František Žákavec*, Literární archiv Památníku národního písemnictví (dále jen LA PNP), signatura 2-M. Fond zpracován předběžně.

⁵ Viz s. 29.

⁶ *PP Josef Václav Myslbek*, ANG, přír. č. AA 773, 775, 776, 1572.

⁷ Jednalo se o dva rozhovory s panem Jiřím Strunzem ve dnech 24. 6. a 7. 10. 2006; rozhovory vedl Petr Kolář.

⁸ František Žákavec: *K věrnému přátelství Hynaise s Myslbekem*, in: Sborník k 70. Narozeninám K. B. Mádlá, Praha 1929, s. 209-247.

⁹ František Žákavec: *Tři přátelé z umělecké besedy. (Z korespondence malíře Hynaise, sochaře Myslbeka a profesora Stupeckého)*, in: Lumír LVI, 1930.

jež předkládám níže. Budou citovány podrobněji v edičním úvodu. Seznámil se tedy s nimi ještě dříve, než v soukromých sbírkách upadly v zapomnění. Žákavcova edice posloužila jako podklad Aloisu Lodrovi pro další vydání Myslbekovy korespondence s několika tehdejšími osobnostmi, mezi nimi i Vojtěchem Hynaisem¹⁰. Tato edice je kvalitní, rozsáhlá, dle mého názoru však poněkud nepřehledná. Zahrnuje totiž Myslbekovu korespondenci s vícero adresáty, ovšem zdá se, že bez určitého schématu a řádu. Jakoby editor dopisy i události s nimi související zpracovával tak, jak mu přišli pod ruku. Konečně potom menší kolekci pěti Myslbekových dopisů Hynaisovi publikoval Zdeněk Hojda ve sborníku *Documenta Pragensia*¹¹. V obou posledně jmenovaných edicích jsem našel Myslbekovy odpovědi na některé z Hynaisových dopisů, jež sám zpracovávám. Tato okolnost mě samozřejmě velice potěšila. Ze Žákavcových částečných edic vycházely v některých ohledech i práce dvou níže citovaných autorek – Zory Dvořákové a Marie Mžýkové. Pro znalé francouzského jazyka na tomto místě ještě vzpomenu původem francouzskou mini-edici šesti dopisů mezi Vojtěchem Hynaisem a jeho velkým pařížským přítelem Paulem Baudrym (4 x P. Baudry, 2 x V. Hynais), kterou jsem našel ve fondech Národní knihovny v Praze jako kopii na mikrofiši. Autorem je Bernadette Wirtz-Daviau.¹²

***

Literatura k danému tématu je poměrně bohatá. Ovšem pochopitelně s rozdíly vzhledem k jednotlivým protagonistům. Samotných biografických děl obou korespondujících umělců není mnoho. **Vojtěch Hynais** se dočkal prozatím dvou. Již počátkem 20. století se Hynaisovou osobou a jeho dílem sice zabýval další významný uměnovědec tohoto období Karel Boromejský Mádl, ovšem spíše po stránce umělecko-historické.¹³ První, poněkud idealizující biografie, pochází z pera Vojtěcha Šumana.¹⁴ V moderním bádání je, dle mého názoru, použitelná spíše okrajově, především pro svůj malý rozsah. Stěžejní je zde totiž obrazová část. Autorkou druhé práce je známá historička umění Marie Mžýková¹⁵. Při sestavování životopisných údajů jsem vycházel především z ní. I tato má silný umělecko-historický nádech, vzhledem k autorčině profesi umělecké historičky však pochopitelný. Dá se tedy konstatovat, že na opravdovou moderní biografii tvůrce opony Národního divadla teprve čeká. Marie Mžýková je navíc autorkou rozsáhlé dvoudílné studie o českých umělcích v Paříži 19. století – tzv. českých Pařížanech. Studie se vyčerpávajícím způsobem zabývá působením a díly nejen Vojtěcha Hynaise (i když v titulu stojí jako hlavní jeho jméno), ale i jeho českých předchůdců, současníků a následovníků ve francouzské metropoli.¹⁶ Další zajímavá a cenná práce, věnovaná převážně Hynaisovu podílu na výzdobě Národního divadla, pochází údajně z pera dvou autorů – V. Diviše a J. Jindry.¹⁷ Píši záměrně údajně, neboť přes veškerou snahu se mě zmíněnou práci nepodařilo v žádné západočeské ani pražské knihovně či instituci získat ke studiu. Jelikož je však několikrát citována v publikacích jiných autorů (resp. autorek)¹⁸, zahrnuji ji též do tohoto hodnocení. V mém soupisu literatury však bude chybět.

¹⁰ *Josef Václav Myslbek - korespondence*, Alois Lodr (vyd.), Praha 1960.

¹¹ Zdeněk Hojda: *Generace Národního divadla po deseti letech*, in: *Documenta Pragensia*, 3, s. 240-252, Praha 1983.

¹² Bernadette Wirtz-Daviau: *Paul Baudry et le peintre tchéque Vojtech Hynais*, Paris 1935.

¹³ Karel Boromejský Mádl: *Vojtěch Hynais. Výběr jeho prací z let 1891-1901*, Praha 1901.

¹⁴ Vojtěch Šuman: *Vojtěch Hynais. K sedmdesátinám mistrovým*, Praha 1924.

¹⁵ Marie Mžýková: *Vojtěch Hynais*, Praha 1990.

¹⁶ Marie Mžýková: *Křídla slávy. Vojtěch Hynais, čeští Pařížané a Francie, I a II. díl*, Praha 2000.

¹⁷ V. Diviš - J. Jindra: *Hynais a Národní divadlo*, Praha 1955. Podotýkám zde, že ani celostátní elektronický katalog knihoven (CASLIN), neobsahuje žádnou informaci o této knize. Jelikož se mě nepodařilo zjistit jinak, ponechávám křestní jména autorů pouze v iniciálách.

¹⁸ Činí tak kupř. Marie Mžýková nebo Zora Dvořáková.

Josef Václav Myslbek má první práci o své osobě též z pera Karla Boromejského Mádl¹⁹, která je podobného rázu jako předešlá a vydána byla také téměř současně. Osobně jsem nahlížel do dvou Myslbekových biografií, jejichž autory jsou Zora Dvořáková²⁰ a Václav Vilém Štech²¹ (ten je autorem i několika dalších dílčích studií vztahujících se k osobě známého sochaře). Velká příznivkyně veškeré generace Národního divadla Zora Dvořáková sepsala ještě práci o vztazích a uměleckém zrání prakticky všech mužů této generace. I když tato kniha je poněkud populárnějšího rázu a dala by se přiřadit spíše k literatuře faktu, obsahuje cenné informace²². V Archivu Národní galerie mě předložili zajímavou publikaci zaměřenou sice fotodokumentačně, ale obsahující kromě zdařilých černobílých fotografií též poměrně podrobné popisy Myslbekových nejznámějších děl.²³ Úplný seznam jeho děl, včetně jejich datace zpracoval nejdokonaleji Vojtěch Volavka.²⁴

Naproti tomu naleznout literaturu k osobě doktora práv **Josefu Stupeckému** je úkolem hodně náročným. Pominu-li výše citované články z časopisu Lumír, kde se František Žákavec o Josefu Stupeckém poměrně často zmiňuje, soudobé novinové články a několik nekrologů sepsaných jeho kolegy v roce úmrtí - objevil jsem jedinou práci věnovanou tomuto pozoruhodnému, avšak pro mnohé málo známému muži. O to však je tato publikace zajímavější. Jedná se o dvě stati vzpomínek na něho z pera jednak pozdějšího protektorátního prezidenta JUDr. Emila Háchy a jednak JUDr. Otakara Sommera²⁵, doplněné zněním občanského zákoníku. Publikace byla vydána Právnickou fakultou University Komenského v Bratislavě jako nekrolog ke dvacetiletému výročí (avšak s jistým zpožděním!) Stupeckého smrti v počtu pouhých sta číslovaných výtisků²⁶. Na tomto místě musím podotknout, že kniha se k mým rukám dostala opět zásluhou pana Jiřího Strunze, jenž je vlastníkem výtisku čís. 2. Pro úplnost nutno ještě vzpomenout Zikmundem Wintrem uveřejňované Paměti ze života dvou přátel²⁷, které jsem však pro tuto práci nevyužil. Kdo by měl zájem pouze o stručný retrospektivní pohled na osudy pražského právníka, může nahlédnout do Ottova slovníku naučného a vyhledat příslušné heslo.²⁸

Nyní k bibliografii **Národního divadla**. Bez něho si tuto generaci umělců neumíme představit, i když Josef Václav Myslbek se na jeho výzdobě podílel minimálně. To však možná dnes ani mnoho lidí netuší. Ke „Zlaté kapli“ existuje bohatá literatura, množství článků atd. Zmíním na tomto místě pouze stěžejní práce. František Žákavec zpracoval již v časech první světové války precizní pojednání o slavném divadle a odstartoval tak badatelský zájem o něj.²⁹ V době Protektorátu byla vydána studie kolektivu historiků umění v úpravě V. Michala, s úvodem od známého historika umění Antonína Matějčka³⁰. Tato reprezentativní publikace obsahuje, dle mého názoru, prozatím nejzdařilejší reprodukce (barevné i černobílé) dekorací provedených v budově divadla. Ve dvou vydáních existuje kniha taktéž z pera Antonína Matějčka o tomto divadle a jeho výtvarnících. Použil jsem vydání druhé z padesátých let³¹. Téměř současně vyšla též stejnojmenná, poměrně útlá, práce Václava Viléma Štecha³². O publikaci „Hynais a Národní divadlo“ již byla řeč výše. Konečně

¹⁹ Karel Boromejský Mádl: *Josef Václav Myslbek*, Praha 1901.

²⁰ Zora Dvořáková: *Josef Václav Myslbek*, Praha 1952.

²¹ Václav Vilém Štech: *J. V. Myslbek*, Praha 1952.

²² Zora Dvořáková: *Když ještě nebyli slavní*, Praha 1988.

²³ *Josef Václav Myslbek*, fotografoval Josef Ehm, Praha 1942.

²⁴ Vojtěch Volavka: *Soupis díla J.V. Myslbeka*, Praha 1929.

²⁵ K jeho osobě podrobněji viz s. 28-29.

²⁶ *Josef Stupecký in memoriam*, Bratislava 1928. Zde jsou na s. 20 citovány i zmíněné nekrology.

²⁷ Zikmund Winter: *Paměti ze života dvou přátel in Zvon*, roč. 9, č. 1-11, Praha 1909.

²⁸ *Ottův slovník naučný, XXIV. díl*, Praha 1906

²⁹ František Žákavec: *Chrám znovuzrození. O budovatelích a budově Národního divadla v Praze*, Praha 1918.

³⁰ Kolektiv: *Národ sobě. Národní divadlo a jeho umělecké poklady*, Praha 1940.

³¹ Antonín Matějček: *Národní divadlo a jeho výtvarníci*, Praha 1954.

³² Václav Vilém Štech: *Národní divadlo*, Praha 1954.

z osmdesátých let 20. století pochází reprezentativní publikace zpracovaná kolektivem autorů vedeným Josefem Šnejdarem³³ a dále práce Miloše V. Kratochvíla pod názvem *Národ sobě*³⁴, která poněkud opomíjí období po zkáze Národního divadla.

Zbývá pohovořit o velkých **francouzských umělcích** 19. století, o kterých se v Hynaisových dopisech hojně hovoří. Zejména zjištění jejich životopisných dat se ukázalo být ne úplně jednoduchým. Data narození a skonu se dají u některých z nich zjistit v umělecko-historické literatuře. Avšak vypátrání míst, kde se tak stalo, je možno provést jen v několika málo publikacích. Zaručenou pomůckou jsou dva umělecko-historické slovníky zahraničních autorů. Především všeobecný lexikon německých autorů Ulricha Thiemeho a Felixe Beckera.³⁵ V jednom případě, pro informaci novější, jsem použil druhý díl další známé encyklopedie - francouzského slovníku autora E. Bénézita.³⁶ Pro starší období je samozřejmě možné použít osvědčený a populární *Ottův slovník naučný*³⁷ nebo jeho německou obdobu *Meyers Lexikon*³⁸. Případným zájemcům o tuto problematiku, tak mohou všechna tato díla vřele doporučit. Pokud se jedná o životopisná data **umělců českých** (stejně tak jako o vylíčení jejich životních osudů), je možno se bez obav pohroužit do již zmíněného „Otty“ nebo ještě lépe do *Nového slovníku československých výtvarných umělců* autora Prokopa Tomana³⁹.

³³ Josef Šnejdar a kol: *Národní divadlo*, Praha 1987.

³⁴ Miloš Václav Kratochvíl: *Národ sobě*, Praha 1983.

³⁵ Ulrich Thieme - Felix Becker: *Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart*, I.- XXVII. Band, Leipzig 1907-1950.

³⁶ E. Bénézit: *Dictionnaire critique et documentaire des Peintres, Sculpteurs, Dessinateurs et Graveurs*, Tome Second, Gründ 1966.

³⁷ *Ottův slovník naučný*, I. – XXVII. díl, Praha 1888 – 1909.

³⁸ *Meyers Grosses Konversations-Lexikon*, I. – 24. Band, Wien, Leipzig 1902 – 1912.

³⁹ Prokop Toman - Prokop H. Toman: *Nový slovník československých výtvarných umělců*, I. a 2. díl, Praha 2000.

II. Historický úvod

II.1. Cesta na vrchol (1854 – 1889)

Řekne-li se Národní divadlo a jeho tvůrci, vytane mnohým na mysli několik jmen. Mezi prvními však zcela určitě jméno Vojtěcha Hynaise, autora opony tohoto kulturního svatostánku českého národa. Víme, že udržoval velice přátelské styky s několika neméně významnými osobnostmi tehdejšího uměleckého a kulturního života. Za všechny jmenujme Josefa Václava Myslbeka či Václava Brožíka. Odborné veřejnosti je také dostatečně známo, že pobýval řadu let v Paříži. Konkrétně v letech 1878 – 1893. Za tohoto pobytu udržoval neustálý kontakt s domovinou. Kromě občasných návštěv Prahy to byla především korespondence s přáteli z Čech. A právě korespondence s jedním z výše zmíněných umělců, J. V. Myslbekem, patřila k nejčilejším. Byl ostatně patrně nejbližším Hynaisovým přítelem.

* * *

Vojtěch Hynais (*1854, †1925) se narodil ve Vídni v rodině krejčího - vídeňského Čecha stejného jména. Jeho otec pocházel původně ze západních Čech, téměř z jejich metropole – Bolevce u Plzně⁴⁰, matka potom z Jičína⁴¹. Hynais-otec představoval typ krejčího písmáka, který celý život, strávený ve Vídni, zůstal zarytým staročechem⁴² a českým vlastencem. Důkazem jsou jeho děti, které nechal křtít slavnými jmény nejstarší české historie – Vojtěchem, Cyrilem, Vlastou.⁴³ Mladý Vojtěch zřejmě původně vůbec nekoketoval s uměleckým světem. Až prý shlédnutí jakési vídeňské výtvarné výstavy je možné považovat za počátek jeho posedlosti malbou.⁴⁴ Učňovská léta prožil na vídeňské akademii, kam byl přijat roku 1870. Jeho skutečný růst byl však nastartován až o tři roky později, kdy přestoupil do ateliéru čerstvě vyhlášené hvězdy - vídeňského malíře Anselma Feuerbacha.⁴⁵ Ten si záhy nadějněho mladíka oblíbil a jejich vztahy se staly poměrně velice těsnými, ač zde dychtivý Vojtěch strávil jen krátkou dobu - přibližně půl roku.⁴⁶ Feuerbachovou zásluhou také obdržel V. Hynais římské cestovní stipendium za skicu nazvanou Muka sv. Víta, díky které mohl odcestovat do Itálie na dvouletý studijní pobyt⁴⁷.

Jeho odjezd se uskutečnil roku 1874. Hynais bezpochyby toužil pochytit vše, co dala po umělecké stránce Itálie světu. Renesance a baroko byly jeho vytoužené mety. Snad ještě nemohl zaznamenat (ostatně jako naprostá většina umělců tohoto období), že vývoj 19. století je již zcela jinde. Byla to patrně cesta všech tvůrců průmyslového věku, která vyrůstala z klasických mistrů a dávala v jiných podmínkách plody stejně cenné a stejně originální⁴⁸.

Po krátké zastávce ve Vídni se Hynais chystal k osudové cestě. V únoru 1878 se ocitl v Paříži. Ve městě, jež navzdory momentální politické rozervanosti (nedávna prusko-

⁴⁰ Zde musím upozornit na nesprávné pojmenování tohoto místa, uvedené v biografii Vojtěcha Hynaise autorky M. Mžkové. Buď z neznalosti nebo tiskovou chybou, je zde uváděno jako Bolevac. Srov. M. Mžková: *Vojtěch Hynais*, s. 93 (ověřeno u dvou výtisků).

⁴¹ Narodila se 13. 12. 1817 v Soudně u Jičína. Převzato z údajů, jež jsou uvedeny na Myslbekově dopisu Hynaisovu otci v souvislosti s instalací pomníku na její hrob. Viz ANG, *PP Vojtěch Hynais*, přír. č. 2925, dočasné uložení zn. (kart.) 18 (5), složka „Myslbek“.

⁴² Srov. F. Žákavec: *K věrnému přátelství....*, s. 210.

⁴³ Tamtéž, s. 215.

⁴⁴ Tvrdí tak V. Šuman: *Vojtěch Hynais*, s. 4.

⁴⁵ K působení Vojtěcha Hynaise u Anselma Feuerbacha (*1829 Spener, +1880 Benedig) a jeho vztahu k němu blíže F. Žákavec: *Anselm Feuerbach a jeho český žák* in *Umění III*, Praha 1930, s. 247- 264.

⁴⁶ Tamtéž, s. 5.

⁴⁷ Srov. M. Mžková: *Vojtěch Hynais*, s. 14 -16.

⁴⁸ K Hynaisovu italskému pobytu blíže M. Mžková: *Vojtěch Hynais*, s. 16-24.

francouzská válka se Sedanem a schizofrenie Pařížské komuny s následnými událostmi byla stále živá) drželo prapor umělecké avantgardy. Nejen umělci z Čech a Moravy, ale i z dalších zemí nacházeli v této době v hlavním městě Francie azyl. Tato symbióza evropských umělců a města nad Seinou přináší oběma stranám obrovský užitek. Lační tvůrci vstřebávali plnými doušky francouzské impulzy, aby je v domovinách přetavili v jedny z nejhodnotnějších mezníků tamního umění. Paříž je naopak oživena těmito umělci a jejich podněty. Její gigantický umělecko-historický svět, v posledních letech však politikou patřičně znásilněn, dostával nenápadné injekce. Pomáhaly mu udržet se v čele evropského uměleckého vývoje. Budiž řečeno, že právě čeští umělci hráli v tomto procesu ne právě nepatrnou roli. Čtyři jejich generace okusily tuto atmosféru. K zakladatelům této tradice patřil především Jaroslav Čermák. A právě Vojtěch Hynais, společně s Václavem Brožíkem, se stali dalšími následovníky v řadách tzv. českých Pařížanů.⁴⁹

Záhy se Vojtěch Hynais setkal a seznámil s umělcem, jenž měl na jeho další umělecký (a patrně i lidský vývoj) rozhodující vliv. Byl jím francouzský malíř Paul Baudry, jehož malby vzbudily Hynaisovo nadšení. Navštěvuje Baudryho a snaží se k němu proniknout jako jeho žák. Baudryho sice nadějný mladík z „Austrie“ velice zaujmul, nemá však svoji školu. A tak nadějného mladého muže odkáže ke kolegovi Jeanu-Léonu Gérômovi, jenž byl profesorem na pařížské umělecké škole École de Beaux-arts. Doporučení Paula Baudryho bylo dobrou vizitkou a Hynais byl přijat. Tímto krokem ovšem vztahy Vojtěcha Hynaise s Paulem Baudrym neskončily. Právě naopak. Teprve nyní začínají bujet jejich intenzivní styky, umělecká spolupráce i osobní přátelství⁵⁰. Studium u Gérôma ukončil Hynais v roce 1880 a pomalu se staví na vlastní nohy. A znovu přišla pomocná ruka od Baudryho v podobě Hynaisovy účasti na jeho velké dekorativní zakázce pro *Vanderbildtův palác* v New Yorku⁵¹. V této době též získal Hynais první vlastní ateliér na pařížském Pigalle⁵².

Krátce před tím však došlo v Hynaisově životě k dalšímu přelomovému setkání, které mu přineslo jednoho z nejoddanějších přátel a díky němu vznikla i tato práce. Při příležitosti Světové výstavy v Paříži v roce 1878 se ve francouzské metropoli objevují další představitelé rozvíjející se české umělecké avantgardy: Emanuel Krescenc Liška, František Ženíšek a **Josef Václav Myslbek** (*1848, †1922). Přijíždějí na krátkou dobu asi čtrnácti dnů, aby nasáli maximum ze zdejších podnětů a zároveň navštívili kolegu a přítele Václava Brožíka. Právě u něho pak jednoho večera došlo k setkání dvou neobyčejných umělců a lidských osobností zároveň – Vojtěcha Hynaise s Josefem Václavem Myslbekem⁵³. V první chvíli ani jeden z nich určitě netušil, že je to počátek dlouholetého přátelského vztahu s řadou vzájemně adresovaných dopisů mezi Paříží a Prahou, Prahou a Paříží. Stalo se tak, mimo jiné, i díky Hynaisově kolegiální nezištné finanční výpomoci Myslbekovi bezprostředně při jeho pařížském pobytu⁵⁴. Finanční nouze byla vůbec takřikajíc „rodnou sestrou“ téměř všech tehdejších uměleckých tvůrců z Čech, nejen našich dvou protagonistů (i když nezasevěnému

⁴⁹ K působení tzv. českých Pařížanů ve Francii podrobně především M. Mžýková: *Křídla slávy, I. a II. díl*, Praha 2000; též Z. Dvořáková: *Když ještě nebyli slavní*, Praha 1988. K jejich tvorbě František Žákavec: *K výstavě „Francie v obrazech českých malířů“*, in: *Umění IV*, Praha 1931, s. 369-384.

⁵⁰ K životu a dílu Paula Baudryho a jeho vlivu na V. Hynaise blíže F. Žákavec: *Ke stoleté památce narození Pavla Baudryho*, in: *Umění II*, Praha 1929, s. 579-583.

⁵¹ Dopis č. 1.

⁵² Dopis č. 2. K této spolupráci obou umělců též K. B. Mádl: *Vojtěch Hynais. Výběr z jeho prací z let 1891-1901*, Praha 1903, s. 12 nebo F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 215-216.

⁵³ Navštěvu jmenovaných umělců v Paříži a jejich seznámení s Hynaisem popisuje zejména M. Mžýková: *Křídla slávy, I. díl*, s.150; též Z. Dvořáková: *Josef Václav Myslbek*, Praha 1979, s. 70-79 nebo též: *Když ještě .....*, s. 146-165.

⁵⁴ Okolnosti navázání vzájemného přátelství dokumentuje Myslbekův dopis Hynaisovi z 3. XII. 1891, část publikoval A. Lodr: *Josef Václav Myslbek – Korespondence*, Praha 1960, s. 457. Originál in ANG, dočasné uložení zn. (kart.) 18 (5).

by se mohl zdát opak pravdou). Vzájemná podpora v tomto směru byla častá, o čemž naopak tito dva podávají snad nejlepší důkaz.⁵⁵

***

Doma v Čechách zatím již klepou na dveře dokončovací práce na Pantheonu českého národa – Národním divadle. Jsou pochopitelně spojené též s finišující dekorací stavby, svěřené na základě vypsaných soutěží několika umělcům. Navzdory mnohým nedorozuměním s výborem Sboru⁵⁶ pro výstavbu Národního divadla (a mnohdy i nečekaným hořkostem)⁵⁷, dala monumentální národní stavba této generaci umělců nesmazatelné označení – generace Národního divadla. Její příslušníci na věky okrášlili český kulturní svatostánek svými mistrovskými díly.

Stranou nezůstal ani Vojtěch Hynais. Po určitých průtazích a peripetiích získal objednávku na malby pro budoár a schodiště divadla. Nejproslulejším vyvrcholením jeho účasti zde bylo však vítězství v soutěži na výmalbu jeho opony. K tomu ovšem došlo až, dalo by se říci, v „druhé vlně“, po požáru budovy v srpnu 1881⁵⁸. Poněkud jinak na tom byl však adresát Hynaisových dopisů – J. V. Myslbek. Stal se pravděpodobně obětí částečného nepochopení úlohy své ranné tvorby prvním architektem divadla Josefem Zítkem. Přednost byla dána tehdy již „zaběhlému“ Antonínu Wagnerovi, žijícímu však již delší čas ve Vídni. Nepočítáme-li tedy výzdobu portálu na západní fasádě původního divadla a několik málo skulptur v interiéru - přišel náš pozdější největší sochař tohoto období, při účasti na této obrovské národní slavnosti, zkrátka. Zda ku škodě či prospěchu věci ponechám na odbornících z oboru dějin umění⁵⁹. Nic to však nemění na Myslbekově velikosti a jeho přiřazení k tzv. generaci Národního divadla.

***

První polovina osmdesátých let přinesla ovšem několik přelomových událostí též v osobním životě pařížského Čecha Hynaise. Především se v jeho životě objevila žena, jež zůstala Hynaisovi již natrvalo přítelkyní, milenkou, družkou a posléze manželkou. Šlo původně o jeho modelku Annu Voirinovou (později přezdívanou Ida).⁶⁰ Jistě ani sám Vojtěch Hynais zpočátku netušil, jak pevný vztah mezi nimi vznikne. Hynaise však neočekávají pouze životní slasti, pochopitelně se musí vyrovnat i se strastmi. Roku 1884 dorazila z domoviny smutná zpráva o tragickém skonu Dr. Miroslava Tyrše, velké autority tehdejšího uměleckého a společenského života v Čechách.⁶¹ Se snad nejbolestivější ztrátou se ale musel Vojtěch Hynais vyrovnat až o dva roky později. To když navždy, někdy v průběhu ledna 1887, odešla Hynaisova matka.⁶² A aby toho nebylo dosti, zanedlouho potom zavřel naposledy oči Hynaisův milovaný pařížský mistr a přítel Paul Baudry. Stalo se tak roku 1888.⁶³ V této době ho také trápí osobní (především zdravotní) problémy jeho velkého přítele Josefa Václava

⁵⁵ Větší množství dopisů kupř. č. 3, 10, 11, 12, 16, atd.

⁵⁶ Sbor pro výstavbu Národního divadla byl slavnostně ustanoven již 7. 9. 1850 v místnostech Muzea království českého. Jeho jednatelem se později stal volený výbor zástupců. Srov. J. Šnejdar: *Národní divadlo*, s. 19.

⁵⁷ Problémy a nedorozuměními vzniklými při tvorbě dekorací divadla se zabývá podrobně kupř. A. Matějček: *Národní divadlo a jeho výtvarníci*, Praha 1954 nebo Z. Dvořáková: *Když ještě...*, 1988.

⁵⁸ K Hynaisově účasti na výzdobě Národního divadla podrobně A. Matějček: *Národní divadlo...*, s. 204-213 a 243-272 nebo M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 43-57.

⁵⁹ Srov. Z. Dvořáková: *Josef Václav Myslbek*, s. 66 a 86.

⁶⁰ Dopis č. 30. Srov dále M. Mžýková: *Křídla slávy*, s. 160 nebo též: *Vojtěch Hynais*, s. 95.

⁶¹ Dopis č. 24.

⁶² Srov. F. Žákavec: *Tři přátelé...*, in: Lumír LVI., č. 9, s. 487. V Hynaisově korespondenci, zde zpracovávané, však kupodivu o této události zmínku nenajdeme. Zmiňuje se pouze o matčině těžkém onemocnění v prosinci 1886. Srov. dopis č. 33.

⁶³ Dopis č. 31.

Myslbeke.⁶⁴ Hynaisova neustálá starostlivost v tomto směru je dalším důkazem hlubokého přátelství a úcty mezi oběma muži.

***

Hynaisovo dílo v Národním divadle znamenalo definitivní a vítězoslavné proniknutí do povědomí českého národa. Do této doby sice zprávy o něm čas od času do Čech doléhaly, pro tradičně nedůvěřivý národ však zůstával spíše tajemným a nečitelným. Práce na výzdobě divadla a zejména na jeho oponě vše v krátké době obrátily. Pochopitelně se vyskytli i kritici jeho práce (poukazující kupř. na Hynaisovu „nečeskost“ a kosmopolitismus), byli však v menšině⁶⁵. Nicméně Hynaisovou základnou byla dosud Paříž. I zde se konečně dočkal významných ocenění. Vystavuje poprvé na proslulém pařížském Salonu francouzských umělců⁶⁶ a hned při premiéře je mu uděleno Čestné uznání. Kolem poloviny osmdesátých let je již Hynais známým a uznávaným umělcem, zejména díky své práci v Národním divadle. A tak pochopitelně další zakázky na sebe nenechávají dlouho čekat. S významnou zakázkou se hlásí velkopřemyslník Josef Šebestián Doubek, který požaduje zhotovení repliky obrazu *Léto*.⁶⁷ Přes svoji zajímavost se tato práce stala tak trochu Hynaisovou noční můrou. Neúměrně se totiž protahuje a obraz byl dokončen až v roce 1888. Vše bylo zapříčiněno především obrovskou vytížeností nové malířské hvězdy. Prakticky v téže době, roku 1884, začal pracovat na další objednávce – výzdobě vily pařížského průmyslníka Charlese Lecomte a jeho manželky.⁶⁸

V roce 1886 přichází další vrchol mistrovy kariéry. Na popud vídeňského architekta Karla Hasenauera se pustil do realizace dekorací pro Burgtheater⁶⁹ ve Vídni. Tato zakázka mu přinesla další vavříny.⁷⁰ Pro Burgtheater vytvořil Hynais celkem čtyři medailony, čtyři lunety, dvanáct vlysů a šest výplní.⁷¹ Bezesporu velice úspěšné desetiletí završilo udělení I. zlaté medaile a posléze Rytířský řád Čestné legie⁷² po Světové výstavě v Paříži v roce 1889.⁷³ Konec osmdesátých let zastihuje Vojtěcha Hynaise na vrcholu uměleckého rozletu. Patrně nejvýznamnější decennium jeho života z něho vytvořilo uznávaného a váženého umělce, jednu z nejvýraznějších postav mezi tehdejšími pařížskými Čechy, respektovanou v zahraničí i doma. Rozhodujícím způsobem zformovala též jeho soukromý život. Další velké okamžiky má však ještě před sebou. Přijdou zanedlouho.

II.2. Ve znamení opony

Velkoryse pojatá idea výstavby Národního divadla nenechala nikoho z tehdejších obyvatel Čech zcela chladnými. Mezi avantgardou pak způsobila soutěž na jeho výzdobu,

⁶⁴ Dopis č. 26.

⁶⁵ Hynaisovy peripetie s tvorbou opony líčí podrobně A. Matějček: *Národní divadlo*, s. 259-272; též M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 50-57 a *Křídla slávy*, 2. díl, s. 407 nebo Z. Dvořáková: *Když ještě...*, s. 246-252.

⁶⁶ Srov. M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 95. Srov. též dopis č. 28.

⁶⁷ Dopis č. 11.

⁶⁸ Dopis č. 24.

⁶⁹ K tomu blíže F. Žákavec: *Tři přátelé...*, in: Lumír LVI., č. 8, s. 423.

⁷⁰ Korespondence mezi Vojtěchem Hynaisem a Karlem Hasenauerem týkající se práce na této zakázce je uložena in ANG; *PP Vojtěcha Hynaise*, dočasné uložení zn. (kart.) 18 (2).

⁷¹ Srov. V. Šuman: *Vojtěch Hynais*, s. 8; popis jednotlivých děl tamtéž, s. 10. K Hynaisovu vídeňskému angažmá podrobněji též M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 66-68.

⁷² Originál in ANG; dočasné uložení zn. (kart.) 18 (1).

⁷³ K těmto událostem blíže M. Mžýková: *Křídla slávy*, s. 166 nebo táž: *Vojtěch Hynais*, s. 68. Výčet Hynaisových děl, zde vystavovaných, podává V. Šuman: *Vojtěch Hynais*, s. 11.

vyhlášená pro rok 1878, doslova revoluci a vyprovokovala širokou obec výtvarníků k horečné činnosti. Záhy se začínají hrnout návrhy dekorací a výzdoby. Stranou nezůstalo ani zahraničí.

Vojtěch Hynais se sice přihlásil již do prvotní soutěže ještě z Vídně⁷⁴, ale opravdový úspěch ho očekával až o dva roky později v soutěži na výzdobu královské lože. Informovaný o ní svými pařížskými kolegy⁷⁵ (dle jiné verze získal informace též od Františka Ženíška a Josefa Stupeckého⁷⁶) se rozhoduje okamžitě a rozpracovává řadu skic. Konečným výsledkem bylo jedenáct kompozic⁷⁷, oceněných velice kladně několika jeho francouzskými kolegy, mj. též Paulem Baudrym.⁷⁸ V těžkopádnější Praze sice jeho návrhy nezpůsobily při prvním zveřejnění takový ohlas, jaký Hynais očekával, ale přece jen byla nakonec houževnatému českému Pařížanovi svěřena výzdoba budoáru a schodiště nové budovy.⁷⁹ V budoáru⁸⁰ se tak zaskvěla Hynaisova alegorie čtyř ročních období, i když čtvrtá z nich, *Zima*, byla definitivně dokončena až na přelomu století ve Vídni⁸¹. Schodiště potom ozdobila apotheosa *Míru* a vlysová malba *Alegorie zemí českých*.⁸² To již Vojtěch Hynais udržoval těsný kontakt s Prahou a v této době sem také poprvé přijel osobně, netušíc, čeho mu bude souzeno se dočkat.⁸³

Plameny, jež vyrazily ze střechy svatostánku dne 12. srpna 1881, zničily nejen díla, ale též ideje mnohých zainteresovaných. Na rozdíl od jiných kolegů nebyl Vojtěch Hynais ani zdaleka tak těžce postižen uměleckou ztrátou. Ostatně sám se obětavě zasloužil o záchranu svých i několika dalších děl, když neohroženě vnikal do již hořící budovy a vynášel co se jen vynést dalo.⁸⁴ Zachráněné obrazy byly v říjnu 1881 vystaveny v Primátorské síni Staroměstské radnice.⁸⁵ Mnohá prožitá tragédie znamená začátek nové naděje a nové cesty. Bylo tomu tak i s požárem Národního divadla, který vyprovokoval ještě zarputilejší snahu o jeho uvedení do provozu, nežli tomu bylo před 12. srpnem. Novým začátkem byla tato tragédie i pro Vojtěcha Hynaise. Přinesla mu totiž největší zakázku jeho života.

Požárem zničená opona, zhotovená rukou Františka Ženíška, musela být nahrazena. Původní opona měla již před zkázou hodně kritiků a dokonce již před požárem se uvažovalo o Vojtěchu Hynaisovi jako jejím tvůrci.⁸⁶ I přes některé opoziční hlasy⁸⁷ byla zakázka nové opony objednána v létě 1882 u Vojtěcha Hynaise. Ten ještě netuší, že dílo mu zajistí nesmrtelnost, ale bude též zdrojem mnohých hořkostí a rozčarování. Již návrh opony se neseťkal s úplným porozuměním. Ve hře se znovu ocitl i František Ženíšek, když zároveň

⁷⁴ Srov. A. Matějček: *Národní divadlo...*, s. 107.

⁷⁵ Tamtéž, s. 204.

⁷⁶ Srov. M. Mžýková: *Křídla slávy*, s. 149.

⁷⁷ Jejich reprodukce publikoval V. Šuman: *Vojtěch Hynais*.

⁷⁸ Srov. M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 43.

⁷⁹ K soutěži podrobně F. Žákavec: *Chrám znovuzrození*, Praha 1918, s. 85-110 nebo A. Matějček: *Národní divadlo...*, s. 202-209.

⁸⁰ Působivý dobový popis a žurnalistické představení maleb ve vlysech budoáru přináší Miroslav Tyrš: *Hynaisovy malby pro budoir lože královské*, in: *Národní listy* ze 14. 9. 1881.

⁸¹ Srov. V. Šuman: *Vojtěch Hynais*, s. 7-8.

⁸² Popis všech výše zmíněných děl, jejich umělecko-historické zhodnocení a okolnosti vzniku včetně jejich reprodukcí podává M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 43-49. Mimořádně zdařilé reprodukce děl možno shlédnout v publikaci *Národ sobě*, Praha 1940 nebo nověji u J. Šnejdara a kol.: *Národní divadlo*, Praha 1987.

⁸³ LA PNP uchovává dva Hynaisovy listy nejmenovanému, ale patrně významnému (oslovuje jej Vysoce Vážený Pane a Vašnosti), adresátovi. Dopisy jsou datovány v Paříži 29. 12. 1880 resp. 15. 1. 1881 a Hynais v nich líčí finišující práce na schodišti a v budoiru Národního divadla. *PP František Žákavec*, dočasné uložení kart. 2-M/39.

⁸⁴ Vylíčení zkázy původního Národního divadla možno nalézt v mnoha obměnách jak v populární, tak vědecké literatuře a dnes již i ve filmu. Velice působivě podává tuto událost (včetně Hynaisova podílu na záchraně maleb) kupř. Z. Dvořáková: *Když ještě...*, s. 220-231.

⁸⁵ Srov. M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 50.

⁸⁶ Nutno říci, že neúspěchem první opony nebyl vinen jen sám František Ženíšek. K tomu blíže A. Matějček: *Národní divadlo...*, s. 161-162 nebo M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 50.

⁸⁷ Srov. M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 50.

s Hynaisovým návrhem byla s výborem Sboru projednávána též obnova jeho zničené opony. Není zcela jasné, zda tady šlo o nepochopení a diletantství ze strany Sboru nebo o záměrnou snahu zneprátnit oba umělce. Hynais byl následně dokonce požádán, aby převzal motivy Ženíškovy opony! Pevný postoj obou umělců však nakonec tyto nedůstojné diskuse ukončil. Sami se vzájemně informovali o nastalé situaci a zaujali k ní nekompromisní stanovisko. Od listopadu 1882 tak sice mohl Vojtěch Hynais zpracovávat návrh v původním měřítku, ale nedůvěra již byla zasetá.⁸⁸ Nadále nebyl ušetřen nepřejícností, závistí, nepochopením a průtahů při schválení obsahu a způsobu práce.⁸⁹ Samotná práce na oponě je samozřejmě pro Hynaise nesmírně vzrušující⁹⁰, ale zmiňované střety ho dokonale znechucují, což se projevuje kupř. i v jeho korespondenci J. V. Myslbekovi⁹¹. Finální dokončení opony proběhlo v ne zcela ideálních podmínkách dřevěné boudy na nádvoří české techniky na Karlově náměstí. Tehdy devětadvacetiletý Hynais provedl práci s pomocí dvou francouzských pomocníků - Adriana Karbowského a Gabriela Desriviérese – za devadesát dní, dne 26. září 1883.⁹² Pařížský umělec vytvořil velkou uměleckou práci, i když zejména její barevné provedení se setkala s nepochopením ze strany umělecky poněkud opožděných českých kritiků.⁹³ Naproti tomu Hynaisovi kolegové a přátelé, mezi nimi na prvním místě J. V. Myslbek⁹⁴, toto skvělé dílo neochvějně hájili. V důsledku výše zmíněných skutečností bylo dokončení opony provázeno nevraživostí, došlo též na nedodržení smluvních podmínek, které vyřešila teprve Hynaisova žaloba.⁹⁵

Vojtěch Hynais měl tedy, jak se zdá, dosti důvodů zanevřít na Prahu. Přesto tak neučinil a v Čechách setrval až do slavnostního představení Smetanovy *Libuše* dne 18. listopadu 1883, kdy byla též poprvé spuštěna jeho opona.⁹⁶ Vytvořením opony Národního divadla tak byla završena cesta Vojtěcha Hynaise na špičku tehdejšího českého výtvarného umění. O tom, že přes všechna úskalí spojená s jejím dokončením nezahořkl, svědčí i jeho později pronesená slova. Jsou zároveň holdem národu a jeho euforii vytrysklé v srpnu 1881: **„Myšlenka opony vznikla po požáru, z obrovského zdrcení po tom neštěstí. Kde kdo obětoval co mohl, ta všeobecná obětavost i nejchudších vrstev, kuráž nepoddát se tomu a odolat – to vzbudilo veliký dojem. Mně to tak imponovalo, ten elán, ta obětavost, že jsem si řekl, to je něco, co si ten národ zaslouží, aby se zvěčnilo. Mnou to tehdy pohnulo a řekl jsem si, že je předmět sám sebou nalezen. A to jen pro naše divadlo – jinde nemá smyslu.“**⁹⁷

⁸⁸ Podrobné vylíčení sporů kolem zakázky nové opony podává především A. Matějček: *Národní divadlo...*, s. 259-262 nebo Z. Dvořáková: *Když ještě...* s. 237-239.

⁸⁹ Srov. M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 55.

⁹⁰ Dopisy č. 17 a 18.

⁹¹ Dopisy č. 9 a 10, korespondenční lístek č. 15.

⁹² K celému finálnímu dokončení opony a jednáním s tím souvisejícími blíže A. Matějček: *Národní divadlo...*, s. 263-267 též M. Mžýková: *Křídla slávy, 2. díl*, s. 406-410 a *Vojtěch Hynais*, s. 55 nebo Z. Dvořáková: *Když ještě...*, s. 245-249.

⁹³ Popis opony F. Žákavec: *Chrám znovuzrození*, s. 221-238. Dále kupř. V. Šuman: *Vojtěch Hynais*, s. 8, M. Mžýková: *Křídla slávy, 2. díl*, s. 406-410 nebo J. Šnejdar a kol.: *Národní divadlo*, s. 147-149. Zde též její reprodukce. Nádherná reprodukce opony ve formátu A3 in *Národ sobě*, mezi s. 70-71. Ke kritice jejího barevného provedení srov. též dopis č. 21.

⁹⁴ Srov. tři Myslbekovy dopisy Hynaisovi, publikoval A. Lodr, s. 464-467. Originály in ANG, dočasné uložení zn. (kart.) 18 (5).

⁹⁵ Srov. M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 57.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ *Národ sobě*, s. 70; též V.V. Štech: *Národní divadlo*, Praha 1954, s. 18.

II.3. Směrem ku Praze

Úspěch tvorby v Národním divadle sice definitivně vepsal jméno Vojtěcha Hynaise do povědomí české veřejnosti, nicméně jeho hlavním působištěm zatím zůstávala stále Paříž. Též sem pochopitelně doléhaly ohlasy jeho pražských vavřínů. Bylo třeba však hledět vpřed, neboť před Hynaisem stály důležité okamžiky jeho uměleckého i soukromého života. V mnoha ohledech okamžiky stěžejní, které se odehrály v první polovině devadesátých let.

Na přelomu desetiletí byl Vojtěch Hynais již velice známým příslušníkem kolonie pařížských Čechů. A je schopen svým mladším kolegům vrátit podporu a pomoc při jejich začátcích v Paříži, již se i jemu na počátku jeho působení dostalo. Koncem osmdesátých let se ve Francii objevila v pořadí již čtvrtá generace českých umělců. Nakonec se ukázala jako zřejmě nejprůraznější ze všech.⁹⁸ Její příslušníky Alfonse Muchu, Ludka Marolda, Václava Kupku nebo Rudolfa Váchu není zajisté třeba představovat. A konkrétně právě Luděk Marold mohl Hynaisovi děkovat za podporu v jeho začátcích, když tento umožnil „bezdomovci“ Maroldovi tvořit ve svém ateliéru.⁹⁹ Vzájemné styky se posléze rozšířily i na jejich něžné protějšky.¹⁰⁰ Pomoc poskytl Hynais také krajináři Adolfu Liebscherovi, jenž tou dobou přibyl do francouzské metropole. Přijal ho dokonce za svého žáka.¹⁰¹ A konečně obohatil svými zkušenostmi i další dva malířské učně - západočeského Augustina Němejce¹⁰² a Miroslava Svobodu. Zdá se, že zvláště Němejc získal mistrovské sympatie a uznání (Hynaisův vřelý vztah k Plzni prostřednictvím ředitele zdejšího muzea Josefa Škorpila¹⁰³ byl již staršího data).¹⁰⁴ A to navzdory tomu, že s ním měl Hynais dosti starostí ohledně nedodržování některých zakázek.¹⁰⁵ To již ovšem Vojtěch Hynais působil v novém ateliéru. Roku 1890 totiž opustil Plaza Pigalle a zařídil se na proslulém Montmartru.¹⁰⁶

Mohlo by se tedy zdát, že Vojtěch Hynais vkročil do devadesátých let na výsluní a téměř bezstarostně. Na výsluní rozhodně ano, ovšem k bezstarostnosti měl jistě daleko. Již zařizování nového ateliéru jej finančně vyčerpalo. Narození jeho prvního potomka – syna Jiřího pak existenční situaci ještě ztížilo. V důsledku těchto potíží Hynais již od roku 1888 přijímal také zakázky užité tvorby, především pro tehdy známou továrnu na porcelán v Sévres.¹⁰⁷ Práce zde ho však posléze přivedla ke klíčovému rozhodnutí jeho života. Nečekaně mu totiž bylo nabídnuto místo ředitele této továrny a tím pochopitelně možnost jednou provždy vyřešit vlastní finanční problémy. Ovšem byla zde tvrdá podmínka! Požadavek na Hynaisovu francouzskou naturalizaci!¹⁰⁸ Tehdy již vážený umělec se stal dokonce v tomto směru terčem poněkud nevybíravého nátlaku.¹⁰⁹ Z níže předložené korespondence jasně vnímáme Hynaisovy pocity a bezradnost s tím souvisejícími.¹¹⁰ A v této chvíli zasahuje do jeho duše přítel z nejunímnějších a nejvěrnějších – Josef Václav Myslbek. Svým neopakovatelným způsobem - nekompromisně formulovaným psaním - vrátil Vojtěcha

⁹⁸ Srov. M. Mžysková: *Křídla slávy*, s. 160.

⁹⁹ K tomu podrobněji tamtéž s. 162.

¹⁰⁰ Tamtéž s. 162-164.

¹⁰¹ Tamtéž s. 164-166.

¹⁰² K osobě západočeského malíře, včetně zmínek o V. Hynaisovi Jindřich Čadík: *Augustin Němejc*, Praha 1940. Dále srov. dopisy č. 48, 49, 51.

¹⁰³ Podrobné vyličení jeho osudů podávají Jindřich Čadík, Václav Škorpil: *Bratři Škorpilové ve vzpomínkách*, Pardubice 1967, s. 5-18. Dále srov. dopis č. 43.

¹⁰⁴ Dopis č. 43.

¹⁰⁵ Především architekt Josef Hlávka často upomínal Vojtěcha Hynaise v těchto záležitostech. K tomu blíže M. Mžysková: *Křídla slávy*, s. 167.

¹⁰⁶ Adresa viz dopis č. 42.

¹⁰⁷ Srov. M. Mžysková: *Vojtěch Hynais*, s. 70. O zakázce dekorativní vázy též viz dopis č. 43.

¹⁰⁸ K tomu blíže M. Mžysková: *Křídla slávy*, s. 166-167.

¹⁰⁹ Dopis č. 49.

¹¹⁰ Tamtéž.

Hynaise do české reality.¹¹¹ Dá se snad tedy s trochou nadsázky říci, že Myslbek sice svým postojem připravil přítele o ředitelské místo v Sévres, ale zároveň ho předurčil pro akademické místo v Praze.

Od tohoto okamžiku Vojtěch Hynais čím dál více koketoval s myšlenkou na odchod do vlasti. Mezitím však ještě dotváří práce na svém dalším vrcholném díle – obraze *Paridův soud*. Dokončil je roku 1893, na pařížském Salónu se objevuje obraz v roce následujícím. Do Prahy se však dostaly zatím pouze skicy tohoto díla, definitivně je zde vystaveno až v roce 1898 na výstavě Krasoumné jednoty.¹¹² Nečekaně však postihl živočišně aktivního umělce též zdravotní problém – postupující zákal pravého oka, jež později vyústilo v úplnou slepost na jedno oko. To se určitým způsobem odráží i při vzniku *Paridova soudu*.¹¹³ Na obzoru byla však již nabídka profesury na Akademii v Praze, kterou obdržel Hynais společně s Brožíkem.¹¹⁴ Dříve nežli opustil Paříž, uzavřel Vojtěch Hynais symbolicky i jednu etapu svého soukromého života. Dne 29. května 1893 se dlouholetá družka a matka dvou Hynaisových dětí Ida stala jeho manželkou.¹¹⁵ Patnáctiletý pobyt Vojtěcha Hynaise v Paříži končí. Dle historičky umění Marie Mžkové tak končí i velká doba malých „českých Pařížanů“¹¹⁶.

Vstup na Akademii počátkem roku 1894 a práce na návrhu plakátu pro Národopisnou výstavu v Praze jsou jakýmsi prologem jeho druhé půle života, stráveného v Praze. Hynais začíná vyvíjet horečnou aktivitu na půdě Akademie, především v jednání o její novou budovu. Začal též pracovat na několika dalších dílech, roku 1898 způsobil v Praze rozruch jeho *Paridův soud* a ke konci století vstoupila také na uměleckou scénu Hynaisova výzdoba *Pantheonu Národního muzea*.¹¹⁷ Pro toto zpracování jsou však důležitější pocitové a vztahové proměny, jimiž Vojtěch Hynais v tomto období postupně procházel. Především je po krátkém čase, byv odkojen zcela jinými poměry, rozčarován českým provinčním prostředím. Postrádal zde soudržnost, toleranci a především bohatost pařížského tvůrčího prostředí.¹¹⁸ Ještě závažnějšími proměnami procházely však jeho vztahy k jeho kolegům a přátelům. K osobě dříve nejbližší, Josefu Václavu Myslbekovi (stejně tak jako k Václavu Brožíkovi), převládla postupně rezervovanost a odstup. Zřejmý následek častého, namnoze již pouze pracovního, vzájemného styku a také určitých malicherností v něm.¹¹⁹ Neudiví proto, že když se na samém přelomu století rozhodl strávit s celou rodinou letní dovolenou ve Francii¹²⁰, působil na něho evidentně tento pobyt velice blahodárně. Snažil se také zdejší relaxaci prodloužit na maximálně možnou dobu a do Prahy se vrátil až ve chvíli, kdy ho volají pracovní povinnosti vyučujícího na Akademii.¹²¹

Po roce 1900 se Vojtěch Hynais dočkal dalších úspěchů a ocenění. Přicházejí opakované rektoráty na Akademii (1899/1900 a 1901/02), cena České akademie věd a umění,

¹¹¹ Dopis J. V. Myslbeka z 27. 3. 1892, srov. níže s. 81. Nejjadrnější část tohoto psaní cituje též M. Mžková: *Křídla slávy*, s. 167.

¹¹² Ke vzniku a úspěchu obrazu „Paridův soud“ blíže M. Mžková: *Křídla slávy, II. díl*, s. 493-494 nebo též *Vojtěch Hynais*, s. 74. V obou publikacích též reprodukce díla. Srov. též dopisy č. 51, 53, 54.

¹¹³ Srov. M. Mžková: *Vojtěch Hynais*, s. 74 též dopisy č. 57-59. Na Hynaisově pozdní fotografii z doby kolem roku 1920 je dobře patrná deformace pravého oka. Viz Mžková, s. 98. Originál in ANG.

¹¹⁴ Ocenění z Prahy byla zřejmá. Hynais však marně očekával podobná ze svého rodného města – Vídně. Odtud však přicházela spíše pohanění a rozený Vídeňák na své rodné město do určité míry zanevřel. K tomu M. Mžková: *Vojtěch Hynais*, s. 76-79. Srov. též dopis č. 47.

¹¹⁵ Srov. M. Mžková: *Křídla slávy*, s. 16.

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ K jeho působení a tvorbě druhé poloviny devadesátých let v Praze podrobně M. Mžková: *Vojtěch Hynais*, s. 76-86.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 79-80

¹¹⁹ Tamtéž. Jasná změna je vidět také z předložené korespondence. Dopisy č. 60-62.

¹²⁰ Dopisy č. 63-66.

¹²¹ Dopisy č. 65 a 66.

zlatá medaile na Světové výstavě v Paříži a poté v St. Louis, medaile na výstavě v Mnichově atd. Ne právě málo na jeden umělecký život¹²². Přesto však jeho působení již neslo v této době známky odcizení českému prostředí a postupného se stahování do ústraní.¹²³ Roku 1923 byl jmenován důstojníkem francouzské čestné legie, předsedou Jednoty umělců výtvarných a obdržel cenu Mánesova fondu¹²⁴. Ještě předtím ho potkala poslední čest, portrétovat prvního československého prezidenta. To se již jeho dlouhý a více nežli plodný život pomalu chýlil ke konci. V roce 1925 odešel do výslužby a 22. srpna téhož roku končí svoji životní pouť. Posledním domovem se mu stal 26. 8. 1925 vyšehradský hřbitov na Slavíně. Místo Vojtěcha Hynaise, byť jen v koutcích duše každého z nás, je trvalé. A to přesto, že si to patrně vůbec neuvědomujeme.¹²⁵

II.4. Medailon JUDr. Josefa Stupeckého

Sledujeme-li podrobněji dění na české scéně v období pozdního Národního obrození 19. století, jsme svědky zajímavého fenoménu. Elity národa prakticky ze všech oborů, jsou v této době vzájemně provázány. Čelní představitelé kultury, vědy, umění, společenských věd, ale i průmyslu a zemědělství se navzájem znají, stýkají a podporují. Tyto vztahy pak namnoze přetrvaly až do éry první Československé republiky. Ovšem na jedné straně stály osobnosti notoricky známé široké veřejnosti a na straně druhé ti, kterých jména znají dnes již pouze odborníci. Z těch o kterých je řeč i v této práci můžeme namátkou vzpomenout kupříkladu Viléma Weitenwebra, Josefa Šebestiána Doubka, Mikuláše Lehmana či Josefa Thomayera. A právě mezi tyto světlé zjevy tehdejšího společenského života musíme zařadit i již několikrát zmiňovaného Josefa Stupeckého, jehož zásluhou se nám dochovala cenná Hynaisova korespondence. Nutno podotknout, že i já patřím k těm, jimž jeho jméno ještě před časem mnoho neřikalo. Mé zhodnocení jeho osoby rozhodně nebude ucelené, spíše útržkovité. Ovšem již jsem připomenul, že zmínka o tomto muži je v literatuře skutečně poskrovnu.¹²⁶

JUDr. Josef Stupecký, „**rakouského práva občanského a práva horního řádný profesor, vynikající právník a celý člověk; nad to horlivý vzdělavatel českého jazyka právnického a znamenitý znalec a podporovatel českého výtvarného umění**“¹²⁷, se narodil v bouřlivém roce 1848. Svůj život profesní zasvětil právu a jeho výuce. Druhou jeho životní vášní bylo výtvarné umění. Stal se postupně štedrým mecenášem českých výtvarníků a objednavatelem některých jejich děl (od Hynaise zakoupil například žánrový obraz „Malá čtenářka“). Pochopitelně při jeho zapálení pro umění došlo záhy k osobnímu seznámení a velice přátelským stykům s řadou z nich. Vojtěch Hynais a Josef Václav Myslbek patřili k jeho nejbližším přátelům. Kromě nich dále kupříkladu František Ženíšek nebo Václav Brožík. O velmi těsných vztazích s Hynaisem (i když na dálku) svědčí fakt, že v říjnu 1885 žádal Hynais Stupeckého o zakoupení daru pro jeho budoucí nevěstu Annou Voirinovou. Šlo o drahocenný šperk, který Josef Stupecký skutečně zakoupil a zaslal žadateli do Paříže¹²⁸. Vypomáhal též Hynaisovi finančně.¹²⁹ Ten ho v mnoha svých dopisech neopomene zmínit

¹²² Výčet Hynaisových úspěchů a prací na sklonku jeho kariéry poskytuje M. Mžuková: *Vojtěch Hynais*, s. 97.

¹²³ Podrobné vyličení těchto událostí, včetně umělecko-historických hodnocení tamtéž s. 86-91.

¹²⁴ Srov. M. Mžuková: *Vojtěch Hynais*, s. 97.

¹²⁵ Výmluvné a zdařilé závěrečné hodnocení Hynaisovy osobnosti a jeho působení v Čechách předkládá opět M. Mžuková, s. 91-92.

¹²⁶ Měl jsem také na paměti, že osoba Josefa Stupeckého není stěžejním tématem této práce. Tudíž jsem kupř. ani nenahlédl do příslušných archivních pramenů, jež by mohly do jeho osudů vnést více světla.

¹²⁷ Takto ho charakterizuje Jan Krčmář v předmluvě in: *Josef Stupecký in memoriam*, s. 3.

¹²⁸ Tento okamžik potvrzuje F. Žákavec: *Tři přátelé...*, in: *Lumír LVI.*, č.7, s. 355-357.

¹²⁹ Srov. F. Žákavec s. 351 nebo Z. Hojda: *Generace...*, in: *Documenta Pragensia*, 3, s. 242-243.

nebo pozdravit. Zdá se dokonce, jakoby vedle „Mýsy“ choval právě ke Stupeckému největší důvěru. Když byla téhož roku 1885 nabízena Hynaisova opona Národnímu divadlu, nejspíše jako prémie, jednání probíhala znovu prostřednictvím Josefa Stupeckého¹³⁰. Stejně tak Hynaisovu snahu o zapůjčení opony na Světovou výstavu do Paříže nemohl podporovat nikdo jiný.¹³¹ A konečně též vyjednávání zakázky obrazu *Léto* pro Josefa Šebestiána Doubka několik let předtím (1882) se odehrávalo v jeho režii.¹³² Vojtěch Hynais mu naproti tomu prokazuje úctu, když ho roku 1897 portrétuje (druhý jeho portrét vznikl v roce 1905 rukou Františka Ženíška)¹³³. J. V. Myslbek naproti tomu umístil jeho plastiku do reliéfu na soklu své *Vlastní podobizny*. Dostala se tam jako jedna ze dvou, společně s plastikou Josefa Thomayera.¹³⁴ Velká důvěra a respekt byla též Josefu Stupeckému vyjádřena po úmrtí manželů Šimáčkových, známých pražských nakladatelů. Josef Stupecký byl totiž vzápětí ustanoven poručíkem jejich osiřelých dětí – dvou hochů ve věku 19 a 20 let.¹³⁵

Bylo tedy celkem pochopitelné, že se Josef Stupecký stal členem kuratoria rakouského c.k. Musea pro umění a průmysl, dále nově založené Moderní galerie Království českého a též členem pražského znaleckého sboru ve věcech autorského práva pro obor výtvarných umění.¹³⁶ O jeho více než vřelém vztahu k výtvarnictví podává po letech svědectví pozdější protektorátní prezident JUDr. Emil Hácha: **„České umění výtvarné bylo jeho velkou láskou, péče o získávání významných děl pro sbírky Moderní galerie přímo dojemná. Na některé kusy své cenné soukromé sbírky, kterou odkázal Moderní galerii, dovedl se znovu a znovu zadívat, spíše pietně a snad i labužnický než s pocitem štěstí vlastníka“**¹³⁷. Je však celkem logické, že některým jeho kolegům, zejména starším právníkům, se tyto bohaté vedlejší aktivity naopak nezdály přínosem. Čas od času se objevovaly nářázky na jeho malou produktivnost, co se právnícké praxe týče. Jiní kolegové naopak tyto výtky vyvraceli¹³⁸. Nejistíme již asi nikdy úplný a pravdivý stav věcí v tomto směru. Ovšem sám za sebe dodávám, že podobné výtky k podobným osobnostem jsou v Čechách až nebezpečně často, vedle snahy prospět správné věci, podníceny též závisť. Ale toto necháme na posouzení jiných.

Naproti tomu snad nikdo nezpochybnil kvality Stupeckého, jakožto vyučujícího profesora práv. Tuto společenskou vědu vyučoval jak na Karlově universitě, tak na dvou středních školách – německé reálce a později akademickém gymnaziu¹³⁹. Neodpustím si na tomto místě ještě jeden citát, tentokrát z úst samotného Josefa Stupeckého. Jeho slova, pronesená k začínajícímu studentstvu v jednom z imatrikulačních projevů, mají i dnes svou nespornou váhu. Stupecký prohlašuje: **„Začínáte studium odborné. Jest vaše povinnost akademická, abyste věnovali se mu s úsilnou pilností a s celým zanícením duše mladistvé. Jste to povinni svým rodičům, kteří namnoze těžkými starostmi, věk ukracujícími, zaplatili přístup váš k pramenům universitního vzdělání. Jste to povinni i svému národu, ten v postavení stále ohroženém potřebuje dělníků silných**

¹³⁰ F. Žákavec: *Tři přátelé...*, s. 351 a 354. Srov. též dopis č. 29.

¹³¹ Dopis č. 40.

¹³² Dopis č. 11.

¹³³ Otakar Sommer: Stupecký učitel, in: *Josef Stupecký in memoriam*, s. 19.

¹³⁴ Srov. foto Josefa Ehma in fotografická publikace *J. V. Myslbek*, s. 79. Dva dopisy J. Stupeckého slavnému sochaři a devatenáct dopisů Myslbekových pro Stupeckého nalezneme in ANG; *PP J. V. Myslbek, přír. č. AA 776, zn. 1/33, inv. č. 68 resp. přír. č. AA 773, 775, 1572; zn. 1/33, inv. č. 137*.

¹³⁵ Jeho poručnictví zmiňuje F. Žákavec, s. 351.

¹³⁶ Srov. *Ottův slovník naučný, XXIV. díl*, Praha 1906, s. 305.

¹³⁷ Emil Hácha: Mé vzpomínky na Josefa Tupeckého, in: *Josef Stupecký in memoriam*, s. 10.

¹³⁸ Upozorňuje na to O. Sommer: Stupecký učitel, in: *Josef Stupecký ...*, s. 18. Zároveň zde dokazuje, že tyto výtky se nezakládaly na pravdě.

¹³⁹ Stupeckého přestup mezi těmito dvěma školami připomíná Zikmund Winter. Jeho vzpomínka je citována O. Sommerem, s. 14. Nutno podotknout, že Zikmund Winter patřil k přátelům Josefa Stupeckého a vedl s ním bohatou korespondenci.

a pracovitých na všech polích činnosti osvětové a nejbolestněji pociťuje duchovní i hmotné ochuzování, jež trpí skrze ty, kteří jako marodeři inteligence upadnou na cestě nastoupené nedoujdouce jejího cíle.“¹⁴⁰ Nesporně zajímavá slova, včetně těch posledních, odsuzujících nepokrytě tzv. věčné studentství či zběhnutí ze studií.

Zbývá se dotknout vztahů s jeho bratrem a tím i rodinou Strunzovou z kaceřovského zámku. Sám Josef Stupecký se nikdy neoženil a zůstal po celý život zapřísáhlým staromládencem¹⁴¹. Jeho mladším sourozencem byl bratr František¹⁴². Také on se pohyboval v tehdejších intelektuálních kruzích (působil coby sekční šéf¹⁴³), i když patrně ne tak intenzivně jako Josef. Na rozdíl od něho měl František rodinu a nejméně jednoho syna, který byl pokřtěn po známém strýci - Josef. Tento potomek měl již blízký vztah k předkům Jiřího Strunze. Oženil se totiž s paní Boženou Spěváčkovou¹⁴⁴ (rodina Spěváčková se po proběhnutí první pozemkové reformy v r.1919 stala vlastníkem zámku Kaceřov), jejíž sestra Libuše¹⁴⁵ byla matkou Jiřího Strunze¹⁴⁶. Libuše se totiž vdala za jeho otce Miloše.

V závěru plodného života se množily Stupeckého zdravotní problémy. Trápila ho ječná zrna (byl dokonce nucen nosit černou pásku přes oko), kožní onemocnění a také kornatění tepen. Stihl být ještě vyznamenán rakouským císařským řádem železné koruny III. třídy a v roce 1905 být jmenován dvorním radou.¹⁴⁷ JUDr. Josef Stupecký zemřel dne 24. srpna 1907, když byl postižen záchvatem mrtvice¹⁴⁸. Je pohřben na pražských Olšanských hřbitovech. A kdo jiný měl poskytnout dekoraci pro místo posledního odpočinku rodiny Stupeckých, než-li přítel z nejbližších a zároveň nejpovolanějších? Jejich rodinná hrobka je ozdobena Myslbekovým Krucifixem, stejně tak jako hrobka Hynaisů ve Vídni.¹⁴⁹

¹⁴⁰ O. Sommer: Stupecký učitel, in: *Josef Stupecký...*, s. 17.

¹⁴¹ Tuto skutečnost výslovně připomíná František Žákavec: *Tři přátelé...*, in: Lumír LVI. č.7., s. 359 stejně tak jako O. Sommer, pozn. s. 19. Ten dokonce, pod vlivem Zikmunda Wintra, přičítá jeho kožní onemocnění v pokročilém věku (jakási vyrážka nejasného původu) na vrub nezdravému staromládeneckému stravování.

¹⁴² Jeho přesná životopisná data zůstala nezjištěna. Jisté je pouze, že přežil svého bratra o více jak patnáct let. Dle údajů pana Jiřího Strunze zemřel přibližně v roce 1924. Rozhovor s Jiřím Strunzem dne 24. 6. 2006. Jak jsem však zjistil dodatečně, ve skutečnosti k tomu došlo až někdy po 30. 10. 1926. Srov. níže s. 28.

¹⁴³ Vzpomenuto O. Sommerem, pozn. s. 19. Srov. též dopis s. 29.

¹⁴⁴ Paní Božena Spěváčková se narodila v roce 1921. Další životopisná data nezjištěna.

¹⁴⁵ Životopisná data Libuše Strunzové, stejně tak jako jejího manžela, nezjištěna. Mám však za to, že pro tuto práci nejsou žádná z nich klíčová.

¹⁴⁶ Rozhovor s Jiřím Strunzem dne 24. 6. a 7. 10. 2006.

¹⁴⁷ Srov. *Ottův slovník naučný*, XXIV. díl, s. 305.

¹⁴⁸ O. Sommer, s. 19-20.

¹⁴⁹ Srov. F. Žákavec: *Tři přátelé...*, in: Lumír LVI., č. 10, s. 538 nebo V. Volavka: *Soupis díla J. V. Myslbeka*, Praha 1929, s. 18. Srov. též dopis č. 36

III. Ediční úvod

III.1. Dopisový celek. Zhodnocení. Interpretace.

Celý zpracovávaný soubor korespondence je poměrně rozsáhlý. Jedná se o sérii dopisů Vojtěcha Hynaise pro Josefa Václava Myslbeka z let 1881–1900, celkem 64 dopisy a 2 korespondenční lístky. Nadpoloviční většina dopisů pochází z osmdesátých let. Je tak dobře patrná velká aktivita Vojtěcha Hynaise v tomto období. Zmíněné desetiletí bylo pro jeho působení v Paříži nejdůležitější a proto i větší část celé kolekce má logicky původ zde. A to ještě korespondence roku 1889 v souboru chybí, po roce 1888 následuje ihned rok 1890. Pozůstalost obsahuje jeden nedatovaný a dva nekompletní (poškozené) dopisy, taktéž bez data. Tyto se mě podařilo na základě Myslbekových odpovědí datovat s pravděpodobností na roky a měsíce, jsou tudíž zařazeny chronologicky. I když nejde o všechnu korespondenci, zaslanou v tomto období Vojtěchem Hynaisem jeho příteli do Prahy, budeme si i tak moci učinit dobrý přehled o stěžejních okamžicích Hynaisova tamního pobytu a též jasně vyplyne jeho zainteresovanost na dění v Praze. Kromě výše zmíněného nedatovaného dopisu, pochází z roku 1881 dalších pět dopisů. Důležitý rok 1882 je reprezentován devíti dopisy a dvěma korespondenčními lístky – tedy značná aktivita (tohoto roku vrcholí dění kolem opony Národního divadla). Z roku 1883 přichází pět dopisů (z toho dva nedatované, ovšem zařazené), z let 1884 pět dopisů. Roky 1885 a 1886 se představují znovu pouhými třemi dopisy. Šest dopisů z roku 1887 jakoby potvrzovalo zvýšenou Hynaisovu činnost (souvisící snad tentokrát s pomocí příteli J. V. Myslbekovi při hledání uměleckých zdrojů pro jeho Sv. Václava). Decennium potom uzavírají dva dopisy roku 1888. Počátek devadesátých let je zastoupen skutečně hojně. Je zde sice pouze jeden dopis datovaný rokem 1890, ale již z následujícího roku 1891 jich pochází pět a z roku 1892 dokonce sedm! Z roku 1893 přicházejí čtyři dopisy, ovšem ve dvou případech se jedná pouze o stručnější dopisové karty. Po tomto datu již korespondence evidentně řídne. Důkazem jsou pouhé dva dopisy z druhé poloviny devadesátých let (z let 1896 a 1897). Pochopitelné, neboť Vojtěch Hynais již touto dobou působil v Praze. Závěr kolekce pochází ze samotného přelomu století – roku 1900. A zde náhle znovu korespondence ožívá čtyřmi dopisy. Vojtěch Hynais totiž tohoto léta navštívil po delší době milovanou Francii a trávil zde i s rodinou prázdniny.

Místem vzniku drtivé většiny dokumentů je Francie. 63 dopisů resp. korespondenčních lístků bylo napsáno zde, což samozřejmě neudiví. Vezmeme-li v potaz dobu působení Vojtěcha Hynaise v zemi galského kohouta, je tento počet nabíledni. Jako místo vzniku převažuje jednoznačně Paříž (62 listů a korespondenčních lístků), v jednom případě usedl Vojtěch Hynais k psaní na mořském pobřeží v severní Francii – v Dieppe. A taktéž jedenkrát je vznik dokumentu avizován v konkrétním pražském místě – Stromovce (bude vysvětleno proč). Zajímavý je bezesporu následující fakt. Ačkoli za pobytu mistrově v Praze jeho korespondenční činnost téměř ustala, jakmile se však ocitl znovu v lůně svého bývalého francouzského domova, znovu se horlivě pouští do korespondence s Prahou. Ovšem tentokrát, takřkajíc, za účelem zcela opačným nežli tomu bylo kdysi. V osmdesátých a počátkem devadesátých let se jeho korespondencí jako červená nit vine touha po účasti na domácím uměleckém i společenském dění. Na přelomu století se naproti tomu snaží maximálně oddálit svůj návrat do vlasti a jakoby zůstat stranou tohoto dění, včetně účasti na životě mateřské Akademie. To jasně svědčí o posunu hodnot velkého malíře. Dotknu se tohoto jevu ještě níže.

Psací látku představuje papír. U většiny dokumentů jde o dvojlisty typizované velikosti (s nepatrnými odchylkami). Vyskytují se však i jiné rozměry (celkem osmkrát) a také osm jednolistů. V jednom případě použil pisatel hlavičkového papíru – pařížského architekta Louise Boltze, snad Hynaisova známého. Ve čtyřech případech přicházejí malé

dopisové karty, zhotovené z tvrdšího papíru. A samozřejmě dva korespondenční lístky, tehdy obvyklého vzhledu (viz popisy). Stav dochování je velmi dobrý. Znamky poškození vykazují pouze pět dopisů.

Rukopis je, až na výjimky, dobře čitelný. Neplatí to však zcela o textech psaných kurentním písmem. Dokumenty jsou psány vlastnoručně inkoustovým perem. Písmo se vyznačuje poměrnou úhledností. Čitelnost je vesměs dobrá, i když v několika případech tomu tak není. Dle mého názoru, jsou to případy, kdy Vojtěch Hynais neměl pro psaní dostatek klidu nebo času. Pisatel užívá kurzívy s mírným sklonem. Dopisy jsou psány převážně latinkou. Výjimku tvoří vpisky a glosy v německém jazyce. V nich je prakticky bezvýhradně použito písma kurentního. Text plyne bez zásadních škrťů a přepisů, což svědčí o Hynaisově zručnosti v písemném projevu. Jak by také ne. Vždyť celková jeho korespondence souhrně byla přebohatá, vedená ve třech jazycích (češtině, němčině a francouzštině). Až v pozdním období se častěji objevují určité, především formulační a interpunkční, nesrovnalosti v textech. Byly zapříčiněny především zhoršujícím se malířovým zrakem, jak již bylo zmíněno a jak o tom ještě pohovořím níže. Co však naprosto neunikne čtenářově pozornosti, je velký počet gramatických chyb a nepřesností, o kterých ještě bude zmínka. Specifikem jsou Hynaisovy kresby, vkládané do textů. Odrážejí momentální Hynaisovo citové rozpoložení a okamžité reakce. Jako by tímto způsobem mnohem lépe vyjadřoval svoje nálady, nežli pouhým písemným projevem. Je to logické - byl malířem, nikoli literátem. Kresby si záhy získaly popularitu u celé adresátovy rodiny a zdá se, že byly vždy dychtivě očekávány. V jednom z dopisů svému příteli sděluje Myslbek: ... **včera obdržel jsem od doktora Tvůj lístek a předtím Tvé ilustrované psaní, které nám mnoho legrace způsobilo...**¹⁵⁰

Abychom si mohli učinit vypovídající představu o důležitosti tohoto projevu pro pisatele, uvádím četnost těchto kreseb a skic. Nalezneme je celkem v jedenácti dopisech a v šesti z nich více než jednu (některé z nich jsou však skicy uměleckých děl). Pokud by se někdy někdo dostal k těmto dopisům (což je v současnosti málo pravděpodobné), doporučil bych jeho pozornosti zejména ty z 24. 10. 1881 (čís. 1 - je bohužel poškozen právě v místech kresby) a 12. 11. 1881 (čís. 2). Velmi zajímavý je také fakt, že mezi ilustrovanými psaními je pouze jediný dopis z devadesátých let a to ještě z jejich počátku. Že by důkaz Hynaisova útlumu smyslu pro humor a projev jeho soukromých starostí v tomto období? Dost možná. Ostatně sám Hynais své starosti v této době před přítelem příliš neskrýval. Čas od času se objevují také vpisky a doplňující glosy mimo vlastní text dopisu (na jeho okrajích). Ty se vyskytují celkem v osmi dopisech a jednom korespondenčním lístku. Je to zřejmá známka Hynaisovy snahy o překotné sdělení velkého množství informací, jež nebyl schopen vstřebat do základního textu. Ovšem později byla snad na vině i jeho roztržitost. Zejména dopis ze 17. prosince 1892 (čís. 54) je v tomto směru ukázkový a jako snad jediný připomíná některé nepřehledné dopisy Myslbekovy, jak o nich budu hovořit níže. Celkový styl vzájemné korespondence obou přátel tak svědčí o jejich bohémském založení. Za pozornost bezpochyby stojí též úvodní oslovení v dopisech (tak typická, že jsem považoval za přirozené umístit je do názvu této práce), popř. přání na jejich konci. Svědčí nejen o hlubokém přátelském vztahu obou protagonistů, nýbrž zároveň o zcela odlišných dobových konvencích. Jak bychom se asi zatvářili dnes, kdyby nás osoba stejného pohlaví nazývala v dopisech *drahý(milý)* nebo nám na konci listu vzkazovala *polibek*? Jak vidět, 19. století pohlíželo na tyto věci zcela jinak a bezesporu mnohem upřímněji.

***

Jazykově se jedná téměř výhradně o česky psaný materiál. Vyskytuje se však i němčina a francouzština, v podobě některých glos, citátů a komentářů. Germanismy a galicismy jsou vesměs vždy vhodně zakomponovány do českého textu a autor jimi evidentně baví jak sebe,

¹⁵⁰ Publikoval A. Lodr: *J. V. Myslbek*, s. 129. Originál in ANG.

tak adresáta. Lze na nich dobře sledovat vliv dlouhodobého pobytu v cizojazyčném prostředí. Jinak je ovšem Hynaisova zběhlost v češtině naprosto perfektní a je dobrou vizitkou Hynais-otce, dbajícího i ve vídeňském prostředí o výbornou znalost mateřského jazyka u svých dětí. Přeci jen se však čas od času jeho syn neubráníl v textu formulačním a interpunkčním nesrovnalostem, což činí některé pasáže dopisů méně srozumitelnými. Bylo již řečeno, že postupující čas přinášel v tomto směru zhoršení. V listech se nevyhýbá ani jadrnějším vyjádřením, ovšem přímých neslušných slov užívá zřídka, nebo je obchází vynecháním¹⁵¹ příslušných písmen. V tom se ostatně příliš neliší od svého přítele Myslbeka, jenž ve svých dopisech taktéž čas od času dopřává volný průchod ostrým slovům (jsa patrně odkojený ne příliš vstřícným prostředím pražského uměleckého světa). Níže budeme mít příležitost poznat, že právě zmiňovaná bezprostřední upřímnost řeči se nesetkávala ve své době s největším pochopením a byla tak nejspíše jedním ze znaků tehdejšího uměleckého bohémství.¹⁵² Jinak se však dopisy obou pisatelů vyznačují naprostou upřímností, zájmem a úctou ke druhému. Svědčí o tom i „šibalská“, místy by se dalo říci až něžná oslovení v Myslbekových dopisech – kupř. „milý Inězi“ (patrně narážka na Hynaisovo příjmení, zkomolené francouzskou výslovností), „moletní potvůrko“, „moletní bambinovské tílko“, „puchejřovatej Vojtíšku“ (narážky na Hynaisovu obtloustlost) atd.¹⁵³ O specifikách Hynaisova pravopisu bude také ještě řeč níže. Jisté však je, že s postupujícím časem se tato stránka jeho dopisů výrazně horší. Nepochybně to souviselo s jeho slábnoucím zrakem (pravé oko)¹⁵⁴, ale zřejmě i s větší hektičností a vytížeností devadesátých let. Je třeba si také povšimnout úpravy dopisů a rukopisu obou pisatelů. Zatímco rukopis Vojtěcha Hynaise se vesměs vyznačuje dobrou úpravou a čitelností, u jeho přítele je spíše opak pravdou. Také pokud se týče úpravy psaní i písma, má pařížský umělec navrch. Jeho dopisy se sice vyznačují určitým množstvím vpisků a doplňujících kreseb, ale vše má neustále jakousi ustálenou „formu“. Též škrtů a přepisů se zde vyskytuje minimum. Opět teprve období poslední dekády století přináší, z již výše uvedených příčin, zhoršení. Naproti tomu mnohé Myslbekovy dopisy působí značně chaoticky a nepřehledně. Zejména díky naprosto neorganicky vpisovaným glosám a doplňkům je mnohdy obtížné se v nich orientovat. Za pozornost stojí i datační kázeň pisatelů. Zatímco Hynais v drtivé většině případů vzorně uvádí datum i místo vzniku dokumentu, u Myslbeka až příliš často přicházejí dopisy nedatované. Ze srovnání jednotlivých dopisů a odpovědí na ně z pera jednoho či druhého přítele bohužel vyplývá, že korespondence není kompletní.¹⁵⁵

Při této příležitosti je třeba se ještě zmínit o rychlosti, se kterou byla tehdejší pošta doručována a zároveň o hbitosti pisatelů při reakcích na obdržené dopisy.¹⁵⁶ Obvyklou dobou pro doručení pošty ze zahraničí byly v 19. století zhruba tři dny. Pro doručení v rámci kupř. Čech dokonce jeden jediný den. Jak podnětné pro dnešní Českou poštu, že? Pro člověka 19. století (a zejména toho veřejně činného) byla písemná komunikace naprostou samozřejmostí a nutností. Bez okolků tudíž vzorně usedal okamžitě po doručení pošty a sepisoval odpověď. Jsou samozřejmě i případy prodlení odpovědí (několikrát i v korespondenci našich dvou přátel), ale jsou v menšině. V takových případech pak téměř vždy následovaly omluvy a vysvětlení jednoho či druhého. V éře SMS, e-mailů, chatů atd. nejen, že něco podobného těžko dokážeme – dokonce dopisy téměř zapomínáme psát a ztrácíme schopnost je komponovat. Též jedno z témat na zamyšlení nad níže podanou edicí.

¹⁵¹ Viz dopisy č. 9 a 44. Zde jsem považoval za vhodné, pro výpovědní hodnotu textů, slova editorsky doplnit. Laskavý čtenář jistě pochopí.

¹⁵² Srov. níže s. 28-29.

¹⁵³ Srov. F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 210.

¹⁵⁴ Srov. výše s. 19.

¹⁵⁵ Viz níže citované Myslbekovy odpovědi in ANG.

¹⁵⁶ Na tuto skutečnost upozorňuji i v jednom z níže editovaných dopisů.

***

Co tedy můžeme usuzovat z jednotného celku předkládané korespondence? Co přináší nového, co potvrzuje či vyvrací příp. nechává otevřené? Především známá okolnost obrovského přátelství obou velkých umělců je zde podána naprosto jasně a v těch nejživějších barvách. Pro oba znamenal tento vztah bezpochyby mnoho. Vojtěch Hynais, navzdory svému vídeňskému původu a „francouzskému“ citění, toužil být v neustálém kontaktu s domovinou, zejména v počátcích svého pobytu. Stýkal se pochopitelně i s ostatními českými kolegy z početné pařížské kolonie, ale jakoby mezi nimi přítele Myslbekova formátu hledal marně. Snad jedině k Václavu Brožíkovi měl zpočátku podobně vřelý vztah.¹⁵⁷ Vytvořil si ho naopak ke dvěma domácím umělcům – prvním byl Paul Baudry¹⁵⁸ a druhým Puvis de Chavannes¹⁵⁹. Z těchto podnětů také pramenila neustálá Hynaisova snaha, přimět svého přítele k další návštěvě Paříže. Zdá se též, že až do seznámení s Annou Voirinovou (první ohlas tohoto vztahu se objevil v dopise ze 2. listopadu 1885 – čís. 30) trpěl Hynais určitou osamělostí, kterou právě bohatá korespondence s J. V. Myslbekem (ale i dalšími osobnostmi z Čech – mezi nimi i Josefem Stupeckým) zaháněla. Zcela evidentní jsou také jeho finanční obtíže, které velice často pomáhal řešit právě Myslbek. Ostatně, jak již bylo zmíněno, s tímto problémem se potýkala většina tehdejších českých umělců působících v Paříži i mimo ni. Pražský sochař v tomto ohledu nikdy nezapomněl na stejnou pomoc, poskytnutou mu při jeho jediném pobytu ve francouzské metropoli právě Hynaisem a tím na zrození jejich přátelství. Ovšem vedle finančních potřeb Hynaisových, se nám zde představují i ty gurmánské. Malířova lačnost po pikantní pražské šunce (případně jiných uzeninách) je téměř všudypřítomná.

Český Pařížan prahnul po tom, být součástí uměleckého dění doma. Dá se říci, že tato snaha je osou komunikace s přítelem a kolegou Myslbekem po celá osmdesátá léta. Odráží se to nejen v horečné činnosti kolem Národního divadla, ale také vytrvalém zájmu o díla jeho přátel doma a především v jeho pomoci kolegovi (stejně tak jako Miroslavu Tyršovi) při zasílání fotografií uměleckých děl (je však pravda, že Hynais tímto způsobem hradil i část svých dluhů vůči pražskému příteli¹⁶⁰). Tato jeho pomoc vrcholí zasláním celého vzorového odlitku jezdecké sochy do Prahy. Řešením tohoto, na svoji dobu ne právě snadného logistického úkolu, se zabývá Myslbek v celých třech dopisech.¹⁶¹ J. V. Myslbek oplátkou neúnavně informoval kolegu nejen o svých uměleckých aktivitách, ale vůbec o dění na české (ale i rakouské a německé) umělecké scéně. Je ovšem také pravdou, že čas od času lze již v tomto období vyčíst z některých dopisů rozčarování nad děním, názorovými střety a mnohdy nepochopením, panujícími v českém uměleckém prostředí. Je to patrné kupř. v dopise z 1. září 1884 (čís. 24) nebo hned v následujícím ze 30. září (čís. 25). Poněkud tvrději potom v dopise datovaném 29. červnem 1885 (čís. 29). Hynais vůbec v tomto období oplýval obrovskou energií a zároveň kritičností k nežádoucím zásahům do své práce. Svědčí o tom nespokojené až podrážděné reakce na korektury jeho díla, které se objevují v dopisech z 28. března 1882 (čís. 9) resp. 4. dubna 1882 (čís. 10). Práce na oponě a krátkodobé působení v Praze přinesly sice i mnohá zklamání. Ovšem přesto soudím, že ne náhodou jeho největší dílo pochází právě z doby ranného pařížského pobytu.

Příznačné jsou také velice časté Hynaisovy zmínky o osobě Josefa Stupeckého (platí pro celé období pařížského pobytu). Jen potvrzují fakt, že uznávaný právník si postupně

¹⁵⁷ Srov. M. Mžýková: *Křídla slávy*, s. 150. Ostatně Brožíkova matka pocházela taktéž z Bolevce, stejně jako Hynaisův otec a Václav Brožík sám byl též západočeským rodákem. Srov. M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 33.

¹⁵⁸ Přes bohaté styky i s dalšími příslušníky francouzského uměleckého světa, mu nikdy nebyl nikdo z nich tak blízký jako právě Baudry. O to větším otřesem byla určitě pro Hynaise smrt tohoto významného francouzského umělce. Jejich vztah dokumentuje edice, kterou zpracoval Francouz B. Wirtz-Daviau: *Paul Baudry et...*, 1935.

¹⁵⁹ Srov. M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 40.

¹⁶⁰ Srov. M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, pozn. s. 93.

¹⁶¹ Dopisy č. 37-39.

vydobil u velké části tehdejší české umělecké avantgardy obrovské renomé. Dokonce se zdá, že jeho respekt a vliv na tehdejší kulturní dění byl vyšší nežli se všeobecně soudí. Dle zmínek ve zpracovávané korespondenci byly jeho styky s tehdejšími tvůrčími špičkami neobyčejně široké. A právě konkrétně Vojtěch Hynais spoléhal často na jeho přízeň v různých záležitostech, jak již o tom bylo hovořeno. Kladl jsem si z počátku mé práce otázku, proč tento soubor korespondence skončil právě ve Stupeckého majetku. Po prostudování všech dokumentů se dá tento fakt, myslím, snadno pochopit. Jejich přesunů mezi různými sbírkami se sice ještě dotknu dále. Nicméně soudím, že úplné a definitivní objasnění této záležitosti leží zatím ještě v budoucnu.

Je třeba promluvit ještě o jedné osobě, jež je v Hynasiových dopisech zmiňována takřka pravidelně. Jde o prvorozeného sochařova syna Karla Myslbeka. K němu si Hynais v průběhu let vytvořil vztah téměř otcovský a mladičká umělecká naděje mu oplácela stejným dílem. Postupem času mu malý Karlík sám začíná posílat neuměle komponované dopisy, později i první kresby.¹⁶² Oblíbil si dokonce francouzštinu, v níž občas Hynaisovi píše.¹⁶³ Umělec ze vzdálené Paříže se pro něho stal obrovskou autoritou a vzorem. Myslbek-otec mu v podobných aktivitách nijak nebránil, i když byl ve skutečnosti odpůrcem jeho plánů stát se umělcem¹⁶⁴. Přesto se Karel stal později středoškolským profesorem filologie a také malířem, když studoval právě v Hynaisově malířské škole.¹⁶⁵ Starostlivost Vojtěcha Hynaise o mladíka (kterého přezdívali „Myslbeček“) je vpravdě dojemná. Kupodivu nepolevila ani v pozdějších dobách, kdy sám Hynais již vychovával potomstvo. Dokonce patrně ani tehdy, když se cesty obou obrovských přátel začínaly nenápadně rozcházet. O to větší ranou musela být pro jeho otce i pomyslného strýce Hynaise, smrt Karla Myslbeka na bojišti Velké války v roce 1915.¹⁶⁶ Stalo se tak 22. 8. Téměř symbolicky na den přesně o deset let později (1925), končí svoji životní pouť i jeho velký vzor – Vojtěch Hynais.

Korespondence devadesátých let nám odhaluje několik skutečností. Za prvé naprostou zaujatost Vojtěcha Hynaise jeho dalším klíčovým obrazem – *Paridovým soudem* na počátku decennia. V souvislosti s tím je zajímavé sledovat kupř. tvůrčovy peripetie se sháněním modelek a zároveň finanční výdaje s tím spojené – především v dopise ze 17. prosince 1892 (čís. 54). Vnímáme také jeho obětavou pomoc mladším kolegům – nováčkům mezi pařížskými Čechy¹⁶⁷. Dále Hynaisovu rozpolcenost kolem jeho požadované naturalizace ve Francii. Umělec tehdy zjevně prožíval osobně velice těžké období, plné výčitek a nejistoty (násobené i mnohdy nevybíravým nátlakem francouzské strany). Výmluvným v tomto směru je především psaní ze 6. března 1892 (čís. 49), které odráží Hynaisovu bezradnost nad nastalou situací. Právě v těchto okamžicích se projevila snad nejvíce obrovská cena Myslbekova přátelství, stejně jako jeho velký vliv na počínání Hynaisovo.¹⁶⁸ A konečně z nemnohých zmínek poznáváme význam, jaký měla pro Hynaise jeho nově vznikající rodina. Z četných známek (jak obsahových, tak grafologických) se dají také dobře vyčíst již vzpomínané nastupující zdravotní potíže umělcovy. Zdá se tak, že právě zmiňované události urychlily jeho rozhodnutí pro trvalý návrat do Čech. Po příbytu do Prahy korespondence mezi přáteli pochopitelně téměř ustala. Ale co je mnohem důležitější! Ze druhé poloviny devadesátých let se sice zachovaly pouze její zlomky. Ovšem i z oněch několika málo dopisů

¹⁶² Srov. Lodr : *J. V. Myslbek*, s. 461 též Z. Dvořáková: *Když ještě nebyli slavní...*, s. 86-87. Originály dopisů Karla Myslbeka jsou uloženy v Archivu národní galerie (ANG), *PP Vojtěch Hynais*, dočasné uložení zn. (kart.) 18 (5), složka „Myslbek“.

¹⁶³ Srov. F. Žákavec: *Výročí smrti Vojtěcha Hynaise a Karla Myslbeka*, in: *Umění IX*, Praha 1930, s. 39.

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 40. Zde též vzpomínky na jeho přátelství s V. Hynaisem.

¹⁶⁶ Vedle citovaného článku in *Umění IX*, podrobně k osobě Karla Myslbeka (včetně zmínky o jeho přezdínce) znovu F. Žákavec: *O českých výtvarnících*, s. 337-368.

¹⁶⁷ Týká se zejména jeho žáků Augustina Němejce a Karla Svobody, ale kupř. také Lud'ka Marolda.

¹⁶⁸ Dopis č. 49. Řádky tohoto dopisu jsou místy téměř zoufalé. Srov. též viz s. 18-19.

tohoto období se dá prokazatelně usuzovat, že vztahy Vojtěcha Hynaise s přítelem Myslbekem se postupem doby dostávaly spíše do roviny profesní a kolegiální. Korespondence se stává mnohem stručnější a místy i odměřenější.¹⁶⁹ Jako by žhavé přátelství znenáhla ochlázalo. Výjimku tvoří pouze dopisy z léta 1900, z období pobytu Hynaisovy rodiny u moře na severu Francie a později v Paříži (i když poslední dva z nich jsou již opět pouze ryze profesní¹⁷⁰). Tady jako by se vše na chvíli vracelo do starých přátelských kolejí, včetně starostlivosti o mladého Karla Myslbeka. Byl snad příčinou častější styk obou umělců a jejich působení na stejném pracovišti? Částečně určitě ano. Z tak malého množství dochovaného materiálu se nedá učinit jednoznačný závěr. Ovšem my víme, že ke konci životní poutě obou velikánů jejich přátelské vztahy skutečně zcela vyhasly.¹⁷¹ Soudím tedy, že šlo nejspíše o proces postupný. Podepsalo se na něm zcela určitě také, již zmiňované, Hynaisovo odcizení českému prostředí. Ke konci životů obou velkých umělců nejspíše ještě vše znásobeno stařeckou ješitností a zdravotním stavem.¹⁷² I tak někdy, bohužel, končívají obrovská přátelství. Mám za to, že zmiňovaný fakt, by do budoucna stál za podrobnější zmapování. Vzhledem k torzovitému dochování dopisů z konce a přelomu století, bych si jej dovolil vnímat jako největší otazník tohoto pramene a to především ze strany Vojtěcha Hynaise.

III.2. Putování Hynaisových dopisů

Bylo několikrát řečeno, že celá tato kolekce písemné pozůstalosti Vojtěcha Hynaise se v současnosti nachází ve vlastnictví Ing. Jiřího Strunze a jeho rodiny. Jak k tomu došlo? Již výše jsem zmínil, že bratr Josefa Stupeckého František, který pochopitelně po svém bezdětném bratru zdědil celou korespondenci (již jsem také naznačil ne zcela definitivní objasněnost předchozího vlastnictví), zemřel kolem roku 1924¹⁷³. Zmíněný údaj však není přesný. Ve fondech Literárního archivu Památníku národního písemnictví se nachází dopis z podzimu 1926, ve kterém tehdejší rektor University Komenského v Bratislavě Judr. Otakar Sommer¹⁷⁴ informuje Františka Žákavce o uložení právě níže zpracovávané korespondence Vojtěcha Hynaise a při té příležitosti zmiňuje též Františka Stupeckého. Znamená to tedy, že jeho úmrtí je třeba posunout až za tuto hranici. Vzpomenutý dopis považuji pro tuto edici za natolik vypovídající a související s ní, že jsem se rozhodl předložit jej celý. Za pozornost zde stojí zejména zmínka o nevhodnosti uveřejnění, stejně jako nabídka adresátovi k nahlédnutí do korespondence Hynais-Myslbek. Z toho vyplývá, že pozůstalost obsahovala i Hynaisovu korespondenci s jinými adresáty. Dopis není editorsky upravován, podtržení je převzato z originálu¹⁷⁵:

¹⁶⁹ Projevuje se i v Myslbekových dopisech.

¹⁷⁰ Dopisy č. 65-66.

¹⁷¹ Upozorňuje na to F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 246. Podotýká také, že ani Hynaisova vdova Ida nedovedla říci proč tomu tak bylo, i když ji celá situace trápila.

¹⁷² Kupř. F. Žákavec hodnotí J. V. Myslbeka ve stáří jako téměř podivínského. Srov. *Výročí smrti...*, in: Umění IX, s. 40. U V. Hynaise se naopak ke sleposti jednoho oka přidružuje rostoucí zákal druhého. Tamtéž, s. 39.

¹⁷³ Přibližné datum úmrtí převzato z rozhovoru s Jiřím Strunzem dne 24. 6. 2006.

¹⁷⁴ JUDr. Otakar Sommer (*1885 Příbram, †1940 Praha) působil na UK Komenského v letech 1921-28. Srov. *Ottův slovník naučný. Dodatky, VI. díl.*, s. 113, Praha 1940. Jako rektor působil jediný akademický rok – právě 1926/1927. Viz – internetové stránky www.uniba.sk. Je autorem výše citovaného článku v publikaci o Josefu Stupeckém.

¹⁷⁵ Originál in LA PNP, dočasné uložení karton 2-M/39.

30. X. 26

Milý pane kolego,
pan sekční šef Stupecký mi sdělil, že po smrti svého bratra odevzdal korespondenci Hynaisovu, aby ji ochránil před ztrátou, někdejšímu řediteli knihovny muzejní prof. Zíbrtovi. Dopisy byly vloženy do obálky, zapečetěny a na obalu označeny osoby za jichž života neměla se obálka otevřít. Prof. Zíbrt v přítomnosti sekč. šéfa St. uložil dopisy do schránky, jak byly při muzejní knihovně zřízeny pro rukopisy významných mužů a schránku uzamkl. Dopisy H. nehodí se k uveřejnění, neboť H. se v nich vyjadřoval nemnoze trochu šťavnatě. Proto je p. s. šef upokojen mým sdělením, že dopisy mají sloužit jen jako prameny. Pan s. š. se domnívá, že osoby na obalu vyznačené již všechny zemřely, takže by Vám korespondence mohla být bez námitek svěřena poř[....]. Dále mi sděluje pan s. šef, že by Vám mohl dát nahlídnouti do korespondence Hynaise s Myslbekem, musil by ji však předem trochu spořádat. Pro případ, že bychom se zítra nesešli u vlaku, posílám Vám tento dopis.
Se srdečným pozdravem
Váš Sommer

Další cesta dopisů je poněkud nejasná. Jisté je pouze, že po Františkově smrti se korespondence dostala k jeho synovi, též Josefovi. Vyvolenou Josefova Stupeckého ml. se stala výše zmiňovaná Božena Spěváčková, jejíž sestra Libuše naopak našla celoživotního partnera v panu Miloši Strunzovi – otci dnešního majitele kaceřovského zámku. Po smrti Boženy Stupecké roz. Spěváčkové, k níž došlo v roce 2001 (její manžel Josef Stupecký ml. zemřel již v roce 1994), se celá korespondence ocitla v majetku tehdy jediných dědiců, žijících na území naší republiky, rodiny Strunzovy.¹⁷⁶ A to je prozatím celá, zatím ne úplně objasněná, anabáze tohoto významného souboru korespondence.¹⁷⁷ Měl bych se snad ještě na závěr symbolicky omluvit všem výše zainteresovaným, dnes již zesnulým váženým pánům, že nemohu vyhovět jejich přání neuveřejňovat Hynaisovy dopisy. Doba již přeci jen pokročila a změnila mnohé náhledy.

III.3. Odkaz Františka Žákavce

Nyní k dopisům z této kolekce, které se již před téměř osmdesáti léty dostaly k rukám Františka Žákavce. Profesor University Komenského v Bratislavě a na slovo vzatý znalec umělecké historie, měl jako první tu čest mít před sebou dopisy a korespondenční lístky této pozůstalosti pocházející z let 1881 – 1886. Jak sám uvádí, bylo mu umožněno zapůjčit si jich hojnost z pozůstalosti Františka Stupeckého¹⁷⁸ (víme již také, jak k tomu došlo). Jejich úryvky publikoval ve dvou etapách. Nejdříve vybíral z korespondence let 1881 - 1884, následně roky 1885 – 1886. Pro mě nezodpovězenou otázkou zůstává, zda vůbec spatřil dopisy z konce osmdesátých a počátku devadesátých let a pokud ano, proč se jim vyhnul. Neboť i ony jsou součástí této pozůstalosti. Dodám jen, že ani v rukopisné části písemné pozůstalosti uznávaného profesora, uložené ve fondech LA PNP, jsem nenalezl odpověď na tuto otázku.¹⁷⁹ Podívejme se však podrobněji, které z dokumentů použil. Žákavcově pozornosti neunikly následující dopisy a korespondenční lístky (uvádím je pod čísly, která nesou v této edici). Nejprve dopisy z let 1881 – 1884:

¹⁷⁶ Data úmrtí manželů Stupeckých převzata z rozhovoru s Jiřím Strunzem dne 24. 6. 2006.

¹⁷⁷ Všechny údaje převzaty ze dvou rozhovorů s Jiřím Strunzem ve dnech 24. 6. a 7. 10. 2006.

¹⁷⁸ Srov. F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 209. K tomu též viz s. 26-27.

¹⁷⁹ K tomu podotýkám, že se touto záhadou zabýval již Z. Hojda: *Generace Národního divadla...*, in: *Documenta Pragensia*, 3, s. 241.

dopis č. 1 ze dne 24. 10. 1881¹⁸⁰
 dopis č. 2 ze dne 12. 11. 1881¹⁸¹
 dopis č. 8 ze dne 20. 2. 1882¹⁸²
 dopis č. 9 ze dne 28. 3. 1882¹⁸³
 dopis č. 11 ze dne 6. 5. 1882¹⁸⁴
 dopis č. 12 ze dne 2. 6. 1882¹⁸⁵
 dopis č. 14 ze dne 18. 8. 1882¹⁸⁶
 korespondenční lístek č. 15 ze dne 9. 9. 1882¹⁸⁷
 dopis č. 17 ze dne 26. 11. 1882¹⁸⁸
 dopis č. 19 ze dne 29. 1. 1883¹⁸⁹
 poškozený nedatovaný dopis č. 20¹⁹⁰
 poškozený nedatovaný dopis č. 21¹⁹¹
 dopis č. 22 ze dne 27. 12. 1883¹⁹²
 dopis č. 23 ze dne 4. 3. 1884¹⁹³
 dopis č. 24 ze dne 1. 9. 1884¹⁹⁴
 dopis č. 25 ze dne 30. 9. 1884¹⁹⁵

Následují dopisy z let 1885 - 1886:

dopis č. 28 ze dne 21. 3. 1885¹⁹⁶
 dopis č. 29 ze dne 29. 6. 1885¹⁹⁷
 dopis č. 30 ze dne 2. 11. 1885¹⁹⁸
 dopis č. 32 ze dne 11. 10. 1886¹⁹⁹
 dopis č. 33 ze dne 22. 12. 1886²⁰⁰
 dopis č. 34 ze dne 29. 5. 1887²⁰¹
 dopis č. 35 ze dne 18. 7. 1887²⁰²
 dopis č. 36 ze dne 10. 8. 1887²⁰³
 dopis č. 37 ze dne 30. 11. 1887²⁰⁴
 dopis č. 38 ze dne 3. 12. 1887²⁰⁵

¹⁸⁰ F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 213.

¹⁸¹ Tamtéž, s. 219.

¹⁸² Tamtéž, s. 222-223.

¹⁸³ Tamtéž, s. 223.

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 231.

¹⁸⁵ Tamtéž, s. 233.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 234.

¹⁸⁷ Tamtéž s. 236.

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 237.

¹⁹⁰ Tamtéž, s. 239. U F. Žákavce časově nezařazeno.

¹⁹¹ Tamtéž, s. 243. Časově nezařazeno.

¹⁹² Tamtéž, s. 241-242.

¹⁹³ Tamtéž, s. 242.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 243-244.

¹⁹⁵ Tamtéž s. 244-245.

¹⁹⁶ F. Žákavec: *Tři přátelé...*, in: Lumír LVI., č.7, s. 350-351.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 353 .

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 358.

¹⁹⁹ Tamtéž, č.8, s. 427.

²⁰⁰ Tamtéž, č.9, s. 484.

²⁰¹ Tamtéž, č.10, s. 539-540.

²⁰² Tamtéž, s. 541-542.

²⁰³ Tamtéž, s. 542.

²⁰⁴ Tamtéž, s. 544.

²⁰⁵ Tamtéž.

III.4. Úprava textů. Transkripční zásady. Uspořádání edice.

Při přepisu dokumentů jsem použil transliteraci a znění všech dopisů jsem ponechal ve shodě s originály. Tudiž se všemi dobovými výrazy, gramatickými chybami event. omyly. Taktéž autorovy vsuvky a glosy v jiných jazycích (francouzštině a němčině) jsou ponechány v originálním znění. Jde o písemnosti, jež se s největší pravděpodobností do rukou veřejnosti nedostanou. Je tudíž důležité zachovat jejich autentickou výpovědní hodnotu. Zachováno je dále členění textu. To se týká oslovení, datace, podpisů, jakož i členění odstavců. Vypuštěny jsou pouze *přepisy a škrty*, jichž ostatně není mnoho. Téměř nikde se totiž nedotýkají obsahové změny textu a jsou prakticky všude výsledkem pisatelova omylu. Pokud se tak přeci jen v řídkých případech stalo, upozornil jsem na to pomocí textové poznámky event. hranatých závorek. Naopak ve shodě s originály zůstaly jiné autorské úpravy, kupř. *podtržení části textu*. Vojtěch Hynais nedodrží ve svých listech zásadu psaní *velkých počátečních písmen*. Můžeme se tedy zde porůznu setkat s malými úvodními písmeny, jak u některých vlastních jmen, tak na počátku věty (a naopak s velkými úvodními písmeny uprostřed vět).

Prakticky normou je u Hynaise výskyt gramatických prohřešků proti soudobému pravopisu. Závaznou není pro pisatele *shoda přísudku s podnětem, spojená s psaním i a y*. Téměř pravidlem je užívání *y* též ve tvarech 3. pádu, kupř. *Karlíkovy, Stupovy* atd., stejně tak jako opakující se tvar *velmy*. Ostatně Hynaisova zvyku používat vždy a všude tvrdošíjně *y* si všímá již náš starý známý Josef Stupecký. V jednom z dopisů do Paříže dráždí Hynaise následovně: „... **Ty máš zvláštní faible pro y...mezi Tebou a Yem je pravý milostný poměr...**“²⁰⁶. A Hynais, nenechávaje se absolutně vyvést z míry, odpovídá: „**Nejdražší příteli! Děkuji Ti precept co nejsrdečněji. Vystříhal jsem se co nejlépe zbytečným ypsilonem. Ta slonská písmena nějak mne v péře trčí.**“²⁰⁷ To myslím vysvětluje dostatečně, co budete moci čísti v korespondenci. Totéž platí o Hynaisově *interpunkci, popř. spojování slov*. Ani tuto nedodrží beze zbytku. Pravidelný je také výskyt *ů* na počátku slov. Nejasné čtení diakritických znamének je také problémem, neboť pisatel často tahy spojuje. Snažil jsem se všechna tato specifika při přepisu zachovávat. Ač se tedy může mnohdy na první pohled zdát, že jde v textu o omyl či editorův přepis – není tomu tak.

***

Vzhledem k zachování plynulosti textu jsem se rozhodl neupozorňovat na všechny pisatelovy *pravopisné odchylky* pomocí [!]. Činil jsem tedy tak pouze u nejkřiklavějších případů. U tří pravidelně se opakujících odchylek jsem upozornil pouze na jejich první výskyt (shodou okolností ihned v dopise č. 1 resp. v dopise č. 11). Jedná se o časté užití slova *velmy*, tvaru *všychny* a konečně stejně hojný výskyt tvarů jmen ve 3. p. - kupř. *Karlíkovy, Stupovy* atd. Nejisté čtení a věcně nejasná místa označuji [?], nečitelný text [...] s počtem teček odpovídajícím nečitelnému počtu písmen. Místa s jasným pisatelovým omylem [!]. Stejně tak upozornění na již zmiňované pravopisné odchylky se děje prostřednictvím [!]. Zkratkovitě uváděná slova a hesla a dále též zkratky Hynaisova křestního jména v podpisech, jsou rozepisovány do plného tvaru pomocí [ ]. Totéž platí i v případech chybějících teček za číslovkou v některých datech.

***

Dokumenty jsou řazeny chronologicky, dle datování. To se týká i tří nedatovaných dokumentů, které se všechny podařilo časově zařadit. Soubor obsahuje dopisy několika rozměrů a dále dva korespondenční lístky. Zařazeny jsou též popisy třech dochovaných

²⁰⁶ Jeho citát uvádí F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 210

²⁰⁷ Tamtéž.

obálek. Psací látkou je vždy papír. V podstatě všechny písemnosti jsou psány perem s černým inkoustem.

Celá edice je opatřena společným záhlavím, uvádějícím pisatele, adresáta a časové vymezení korespondence. Každý editovaný kus dokumentu je dále opatřen vlastním záhlavím. Obsahuje tyto údaje: číslo dokumentu, typ písemnosti, jeho formu dochování (originál), způsob vyhotovení (rukopis), typ a rozměr psací látky, typ psacího náčiní a rozsah popsaných listů. Korespondenční lístky a obálky nesou v záhlaví navíc popisy adres, razítek a ocenění zásilek. Specifikem je dopis č.2, do kterého je provedena poznámka evidentně jiným pisatelem nežli Vojtěchem Hynaisem. Popis této glosy jsem rovněž zahrnul do záhlaví dokumentu.

Jednotlivé dokumenty jsou vybaveny textovými a věcnými poznámkami. Textové jsou označeny písmeny latinské abecedy, věcné (popř. odkazové) arabskými číslicemi. Textové poznámky přinášejí zpřesnění a komentáře k předkládanému textu, popř. výsledky další pramenné a textové kritiky. Věcné potom rozšiřující historické a osobní informace, výsledky historické kritiky obsahu, komentáře faktů, událostí a reálií, bibliografické údaje, odkazy na další prameny atd. V jejich rámci fungují též odkazy na jiné dokumenty editovaného souboru korespondence.

***

Při samotném technickém zpracování **edice** jsem hojně využíval dvou prací. V první řadě odborné, široce pojaté shrnutí zásad a návodů při zpracovávání edic, sestavené kolektivem odborníků a vydané Archivní správou²⁰⁸. Tato metodická publikace byla zpracována v poměrně nedávné době a tudíž obsahuje nejmodernější trendy a přístupy. Jako vzor při mé dosud mizivé zkušenosti ze zpracováním edic korespondence mě výborně posloužila jedna z nejnověji vydaných edic korespondence mezi Tomášem Guariguem Masarykem a Karlem Kramářem²⁰⁹. Částečně jsem přihlédl také k edici dvojice zpracovatelů Zdeněk Hojda-Roman Prahel i když časově i tématicky přísluší rannějšímu období.²¹⁰

Doufám, že tato práce poslouží také současným majitelům korespondence k základní orientaci v těchto písemnostech. Na závěr celé práce se budu snažit celému souboru hodnotné korespondence zajistit odpovídající uchování do budoucna. Tento ojedinělý pramen k naší kulturní historii 19. století si to zcela určitě zaslouží.

²⁰⁸ Kolektiv: *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16. – 20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.

²⁰⁹ Kolektiv: *Korespondence. Tomáš Garigue Masaryk – Karel Kramář* (ed.), Praha 2005.

²¹⁰ Zdeněk Hojda – Roman Prahel: *Kunstverein nebo/oder Künstlerverein? Hnutí umělců v Praze 1830 – 1856*, Fontes Historiae Artium XII, Praha 2004.

IV. Vojtěch Hynais Josefu Václavu Myslbekovi 1881 - 1900

I. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,2x17,9 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 24 1881.
10.

Můj milý příteli Mýso!

Byl jsem u Baudryho²¹¹ a velmy[!] možná, že mu budu pomahati na velkem „plafondu“ malovat²¹², to si můžeš myslyt, že mě to velmy zajímá, a sám mě nabízel, chci li mu pomoci. Za 3 neb 4 dni budu to vědět s jistotou. To ale zůstane zatím mezi námi. Jen Janez Šubičovy[!]²¹³ můžeš se s touto rezervou[?] o tom zmíniti.

Diplom jsem se marně namahal dostati ke koupení. Ke koupeni vůbec nejni, neb jen vláda má to právo míti ty exemplary na světové výstavě.

Baudry sám měl jen jeden a ten mě dal pro Tebe a podepsal se: „Mr. Myslbeck statnaire P. B. Paris atd.“ Až přijedeš sem jednou, tak tě s ním seznámím.

Prozatím jsem Ti ten diplom poslal. O ty druhé věci se příležitostně Tobě postarám. Pošli mě seznam. Piš zároveň jak se máš. Víš jak to jde s výstavou²¹⁴? Bude to za to stát ji prodloužití? Piš mě pár slov, byl jsi již dohlídnout? Jak se vede Tvoji rodině, Karlíkovi²¹⁵? Dělá pokroky? Dělán marný^{a)} pokusy to dovésti, jak on.

Pozdravuji Tě a rodinu [... ..]^{b)} se na novinky o Tobě.

Tvůj upřímný přítel

V[ojtěch]. Hynais.⁶
11. Plaza Pigalle.

a) vložena neurčitá kresba postavy.

b) spodní část druhého listu odtržena; na konci dopisu kresba poprsí muže nad polovinou mužské hlavy (poškozena odtržením); vše doprovázeno douškou : „Vidíte se často s ? Znáš? Útočiště... (zbytek textu poškozen odtržením).

²¹¹ Paul Baudry (*1828 La Roche, †1886 Paříž), francouzský malíř. Přítel a velký vzor Hynaisův za jeho pobytu v Paříži.

²¹² Zmíněný „plafond“, neboli strop bychom našli ve Vanderbildtově paláci v New Yorku. Společně ho oba umělci, pod Baudryho vedením, vyzdobili r. 1882. Srov. Mžuková: *Vojtěch Hynais*, s. 39 a 95.

²¹³ Janez Šubič (*1850 Poljana na Gorjansku v Krajině, †1889 Kaiserslautern) - malíř slovinského původu, působící v Praze. Podílel se na výzdobě Národního divadla a patřil k blízkým přátelům V. Hynaise a J. V. Myslbeka.

²¹⁴ Míneň výstava děl V. Hynaise v Praze. Podrobněji o ní referuje J. V. Myslbek v níže citovaném dopise z 29. 10. 1881.

²¹⁵ Karel Myslbek (*1874 Praha, †1915 Krakov). Josef Václav Myslbek se 18. 10. 1873 oženil s Karolinou Brožovou (*1851, † nezjištěno). Následujícího roku se jim narodil syn Karel, kterého si v budoucnu velice oblíbí Vojtěch Hynais. Srov. kupř. Z. Dvořáková: *Josef Václav Myslbek*, s. 49. Jak již bylo zmíněno, malý Karel mu dokonce sám psal dopisy. Srov. výše s. 27.

²¹⁶ Na tento dopis reaguje Myslbek dne 29. 10. 1881. Publikoval A. Lodr, s. 458. Originál uložen in ANG, *PP Vojtěch Hynais*, dočasné uložení zn. (kart.) 18 (5), složka „Myslbeck“.

2. *Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 11,3x17,8 mm, psáno perem na s. 1-4; mezi datum a oslovení vepsána, obráceně o 180 stupňů k hlavnímu textu, poznámka: „Zde žil a zemřel Dr. František Palacký“; psáno rozdílným rukopisem a perem; provedl jiný pisatel*

Paříž 12 1881.
11.

Můj milý Mýso!

Vyřídil jsem Tvůj dík Baudrymu, né na tom dosti, přál si, bych mu přečet, co píšeš, smál se a nechává Tobě vyřídít srdečně pozdravení, a že jest tomu rád, že Ti s tím radost působil. Až přijdeš do Paříže, bys to neopomenul ho navštívit. Rád bych byl, mezi námi řečeno, by se to co nejdříve stalo a Ty sem přišel. Mám pro Tebe feš postel a Atelier tak daleko, jak by ti malířskej At[eliér]. sloužití mohl¹. Baudry seznámil by Tě s Dubois² já pak s Moreau Vauthierem³, a se všema co holt znám, mnoho jich nejní, ale sou chlapáci. Rakušák žádný mezi níma^{a)}. Myslím, že rebus dosti pasuje. Jak se nyní máš? Jsi už zas líp? Já se též nastyd, ale mohl jsem předce pracovati a to víš u Baudryho snadně zapomenu. Co dělá Karlík, ať mě pošle obrazy s pár řádky, posílám mu^{b)} busu^{c)}, že při vyřízení mého vzkázání Tvůj písk[?] ho přikreje celýho, tj. jeho osudem, vím že ho máš rád, proto je tak čistý.

Fotografie pošlu co nevidět, od Gérôma Gladiátoři⁴ Ti mohu poslat, ke koupě nejsou, mám fotogr[afie]. od něho.

Prosím Tě piš mě brzo, nemusíš rekomandovat, já obě psaní Tvoje obdržel, neb přijde všechno v pořádku i bez toho (ráno pošta přijede a já sem už pryč, a tak musím na rek[omando]. psaní déle čekat, neb jinému dáno nebude).

Prosím vyříd' Dr. Stupeckýmu⁵, že příští týden pošlu program a.t. dále, a jestli byl u Lehmana⁶ přesvědčiti se, byly li moje obrazy do Vídně odeslány a pák že né, ho energicky k tomu přiměti. Neb bude pozdě a po Novembru bych je již neposlal, a peníze potřebuju.

Jak pak vzala výstava za své?

Děkuji Ti srdečně za zaslání žurnálu a děkuj za mne Weitenwebrový⁷ dobrákovy[!].

Obdržel jsem mandát 15 zl. tj. 32 franky.

Konec koncem piš brzy zas, pozdrav Tvoji rodinu^{d)} a potěš brzy Tvého upřímného přítele V[ojtěcha]. Hynaise.⁸

a) vložena jinotajná kresba raka a oslí hlavy.

b) vložena kresba mužské hlavy s bradkou – dle F. Žákavce jde o karikaturu Myslbekova obličej. Srov. F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 219.

c) pusu.

d) na konci listu kresba muže se založenými rukama držícího obrovský štětec, vedle dětské hlavy s dudlíkem. F. Žákavec soudí, že jde o postavu Vojtěcha Hynaise. Srov. F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 219.

¹ Atelier se nacházel v malebné pařížské čtvrti Pigalle č. 11, na proslulém Montmartru. Viz adresa výše.

² Paul Dubois (*1829 Nogent-sur-Seine, †1939 Paříž), francouzský sochař. Jeho tvorba částečně ovlivnila J. V. Myslbeka. Srov. Z. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 77.

³ Životopisná data nezjištěna.

⁴ Jean-Léon Gérôme (*1824 Vesoul, †1903 Paříž), francouzský malíř. Profesor na známé École de Beaux-arts a vedoucí atelieru do něhož byl s doporučením Paula Baudryho přijat Vojtěch Hynais. Jeho zde zmiňované dílo nese přesný název „Gladiátoři pozdravující císaře“. Srov. *Ottův slovník naučný, X.díl*, Praha 1896, s. 75.

⁵ Již mnohokrát zmiňovaný právník a přítel obou umělců Josef Stupecký.

⁶ Mikuláš Lehmann (*1827 Nördlingen, †1906 Praha), pražský podnikatel a majitel tehdejší výstavní síně (Salonu) v Praze.

⁷ Vilém Weitenweber (*1839 Praha, †1901 tamtéž), redaktor časopisů Světozor a Zlatá Praha.

⁸ Odpověď na Myslbekův dopis z 8. 11. 1881. Publikoval A. Lodr, s. 128-129. Originál in ANG. Za povšimnutí stojí všeobecně data jednotlivých listů a odpovědí na ně. Nabízí se otázka. Jak dlouho trvá v 21. století doručení pošty z Paříže do Prahy a naopak?

3. Dopis, originál, rukopis, bílý list 11,4x17,8 mm, psáno perem na s. 1-2

[listopad 1881]^{a)}

Můj drahý Mýso!

Jen pár slov. Obdržel jsem žurnali a 15 zl. = 32 franků z kterých jsem Ti koupil některé fotografie, jen nejsou lehko k mání, an je po Salonu¹ a pak dobre reprodukce dle skulptur dělat, málo který editeur si nechá záležet, od Carpeaux² mám fontaine všechno a detail Grupy z prostřed, le Genie des tets Cabinet, le conrage militaire od Carpeaux Grup z Opery.[?] Ted' chceš li, bych Ti ihned to málo poslal, připojíc ode mne Gladiatori od Gerôma, který mě psal, neb mám počkat až dostanu ještě to druhé, tak pošlu dohromady. Piš na kore.[spondenční] lístek pár slov, zatím pozdrav Tvé rodině a Karlíkovy zvláště busu. Nehněvej se, že to nešlo tak rychle, jak jsem chtěl Ti poslati ti věci. Zrovna ty interessantní moderní co „mache“ nejsou k dostání, a pátram po tom. Monument H. Regnault mám jen malý kabinet.[?] Líbá Tě Tvůj V[ojtěch].Hynais.³

---

^{a)} V záhlaví dopisu dodatečně červeně vepsáno datum 1881.

¹ Známymi centry pařížského uměleckého a zejména výtvarného života, byly tzv. Salony francouzských umělců – pravidelně konané výstavy a přehlídky nejlepších francouzských děl této doby. Právě ony učinily z Paříže doslova Mekku tehdejšího výtvarného umění. K Salonům podrobněji M. Mžysková: *Křídla slávy, I. díl*, s. 110-123.

² Jean-Baptist Carpeaux (*1827 Valenciennes, †1875 Courbevoie u Paříže), francouzský sochař. Ve Francii je označován za největšího sochaře Druhého císařství. Srov. kupř. Nicole Tuffelliová: *Umění 19. stol.*, Praha 2001, s. 106. V mnoha směrech byl vzorem J. V. Myslbeka a jak zde čteme, V. Hynais ho bohatě zásoboval reprodukcemi a studiiemi děl tohoto sochaře. Srov. též dopis č. 4.

³ Dopis je pravděpodobně dodatkem k výše publikovanému dopisu č. 2 a tedy dodatečnou reakcí na již citované Myslbekovo psaní z 8. 11. 1881, ve kterém Hynaisův přítel avizuje odeslání novin a peněz.

4. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 11,3x17,8 mm, psáno perem na s. 1-3

Paříž dne 1 1881.
12.

Můj milý Mýso!

Jest mě velmy líto, nemoci Tvému přání kvůli fotografiím vyhověti úplně, ještě musím čekat od Goupila²²² as 6 dní, než mě ato jen některé věci shledá, ale doufám že ti pošlu snad dobře, jak si přeješ.

Nejlépe by bylo, kdyby si mohl sem odjet na 3 neb 4 neděle a se podívati na „maché“ u některých sochařů renomovaných, což bych s radostí Ti usnadnil, jen kdyby drobet mě štěstí přálo. Co se týče pobytu zde, to bych mnoho mohl udělati, ale fuky na cestu nemám. U Baudryho jsem již hotov od pondělka, as 14 dní jsem pracoval, dal mě 1000 franků. Vidíš, že francouzové jsou feš v každém ohledu. Jen že jsem dílem peněz musel zacpat rámaři hubu, abych zas mohl dále pumpnout.

Doufám as za 8 dní nejdéle Ti alespoň poslati co budu míti.

Mam „Courage a Charité Genre des tuti, Genre gardent le secret de la tombe, Monument de H. Regnault[?]“, (kabinete, protože velké jsem nemohl míti[]), za 1 fr. kus tj. 5 fr. Fontaine od Carpeaux za 1fr[ank].²²³ A hlavní skupení zvlášť a Carpeaux z Opery²²⁴ za 40 C[e]n[tesimů] Kus, všechno za 6fr[anků].80. Od Goupila doufám dostat pár hezkých věcí, a myslým že Ti to dobře opatřím. Tož se rozumí, co možno nejnovější dobrý věci a větší formát.

Pro zatím tě co nejsrdečněji pozdravuju i Tvou milou rodinu.

Tvůj upřímný V[ojtěch]Hynais.

²²² Pařížský nakladatel Adolph Goupil (*1806, †1893 Paříž) byl tchánem malíře Jeana L. Gerôma. Pro V. Hynaise zhotovoval fotografické reprodukce uměleckých děl, zejména těch, jež V. Hynais odesílal do Prahy J. V. Myslbekovi (viz níže). Srov. M. Mžysková: *Vojtěch Hynais*, s. 50.

² Roku 1881 žádá Myslbek Hynaise o zaslání fotografických reprodukcí soch „Charitas“ a „Courage“ jež vytvořil Carpeaux jako součást pomníku Lamorcière (správně La Moricière – srov. F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 219).

³ Nepochybně je zde míněno patrně nejznámější dílo J-B. Carpeux, sousoší „Tanec“. Umělec ho vytvořil roku 1869 pro průčelí pařížské Opery a dnes je uloženo v Louvru. Srov. Jose Pijoan: *Dějiny umění, 8. Díl*, Praha 2000, s. 237-239 též Tuffelliová: *Umění 19. stol.*, s. 106-107. V obou publikacích též reprodukce tohoto díla.

5. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 11,4x17,8 mm, psáno perem na s. 1-3

Paříž 10. 1881.
12.

Můj milý Mýso!

Byl jsem od toho času 2krát u Goupila a ještě mě odkladl na úterý neb středu příštího týdne, protože některé věci byly ačkoliv od Goupila reprodukováné, předce jinde než v Paříži u.p.[?] v Berlíně at.d. publikováné. Tedy o některé věci psali a Ty ještě nepřišli[!]. Doufám, že ti pošlu Mladého[?] Davida od Mercié²²⁵, pro mne jest to jeho chef d'olivie.

Nehněvej se tedy a počkej, jest to jen 3 neb 4 dni.

Mluvil jsi od toho času s p. direktorem Webrem²²⁶? Do Vídně ještě nepsal, vím to od Secretaře, jak pak si daleko s pomníkem pro Švagrovitz²²⁷? Pospěš si, a nezapomeň to poslat do Vídně, udělej to nám druhým k vůli.

Piš mě brzo a pozdrav Tvou milou rodinu. Karlíka zvlášť. Pak Dr. Stupeckýho, Šubiče, Žendu²²⁸ a.t.d.

Tě líbá

V[ojtěch]Hynais.

²²⁵ Antonin Mercié (*1845 Toulouse, †1916 Paříž), francouzský sochař a malíř. Reprodukce jeho sochy „David“, byla další z řady prací zaslaných J. V. Myslbekovi.

²²⁶ Pravděpodobně O. R. Weber (data nezjištěna), pražský bankovní ředitel a majitel soukromé galerie. Zmínka o něm kupř. in *Světlozor*, roč XVI., č. 22, Praha 1882.

²²⁷ Sarkofág Václava Švagrovského (data nezjištěna). J. V. Myslbek jej dokončil r. 1883. Viz V. Volavka: *Soupis díla J.V. Myslbeka*, Praha 1929.

²²⁸ Familiérní přezdívka Františka Ženíška (*1849 Praha, †1916 tamtéž).

6. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 11,4x17,8 mm, psáno perem na s. 1-3

Paříž 20 1881.
12

Milý Mýso!

Musil jsi již obdržeti několik fotografií zaslaných. Tři jiné jsem objednal u Goupila, on je ještě neměl, tak jsem zatím poslal, co jsem měl, ty druhé Malý[?] David, Jeanne d'Arc²²⁹ od Chipsu[?] a serment de Spartacus nechá z Cliché[?] zvláště kopírovat, an jak vidíš i v Paříži „liebt man die weibliche Schuheit“ spíše než umění, a tedy nikdo dle vlastního vyjádření Goupila je nekupuje, a zcela byl překvapen, že někdo to žádá. Musíš as 10 dní ještě počkat. Rád bych se Ti všeličím postěžoval, ale máš sám Tvůj díl z toho, tedy nechci by Ti hlava brněla, mě brní, a bude brnět, až se zblázním, svět je velká potvora, když jí někde lehtáš, tak bude srát dukáty, jinde je zas tak citlivá, že tě kousne, jak holt tak na ní sedíš.

Až přijedeš, povíme si. Prosím Tě, jak jsi daleko s pomníkem, nezapomeň ho poslati do Vídně, pevně na to spoléhám, piš rač sám p. Walsovy²³⁰, secretáři Kunst[erhaus]²³¹ h. I.g. Lotringenstrasse Wien, na Webra se moc nespolehávám. Já jsem prosil Otu Pinkase²³², by Ti ukázal vějíř, který jsem mu udělal, než ho odevzdá, bude Tě to zajímat.

Piš brzy.

Přeji Tobě a Tvé milé rodině šťastné svátky a nový rok a vzpomeň si na sylvestra[!] na Tvého upřímného přítele.

V[ojtěch]Hynais.²³³

Kdypak Karlík pošle frezky?

²²⁹ Sochu Jany z Arku vytvořil francouzský sochař Emmanuel Frémiet (*1824 Paříž, †1910 tamtéž) pro „Place des Pyramides“ v Paříži v roce 1874. Právě tato socha se stala předlohou pro nejproslulejší Myslbekovo dílo – „Svatováclavský pomník“. O několik let později se Vojtěch Hynais velkou měrou zasloužil o zaslání odlitku této sochy do Prahy. Srov. dopisy č. 37-39.

²³⁰ Životopisná data nezjištěna.

²³¹ Künstlerhaus = Dům umělců - vídeňská výstavní síň.

²³² Otto Pinkas (*1849 Praha, †1890 tamtéž), český spisovatel a literát. Byl v čilých stycích s mnohými tehdejšími umělci tzv. „generace Národního divadla“. Údajně jeho prostřednictvím se V. Hynais z Paříže začal zajímat

o soutěž na oponu Národního divadla. Míni tak Z. Dvořáková: *Když ještě ...*, s. 196. Pozor! Nezaměňovat s profesorem Soběslavem Hippolytem (celým jménem Soběslav Hippolyt Karel Maria) Pinkasem (*1827 Praha, †1901 tamtéž), malířem, publicistou, členem Sboru pro výstavbu Národního divadla a předsedou Umělecké besedy. Shodou okolností i on žil nějaký čas v Paříži a pochopitelně se s Hynaisem znal.

²³³ Myslbek odpovídá zřejmě dopisem z 26. 12. 1881. Originál in ANG.

7. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,3x17,8 mm, psáno perem na s. 1-3

Paříž 8. února 1882.

Můj milý Mýso!

V krátkosti Ti slibuji, že něco udělám co nejdříve pro Smetanovu oslavu.²³⁴ Dle možnosti něco nakreslím, doufám že mě bude možno brzy alespoň něco malého konati. Lekař mě pravil, že mám nejméně ještě pro 14 dní co klidně ležet. (Proč Ti sdělím až přijedeš na jaro). Sedět nemohu ani za doví co vydržet. Jen sem tam na chvíli smím ven z postele. Mrzí mne to dost. S mýma druhýma kollegy jsem nepřišel dohromady, Kyt'u²³⁵ jsem od pondělka neviděl, Brožík²³⁶ se neukázal u mne co jsem nemocen, bude lépe, když mu sami napíšete. Kyt'ovi řeknu. Kavka²³⁷ nemá ani drobet času. Musí mnoho dříť.

Piš mne až budete bořit kamna, těším se, a přeju zdraví a štěstí Tvé milé pani.

Prosím Tě tež o laskavost, vyřid' Dr. Tyršovi²³⁸ mé blahopřání k jeho nominaci²³⁹, omluv mě, že jsem mu nepsal, jest mě to pořád těžké psáti. Čet jsem to v novinách a měl jsme upřímnou radost z toho, že dosahl svého přání.

Za slíbené fotografie přijmi můj dík. Jsem žádostiv.

Jak dopad Tvůj 2 panák[?] na parlament?²⁴⁰ Prosím Tě piš mne co nejdříve , třeba jen pár slov.

S tou šunkou to nemělo nakvap, a byl bych počkal, a vůbec jsem se dovtípil , že bude jakási překážka, z toho sis nemusel dělat starosti, a se ostýchati. Co dělá karikatura? Až budu moct, zase zpustím. Pozdravuje a líbá Tě tvůj starý

V[ojtěch]Hynais²⁴¹

Pusu Karlovy a pozdrav Tvé mile pani.

²³⁴ Pisatel má zřejmě na mysli oslavu šedesátin Bedřicha Smetany (*1824 Litomyšl, †1884 Praha), připadajících na rok 1884 (své kulatiny bohužel přežil o pouhé dva měsíce). K vytvoření malby pro velkého skladatele došlo však až později v souvislosti s jiným Hynaisovým dílem. K tomuto dopis č. 23.

²³⁵ Přeždivka českého malíře Antonína Chittusiho (*1847 Ronov nad Doubravou, †1891 Praha-Vinohrady).

²³⁶ Václav Brožík (*1851 Železný Hamr u Třemošné, †1901 Paříž), český malíř, autor děl z historickou tematikou, jedna z nejvýraznějších postav Generace Národního divadla.

²³⁷ Patrně český malíř Václav Kafka (*Smidary, †Habsale v Rusku). Srov. Z. Hojda: *Generace Národního divadla...*, in: Documenta Pragensia, 3, publikovaný dopis s. 248 a pozn. k němu s. 251.

²³⁸ Miroslav Tyrš (*1832 Děčín, †1884 Oetz), výtvarný historik a kritik, též politik a zakladatel organizace Sokol. Jedna z nejznámějších postav pozdního Národního obrození.

²³⁹ Blahopřání by se snad mohlo týkat Tyršova jmenování členem poroty pro soutěž na výzdobu Palackého mostu. Tyrš tehdy výrazně naklonil porotu v Myslbekův prospěch. Srov. Z. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 102.

²⁴⁰ Pro atiku vídeňského parlamentu tvořil J. V. Myslbek v letech 1880 -1884 sérii soch. Viz. V. Volavka: *Soupis díla J. V. Myslbeka*, Praha 1929. Podrobnější popisy těchto skulptur možno nalézt kupř. ve fotografické publikaci *J. V. Myslbek*, Praha 1942, s. 46-53. Dle F. Žákavce míní oním „druhým panákem“ pisatel slavnou Myslbekovu „Oddanost“, která mu zjedнала ve Vídni respekt a uznání. Srov. F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 242.

²⁴¹ Zde není zcela jasné zda Myslbekův dopis ze dne 11. 2. 1882 (chválí zde Hynaisův vějř) je již odpovědí na toto psaní, nebo se oba dopisy minuly. Publikoval A. Lodr, s. 132-133. Originál in ANG.

8. Dopis, originál, bílý dvojlíst 11,3x17,8 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 20. 1882.
2.

Můj milý Mýso!

Děkuji Ti za zaslaných „cent francs“ též za fotografie škie²⁴², které jsem teč Baudrýmu okázal. Líbí se jemu nejvíce „Lumir s poesii“. Mám li Ti raditi, tak bych Ti radil, pošli mu fotografii jedné věci hotové dle přírody proštudované, n.p. sarkofag a až budeš míti „Lumíra“ dle již hotové to fotografie[?], vím že ho s tím náramně potěšíš, vyřizují Ti jeho pozdrav. Byl včera

u mne a pozdravil mne na mém obraze, který chci dorazit k Salonu. Co se týká úsudku mistrů franc.[ouzských] sochařů, bych Ti poradil to: Dostaneš li zakázku na most, tak bych vzal nakých pár fl. Do ruky, přijel sem, se drobet inspiroval třeba nějakou maličkost upletst[?]. já tě ubytuju a Ti pomohu co nejlaciněji projíti a dovedu k některým kosům francouzům, kam nás Baudry odporučí.

Můj vlastní úsudek jest ten, že „Lumír“ se mě nejvíce líbí, pak Ctírad a Šárka, poslední skupení by byl charmantní malířský motiv. Škoda, že to zde nemůžeš provest, neb by jsi měl krásné modýlky, o které v Praze velká nouze. Libuše a Přemysl mají poněkud známe motivy (ústně bych Ti mohl poradit, jak by jsi s málo změnamy[!] udělal výtečné skupení. Proč nepoužiješ Přemysla co vynalezce pluhu, přerušit kolorální linii, která grup rozděljuje, místo sjednocení.^{a)}

Neber mě za zle, že Ti povídám moje mínění, neb si mě o ně žádal, též mnoho se také podá při provedení a člověk s přírodou na ledaco přijde, o čem by sám o sobě se davno mozek dřel. Udělal jsem úplně tu samou zkušenost při mém obrazu novém (sujet starý) pro Salon. Až budu hotov, pošlu Ti fotografii. Snad pošlu teč reprodukci malou do Prahy na výstavu, která jest v barvě držená stejně s originálem a snad spíše k prodání. Piš mě, jak jsi daleko s sarkofágem, přijdeli do Vídně. Děkuji Ti co nejsrdečněji za Tvoje starost při pakování a zásilku těch 100 franků, což arci nechvátalo neb pro Tebe rád nadělám ještě o hektometr dluhu víc. Byl jsem opět 14 dní as na padrti, měl jsem ujmu kašel a všechno co s tím souvisí[!].

má už někoho z Reichu?^{b)}

Těším se na Tvé příští psaní obšírné a pozdravuji a líbám Tě a Karlíka

^{a)} Do textu vložena schematická skica zmiňované skupinové sochy se třemi upřesňujícími popiskami jeho částí : „obilí - pluh - člověk“. Údajně jde o náčrt představy přerušení linie mezi Přemyslem a Libuší pluhem v popředí, vpravo od Libuše pak údajně vyvstává dekorativní linie snopu; rébus by měl být narážkou na rudolfinský konkurz (zázorněna by měla být snad Zitkova hlava). Tvrdí tak F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 223.

^{b)} Vložena skica poprsí muže vedle německé vojenské přilby se známým temenním ostnem.

¹ Míněny Myslbeckovy skicy do soutěže na výzdobu Palackého mostu v Praze. Všechna, v tomto dopise jmenovaná díla, byla součástí navrhované dekorace. Viz V. Volavka: *Soupis díla J. V. Myslbeka*, Praha 1929. K soutěži blíže Z. Dvořáková : *J. V. Myslbeck*, s. 97-98.

² Reakce na výše citovaný dopis z 11. 2. 1882. Srov. A. Lodr, 133-134.

Tvůj upřímný

V[ojtěch]Hynais²

Srd.[ečný] pozdrav celé Tvé milé rodině. Pozdrav od Baudryho.

*9. Dopis, originál, bílý dvojlíst 11,3x17,8 mm, psáno perem na s. 1-4*Paříž 28. 1882.

3.

Milý drahý Mýso!

Snad se na mne nehněváš, neb nejsi nemocen? Prosím Tě, můj milý příteli, napiš mě aspoň slovo na kartku. Dříve jsem Ti nemohl psát, an jsem měl náramně na gvalt s dohotovením obrazu pro salon, od kterého ti budu moci poslat v květnu fotografii, která Tě snad překvapí, totiž tento obraz pro Tebe nebude nic nového, ale ponaučí Tě znova, že jisté věci mimo Paříže se nedají udělati.

Za několik dní Ti budu moci něco bližšího psát stran těch odlitků dle „Dubois“ atd. Jak se Ti vede. Poslali sarkofág? Piš mě na každý pád par slov.

Prosbu mám tutu Goupil udělá zvláštní fotografii mého obrazu pro photognavure[?] a chce poslat próbu do Prahy, a budeš viděti rozdíl mezi mazanicí gšeftláku^{a)} pražských, který nic riskírovat nechtějí, a mezi umělecky vyvedenou reprodukcí. Dostanete ji v květnu k nahlídnutí.

Pro tento obraz nepotřebují se ani Poncia ani Piláta ptát, a jistě svobodny, to reprodukovat pro Uměl[eckou]. Besedu²⁴⁴. Dostal jsem hanebnou fotografii od Husníka²⁴⁵, a nesvolím nikdy by od něj fotografie byly použité. Ani špet dobré vůle z jeho strany, z mé také né.

Co dělá Karlík? Polib ho za mne, pozdravují Tě co nejsrdečněji, Též tvoji milou paní a dcerušku. Tě líbá Tvůj věrný V.Hynais.

Snad se nehněváš kvůli mým poznámkám docela soukromým ohledně škyc pro most, víš, moje nejtoužebnější přání by bylo, kdybys mohl přijet tak as v květnu ke mě, já bych Tě rád seznámil s pánama chlapíkama, a snad by jsi se tu drobet zotavil a posilnil. Kdybych měl jen drobet zakázek neb peněz, rad bych Ti poslal, by jsi beze dalšího na čas sem přijel.

Sedím tu s rešpektem říci, jak na h[ovno].... a v Praze z rádnic[?] mě se zdá také nic nebude. Pozdrav srdečně Stupeckého ode mne. Snad bude zase lépe. Doufejme.

Tvůj V[ojtěch]Hynais²⁴⁶.

---

a) kšeftmanů

²⁴⁴ Umělecká beseda byla založena roku 1863 jako první národnostně vyhraněný spolek českých umělců (protějšek obdobného německého spolku Concordia). Sdružoval umělce různých oborů a usiloval o národní emancipaci a překonání provinciality českého umění. Srov. Kol.: *Nová encyklopedie českého výtvarného umění*, Praha 1995, s. 878.

²⁴⁵ Jakub Husník (*1837 Vejprnice, †1916 Praha) – český malíř portrétista. Vynálezce zdokonaleného světlotisku (1868); jako první uveřejnil světlotiskové přílohy v berlínském časopise „Photographische Mittheilungen“ (1869). Spolupracoval s mnoha umělci, mezi jinými též s Vojtěchem Hynaisem. Jak vidno, ne vždy k jeho úplně spokojenosti. Srov. P. Toman: *Nový slovník čsl. výtvarných umělců, Sv.1*, Praha 2000, s. 390-391.

²⁴⁶ J.V. Myslbek reaguje dopisem ze dne 31. 3. 1882. V úvodu se omlouvá za dlouhou pauzu v korespondenci a dále líčí své vlastní potíže s reprodukcemi jeho děl. Publikoval A. Lodr, s. 136-137. Originál in ANG.

10. Dopis, originál, bílý list 11,1x17,8 mm, psáno perem na s. 1-2

Dej na přiložené psaní obálku a Adres a odevzdej to jako k Tvému psaní přiloženou věc o kterou vlastně známost nemáš.^{a)}

Paříž 4.dubna 1882

Můj milý Mýso!

Přenechávám tvému rozvážení přiložené psaní dodati u vědomosti výtvarného odboru Uměl. Besedy ve svém příštím sezení (v Pátek) neb né. Obdržel jsem po dosti dlouhém čekání od p. Oty Pinkase fotografii^{b)} [hnusnou] mého obrazu: Jaro¹.

Jest taková, že reprodukce nemůže býti dobrá. Retouche jest příliš „frei nach Hynais bearbeitet, a Farský² a Husník mne až do chvíle nepředložily[!] ani exemplář, bych mohl posouditi reprodukci i světlo“ tiskovou [?], a pak bych byl dal, písemné svolení mé a známost v.[ele] Sl.[avnému] zemskému výboru.

Bylo ujednáno, souli třeba korektury, že já je udělám a né p. Farský a Husník.

Vůle dobré. Dosti ukazují, by se publikace děli v Praze [?], ale partikularisté támější dovedli snad (hrozím se té možnosti) publikovat, aniž bych viděl a schválil jestli to také hodno veřejnosti.

Můj obraz ze salonu tež představuje Jaro s několika změnamy[!] vedlejších osob, Goupil ho reprodukuje a začátek května pošle špecímer[?] k nahlídnutí Um[ělecké]. Besedě. rozdíl bude viděti. Možnáli, prosím Tě o tu službu přátelskou, když již s premií tak dlouho se cáralo, možná jen měsíc posečkati se slušnou reprodukcí, která více členů přivábí, než odstraší. Též z interesu Um. Besedy bude když v tom smyslu promluvíš, a mě kvůli se o to zastaneš.

Přijmi můj nejsrdečnější dík za těch 50 franků zasílaných, co možná nejdříve Ti je vrátím. Hleď bys přijel k Salónu sem.

Líbá Tě Tvůj upřímný přítel

V[ojetěch]Hynais²⁴⁹

Vyříd' Karlíkovy, že strýc z Paříže vzdor své vzteklině ho líbá a Lidu pozdravim[?].

^{a)} Tato douška je umístěna v levé horní části první strany dopisu, kolmo k halvnímu textu.

^{b)} Zde dodatečná vsuvka – „hnusnou“.

¹ Obraz „Jaro“ byl součástí alegorie čtyř ročních období, vytvořených Vojtěchem Hynaisem pro budoár královské (dnes prezidentské) lože Národního divadla. Srov. kupř. M. Mžyková: *Vojtěch Hynais*, s. 45; zde též reprodukce, s. 21.

² Josef Farský (*1826 Praha, †1889 tamtéž), pražský litograf. Také on spolupracoval s V. Hynaisem.

²⁴⁹ J. V. Myslbek odpovídá dopisem z 22. 4. 1882, ve kterém Hynaisovi vysvětluje příčiny, pro které nemohl splnit žádost svého přítele ohledně odevzdání dopisu. Publikoval A. Lodr, s. 137-138. Ten, patrně omylem, uvádí dopis jako nedatovaný. Originál in ANG (datum uvedeno na konci dopisu).

11. *Dopis, originál, bílý dvojlíst 11,3x17,7 mm, psáno perem na s. 1-3*

Paříž 6 1882
5.

Můj milý Mýso!

Děkuji Ti za laskavé vyřízení a podání psaní Dr. Stupeckému, který mě psal, a z kterého nahlížím, že mohu doufat na zakázku od p. Daubka²⁵⁰. Prosím Tě sdělit Jemu ještě toto : Máli příležitost, jakkoli v to účinkovati, by p. D.[oubka] objednal máli úmysl vůbec, tak jak mě Dr. St.[upecký] sdělil, hned obraz ten neb nemohu jístě študie a, zrovna k tomu dělati v jiný čas nežli zrovna teď na léto, v podzim a v zimě zhola nemožno tento obraz malovati.

Příroda se mi nejlépe hodi, Máli se to v pořádku udělati, musím mocí počítati se študii ihned. Píšu Ti zvlášť na vyzvání p. Baudryho, který Tě nechá pozdravovat, a Ti připomenouti, že ostane v Paříži s jistotou jen až do polovic Salonu, a máli tě seznámiti s několika kapitálními chlapíky sochaři franc.[ouzskými] by sis tedy pospíšil. Já bych ti radil nejníli věc u městské rady ještě ujednána, by jsi snad prozatím peníze jinak sjednal, řekni snad Stupeckému, snad může Ti přednatáhnout^{a)}. Já ještě můj velký obraz neprodal, tedy nejsem v té příjemné situaci Ti moci prozatím poslat.

Napiš mě pár slov, vyříd' moje díky Dr. Stupeckému též Žendovy, za jeho pěknou myšlenku, mě práci od Doubka přišancovat, nebo též já jsem přesvědčen, že tomu tak.

Pozdrav všychny[!], Tebe objímam Karlíkovy busu a pozdrav srdečný Tvé celé rodině. Na brzkou shledanou.²⁵¹

Tvůj Vojta Hynais^{b)}

^{a)} Obdoba dnešního „založit“.

^{b)} Na poslední straně dopisu jsou provedeny skicy nebo studie pěti uměleckých předmětů. Dvě z nich doprovázeny popiskami „10 ramen“ a „vytloukané“. Vše obyčejnou tužkou. Dle F. Žákavce jde o předdějinou sponu a jiné architektonické detaily pro sochy na most. Zajímavější je tvrzení, že jejich autorem není V. Hynais, ale dodatečně jsou prý do dopisu provedeny J. V. Myslbekem. Srov. F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 232.

¹ Josef Šebestián Doubek (data nezjištěna), velkopřůmyslník, mimo jiné majitel mlýna v Brněnci na Moravě. Byl podporovatelem několika tvůrců Generace Národního divadla a též objednavatelem jejich děl.

²⁵¹ Myslbekova odpověď nese datum 10. 5. 1882. Publikoval A. Lodr, s. 138-139. Zmiňuje ji též F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 232. Originál in ANG.

12. Dopis, originál, bílý list 11,3x17,7 mm, psáno perem na s. 1-2

Paříž 2 1882
6.

Můj milý Mýso.

Baudry se mě již několikrát o Tobě ptal, přijedešli, neb né, ještě zde dlí, piš mě, alespoň, jak to tam jde s Tvou záležitostí kupředu. Salon končí 20ho., hled' by jsi přišel alespoň posledních 10 dní, protože potom skoro celá kolonie malířů a sochařů zdejších se na venek odstěhuje.

Děkuji za zasláný „světozor“ a prosím Tě možnáli vyříd' můj dík za pár slov mě věnovaným v zprávách[!] 6 vídeňský výstavě[?], větší a kratší pochvalu mě nemohl učiniti, a jsem tomu rád, že cítí se mnou, co se týká našeho umění.²⁵³ Až přijedeš o tom více.

Rád bych Ti byl co radostnějšího zvěstoval, ale málo se událo, než že Puvis de Chavannes² mě gratuloval k mému obrazu³, a že mě hlas scházal na medailli, sděl to Žendovy a Stupeckýmu, bude je to těšiti, že mě jí aspoň z daleka ukázaly[!]. Visí ale v Salonu několik prasečin, a na nich medaille, tak se to zase vyrovná. Vůbec, budeš vidět. Od Doubka jsem dostal foršus a od žendy psaní. Pár slov pro Žendu a Stupeckého připojím, buď tak laskav a jím to dodej. Přijedešli, uvidíš výstavu maleb od Baudryho, při kterých jsem mu pomahal. Poslední čas (2 týden) jsem u něj pracoval a ještě něco budu mít na práci. Vidiš „Auser Herrgott [.....] verlast[?] einen Buhm nur in klein[?]“. Děkuj Bohu, že jsi tam neposlal Sarkofág. Snad bude možná, do Paříže bohdá. Přispěš si tedy k Tvému upřímnému příteli

V[ojtěch].Hynais⁴

Srdečný pozdrav celé Tvé rodině.

Rád bych ti vrátil s díky nadpřáhnutých 50 franků, ale ještě jsem nedostal peníze od Baudryho, ani za několik menších věcí, které mě byly objednány, prozatím hospodařím s foršusem od Doubka.^{a)}

^{a)} Tato douška umístěna podél levého okraje druhé strany dopisu, kolmo k hlavnímu textu.

¹ Zde je řeč o I. mezinárodní výstavě umělců ve Vídni zahájené 1. 4. 1882, na které V. Hynais vystavoval obrazy „Mír“, „Apotheosa Čech, Moravy a Slezska“ a „Jaro“ (tak jsou uváděny). Článek ve zmíněném týdeníku Světozor vyzdvihuje Hynaisovu účast na výstavě. Poděkování za jeho zveřejnění patří nejspíše Vilému Weitenweberovi. Nejasná je ovšem Hynaisova zmínka o „6 vídeňský výstavě“. Srov. *Světozor*, roč. XVI., č. 20, Praha 1882, s. 239.

² Pierre Puvis de Chavannes (*1824 Lyon, †1898 Paříž), francouzský malíř. Měl atelier ve stejném domě jako Vojtěch Hynais a často se vzájemně navštěvovali. Srov. F. Žákavec: *Tři přátelé...* in Lumír LVI, č. 10, s. 543. Ke vztahu obou umělců též M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 40.

³ Hynais vystavoval na Salonu „repliku Jara“. Srov. M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 50. Autorka zmiňuje i dotčenou gratulaci jeho kolegy.

⁴ Myslbeek reaguje dne 12. 6. 1882. Publikoval A. Lodr, s. 139-140. Zmínka také u F. Žákavce: *K věrnému přátelství...*, s. 233. Originál in ANG.

13. Korespondenční lístek, originál 13,8x9,1 mm, psáno perem na rubu

Licní strana: na podkladu fialové barvy v záhlaví „CARTE POSTALE. Ce côté exclusivement réservé à l'adresse“; označeno kulatým razítkem pošty (nečitelné); pod záhlavím adresa „Monsieur J. Myslbek, statnaire a Prague, č. 35 spálená ulice, Autriche-Bohême“; v pravém horním rohu ocenění zásilky v hodnotě 10 centesimů označené kulatým razítkem pošty (nečitelné); v levém dolním rohu kulaté razítko pražské pošty – v opisu Prag-Praha, uprostřed datum 24.7.82 (psáno zlomkem) se symbolem 5 A

Můj milý příteli Mýso!

Paříž 21 1882
7.

Ještě ani zmínění. Čekal jsem na zprávu o tobě. Cožpak Ti to nějak nejde s m.v.? [?] Přeju Ti brzke a šťastné vyřízení. Jíž Ti je známo, že jsem prodal zde můj obraz druhý „jaro“ ze Salónu. Přál bych si snažně Tvou přítomnost a stal o Tvou radu v mnohých věcech. Poslal bych Ti rád fotografii, ale bohužel žádnou více nemám, ale doufám, že dostanu, až zde budeš, opět některé. Piš, mě, prosím brzy pár slov, aspoň jak to s Tebou stojí, pozdrav vždycky doma ode mne, Dra. Stupeckého a Žendu. Pošlu Tobě škicu změněnou pro Doubka a ukaž jí Žendovy. Doufám, že je lepší a míň těžká a přeplněná. Mým mistrům se velmi líbí. Líbá tě Tvůj upřímný přítel V[ojetěch]Hynais.

D. Stupeckýmu brzo náčrtek pošlu s psaním o tom, co mu udělám.

14. Dopis, originál, bílý dvojlíst 11,2x18 mm, psáno na s. 1-3

Paříž 18. srpna 1882.

Můj milý Mýso!

Velice jsem se též divil, že tak dlouho od Tebe nemám nížádné zprávy, tužil jsem, že budeš s „Conseil municipal de Prague“. Nejsi ještě v pořádku, neb že jsi nemocný. Já myslím, že jsi nějak utrmácený posledním děním se škicema a „conseil municipal“. Prašť se vším i s nemocí a přijed'. Doufám, že bude Ti jíž hej, až mojí škrábaninu obdržíš a že pingl uvážeš a pojacháš ke mne. Myslím, že tě to drobet „roztrousí“ (zerstreuen), když do jiného vzduchu přijdeš a tudy si pospěš,

Co dělá Tvůj Karlík a holčička²⁵⁴? Co Tvá milá paní. Nejlépe uděláš, když mě to přijdeš povědit. Vem tedy špacírštek zur hand^{a)} a ukaž mě co nevidět Tvou vydatnou pusu. Tobě také nebude na škodu, když zase kvůli Mr. Webrovy už na něco „šonheit“ podívaš^{b)}

Vezmi^{c)} (tj. umej si je a pak) na ramena, piš honem pár řádků, kda[?] přijedeš a já Tě přijedu vstříc na^{d)} Pak pujdem^{e)} třeba k Josephovy², slovní lékárník, kuríruje břichem. Servus a pusu přátelskou Tobě a těm Tvým věcem od

V[ojtěcha]Hynaise³

Piš alespoň, jak se Ti vede, pár řádků. Fotografie skulptur z letošního Salónu Ti pošlu, co najdu a jak hezké budou.

^{a)} Zde načrtnuta ruka uchopující hůl „špacírku“.

^{b)} Vložena kresba mužské hlavy, nejspíše zpodobňující V. Hynaise s lakonickým komentářem „jo jo jo jo“.

^{c)} Načrtnuta kresba bosých nohou.

^{d)} Zde kresba parního vláčku.

^{e)} Kresba jídelního příboru a talíře.

¹ Jedná se o třetího potomka J. V. Myslbeka, dceru Miladu. Narodila se v roce 1878. Srov. Z. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 92.

² Životopisná data nezjištěna.

³ Tento dopis je nejspíše reakcí na nedatovaný dopis Myslbekův. Publikoval A. Lodr, s. 140-141. Zmínka o něm též u F. Žákavce: *K věrnému přátelství...*, s. 234. Originál in ANG.

15. Korespondenční lístek, originál, bílý papír 8,8 x 14,1 mm, psáno perem na rubu

Licní strana: na podkladu fialové barvy v záhlaví „CARTE POSTALE. Ce côté exclusivement réservé à l'adresse“; označeno kulatým razítkem pošty, v opisu Paris-Montmartre(datum nečitelné); pod záhlavím adresa „Monsieur J. Myslbek, statnaire a Prague, č. 35 spálená ulice neb poštovní ulice, Autriche-Bohème“; v pravém horním rohu ocenění zásilky v hodnotě 10 centesimů označené kulatým razítkem pošty (nečitelné); v levé části kulaté razítko pražské pošty – v opisu Prag-Praha, uprostřed datum 11.9. (psáno zlomkem) se symbolem 10 V 3%

Paříž 9. září1882.

Můj milý Mýso!

Ani slovíčka o tobě. Piš neb nech mě psát jak se Ti vede především. Můžešli, tak přijed. Je možná, že pojedu na krátký čas do Belgie a Holandska se morálně zotavit. Oznámim Ti napřed kdy pojedu a pojeduli vůbec. Víš, že k tomu mnoho fuků netřeba ale že člověk je vůbec musí mít. Kdy míníš přijet sem? Nevíš jak se pořád těším na to. Bud' zdrav milý příteli, pozdrav Tvou milou rodinu od tvého oddaného přítele

V[ojtěcha]Hynaise.

V divadle se mě to nějak nelíbí, také jsem prozřetelným¹. S Žendou jsme se shodly.^{a)}

Baudry jest na venkově někde.^{b)}

^{a)} Tato douška vepsána na levý okraj korespondenčního lístku, kolmo k hlavnímu textu.

^{b)} Vepsáno na pravý okraj, kolmo k hlavnímu textu.

¹ Vojtěch Hynais má nejspíše na mysli podivné jednání Výboru, který přijímá Hynaisovy skicy opony a zároveň ponechává Františka Ženiška pracovat na úpravách původní, ohněm poškozené, opony. Celá záležitost již zmíněna výše.

16. Dopis, originál, bílý list 9,9x15,2 mm, psáno perem na s. 1

Paříž 25 1882.

11.

Můj milý Mýso!

Zasílám 20 zlatých s díky Alešovy²⁵⁶ a Tobě. Nebudu ti nač tolik toho psát a pošlu ti fotografie. Goupil nic nemá, ale podívám se co nového. Podívám se jinde. Moc jsem toho na „voponě“ ještě neurazil. Prosím Tě, pošleš mě tu šunku? a obdržels mé psaní? Vím a.t.d. Přijedeš snad? Piš mě brzy pár slov a to bych [.....] sdělál, dostali li víno. Pozdravuje a líbá tě tvůj upřímný přítel

V[ojtěch]Hynais²⁵⁷

Pozdrav Tvoji [....] všechny ode mne

²⁵⁶ Mikoláš Aleš (*1852 Mírotice u Písku, †1913 Praha) – český malíř, jeden z příslušníků slavné Generace Národního divadla. Podílel se m.j. na spoluvýzdobě opony, vytvořené Vojtěchem Hynaisem. Srov. dopis č. 18.

²⁵⁷ Dopis je reakcí na Myslbekovo psaní z 21. 10. 1882. Publikoval A. Lodr, s. 463-464. Originál in ANG.

17. Dopis, originál, bílý dvojlíst 9,9x15,2 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 26 1882.

11

Můj milý Mýso!

Snad jsi v mínění, že jsem se ještě neohlížel po tvých fotografiích. Ještě jsem nenašel co by pro Tebe bylo, samý fád věci ani co „mache“ interesantní, a to reprodukuje ty bůvolove[?] fotografie[?]. Však našel jsem u Laurenta²⁵⁸ as 3 moderní fešný věci ze Španěl, jednoho Krista, jak malovaný, s Columba[?] a Dantého[?] velmi vážně pojmuté a fešně vyvedené, né po italiánsku, spíše blíží se francouzům. Jen že líst nenalepený stojí 3 franky. Piš mě ihned, mámlí Ti to poslat a koupit? I jinak se pujdu podívat k rozličným a ta jeden den neb druhý až toho bude více pohromadě Ti pošlu. Musíš odpustit, že to tak rychle nejde, neb jest všude daleko. Nezapomeň na bitvu od Karlíka. Dostal jsi psaní s fl. pro Aleše, děkuj mu za mne a pozdrav ho. šunka na cestě.

Tež jsem měl příležitost pro Dra. Tyrše vidět mnoho interesantních věcí, piš mě jeho adresu, a já mu nechám poslat ty fotografie, jsem napřed vyjednal, že může podržet, co jemu bude sloužiti a poslat zpět, co nebude chtít, neb jež má.

Jak se vede Tvé paní, obdržela víno, a jak účinkuje?

Karlíkovy pusy.

O voponě nic zvlášť nového, než že začínám tak jak by vůbec předešlých škic nebylo, jsem se takřka zažral do toho, a všechno začnu znova, an myslím, že se to vše nemůže dle jakéhokoliv receptu dělat a cit jest nejistější měřítko v těch věcech. Snad za krátko Ti mohu poslat pausy jiných obrub, než těch v Praze ode mne těžko porozených. Pozdravuji Vás všychny co nejsrdečněji, líbá Tě tvůj upřímný přítel

V[ojtěch]Hynais

Pozdrav Žendu a piš mě co nejdříve, bych věděl, mámlí kousnout do těch Španělů neb né. Pozdrav Dr. Stupeckého.

Co dělá Tvoje „lempére“[?] ^{a)}.

P.S. Dr Tyršovy jsem předce vyved tu fotografii, prosím by mě to odpustil, pošlu jemu hezkou jinou za tu, kterou on snad tam snadno zas může dostat. (dekorací toho domu) [...].

^{a)} Hlava? Srov. dopis č. 46.

²⁵⁸ Mohlo by se jednat o francouzského malíře Jean Paul Laurence (* 1838 Fourquevaux, †1921 Paříž). Srov. M. Mžuková: *Křídla slávy, 2. díl*, s. 605; též U. Thieme-F.Becker: *Allgemeines lexikon...*, *Zweiundzwanzigster Band*, Leipzig 1928, s. 513. Dále kupř. *Ottův slovník naučný XV. Díl*, Praha 1900, s. 721 nebo *Meyers Konversations-Lexikon, Zwölfter Band*, Leipzig 1905, s. 248.

18. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst, 9,9x15,2 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 12 1883.

1.

Pozdrav Dr. Stupeckého a Tyrše jestli dostal mé psaní o [.....]

Milý Mýso!

Teprve dnes jsem Ti mohl poslat fotografie pro Tebe a Dr. Tyrše. Všechno jsem nedostal co a jak bych si byl přál a to jen zponenáhla.. Ty fotogr.[afie] pro Dr. Tyrše jsou v archu založené s nápisem pro dr. Tyrše. Jsou tam některé malé snad pro Tebe zajímavější věci, i docela malé [...] dvojnásobné, kdež ti třeba polovičku tu Dr. Tyrš rád ponechá, jmenovitě jeden fana[?] lízající druhému nohu velmi feš. Jeanne d'Arc dostanu až as za týden, pak Ti jí pošlu. Tu lítací draperii[?] z Louvru jsem se nemohl dopídit. Vůbec ty dobré věci nejsou k dostání, pytomstvý až dost.

Prosím Tě piš mě, až to obdržíš, pár slov, rád bych věděl, jak se Vám všem vede.

O oponě ti sdělují, že to jde dost rychle ku předu, ale předce né tak jak bych si přál, pracuju za dne i večer až do 12 a 1 hodiny, nemáš pojmu, co mě to těší. Přišel jsem k odstavci velmy [.....] mé práce, totiž perspektivy architektury a osob, již 4 dní konstruiruji a ještě v mém životě jsem neměl tolik církli a liniár[?] v ruce. Rád bych Ti byl poslal náčrtek, ale nemám ani okamžiku času v této chvíli. Snad drobet později. Prosím Tě zeptej se Sakaře²⁵⁹ o výšku exactní k hlavě karyatýdy v ložích 4. Galerie od půdy opony k hlavě a ke gnirsu nad její hlavou.^{a)}

Prosil bych Tě též, muželi mě Aleš ještě podati znaky hlavního města Moravy a Slezska².

Konečně by se Tvá maminka nehněvala kdybych jí prosil mě vyhledati opět tak výtečnou šunku k Louis Ronkard 8 rue Blanche Paris. Peníze pošlu ihned. Pozdravuje a líbá Tě tvůj upřímný přítel V[ojtěch]Hynais. Pozdrav všem Tvým

^{c)} Vložen zběžný náčrtek stojící karyatidy. Dvěma šipkami označeny míry, které Hynais požaduje.

¹ Josef Sakař (*1856 Praha-Libeň, †1936 Praha), pražský architekt a urbanista.

² Mikoláš Aleš je tvůrcem erbů českých a moravských měst, tvořících lem Hynaisovy opony.

19. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,2x18 mm, psáno perem na s. 1-2

Paříž 29. ledna 1883.

Můj drahý Mýso!

Jsem tomu rád, že jsem alespoň něco Ti mohl poslati, pošlu ti jiné, v té míře, jak si se mohl dopídit. Obdržel jsem šunku, ale nepsali ještě, co jsi za ní platil, prosím Tě, piš mě to. Je výborná. Děkuji Tvé milé mamince. Já od tebe kartu před Tvým psáním neobdržel, bezpochyby, že je ztracená. Děkuji Ti za vyřízení mé žádosti Sakařovy, obtěžuji Tě opět prosbou, tj. by mě zatím poslal jen míru poslal od podlahy až k hořejšku hlavy té karyatýdy. Piš mě, jestli Dr. Tyrš jest spokojen s těmi fotografiemi, pošlu mu jiných, jen až se mě některé neznámějšy vyskytnou. To víš jaké jsou obyčejně fotografové pitlící[!] a to nejbanálnější fotografují. Piš mě pár detailů aspoň, co Tě rmoutí, působíš mě vždy velikou radost, když Tvé psaní obdržím. Pozdrav Stupeckého, Žendu Tyrše Sakaře, Tvou milou rodinu a Tebe co nejsrdečněji pozdravuje Tvůj upřímný přítel

V[ojtěch]Hynais

20. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 11,4x17,6 mm, část dokumentu - chybí s. 1-2, psáno perem na s. 3-4

[březen/duben 1883]

..... a s Eilgutem by vše přišlo pozdě. Uvidíšli Stupeckého, zeptej se obdželli škicu od Brožíka. (Již mně psal, že ano). S Kýt'ou pochopitelně vyjednávám, a doufám v dobrý výsledek. Mají o něm v Praze tůze jednostranný úsudek snad z dřívějších dob, ale já ho držím za jednoho z nejdokonalejších krajinářů dle jeho věci z poslední doby; že štěstí mu nejni na patách za to nemůže. Arci dle ještě panujícího měřítka je Mařák²⁶¹, Pipenhagen[?] a.t.d. velký umělec v Praze, ale doufám, jen několik těch přírodu cítících krajin Kyt'ý jen drobet otevřeným očím zruší okamžitě reputaci tu[?] oněch falešných apoštolů pouhé sprosté^{a)} šikovnosti a nepravdy. Broža přece jednou před[e]včírem přišel se ke mne podívat, zato mne vypravoval až do noci.

Přeju ti ze srdce všechn úspěch na výstavě vídeňské a nalezam výběr Tvých věcí výborný.^{b)} Věru škoda že něco umíš, sic bys dostal nějaké vyznamenání. Když je holt tolik trotlů k zaopatření; umělec si může sám pomoci, proč pák by měl talent? Když ten údový muž si u Tebe pranic nevidělá!, podívej se na Šnircha², pomoh mu vystavět domy. „Wie ganz anders Kostümyung?[?]“

Ať žije ^{c)} triumf pupy!

Pozdravuje a líbá Tě Tvůj starý V[ojtěch]Hynais³

^{a)} Vepsáno do svorky nad textem.

^{b)} Do textu vložena malá kresba medaile s karikaturou hlavy Františka Josefa I.

^{c)} Vložena skica sochy na stojanu.

²⁶¹ Julius Mařák (*1832 Litomyšl, †1899 Praha), známý český malíř, kreslíř a grafik. Jeden z příslušníků Generace Národního divadla. Vyzdobil zde předsíní královské lóže.

² Bohuslav Schnirch (*1845 Praha, †1901 tamtéž), český sochař patřící k výtvarné Generaci Národního divadla. Je tvůrcem trig na jeho střeše.

³ Dopis pochází pravděpodobně z jara 1883. Jsou zde ohlasy na Myslbekův úspěch na výstavě ve Vídni. Srov. viz Myslbekův oslavný, Hynaisovi přeposlaný dopis, pocházející z Vídně ze dne 25. 3. 1883 od A. Streita z Künstlerhausu. Originál in ANG. Těž s J. Stupeckým si zde ještě Hynais zřejmě netyká - k tomu došlo až později, v průběhu roku 1883. Srov. dopis č. 24.

21. Dopis, originál, rukopis, bílý poškozený dvojlist 13,1x21 mm, patrně část dokumentu, psáno perem na s. 1-4

[listopad/prosinec 1883]

Architektura jest ve vnitřku to nejčistší Kremserweis a zelene zlato - odporné barvy – (u Zítka byla bílá barva a zlato lemované, mám vše v dobré paměti: tedy co tam chceš s jakýmkoliv stimungem nóbl.[?]). Světlo mě bylo popsáno a opět souzeno (arcí nikdy mě ho neukázali) že jest žluté teplé barvy. Dle toho tež škica malována, a také v žlutém světle získá. Já se škici exaktně držel a vše tak přenesl na velkou oponu, jak to bylo v Paříži vyskoumáno. Nepochopuji tedy. Bud' jejích světlo nedostatečný, neb tak umístěno, že na oponu tedy ani paprsek nepadá. To mne hněte. Jedná velká prostora a plocha tedy ostane ve tmě, co se divit, když nejní to vidět.. Ale až přijdu přes heuschecka[?] bude ofá mol[?] stát.

^{a)} Baudrýmu se panák pro parlament a škica pro monument Sladkovského²⁶² velice líbila ta třetí tež ale ty 2 první obzvláště mají jeho sympatie. Jest žádostiv Tě znát. Tedy hled' at' přijedeš co nejdříve. Vlastně v Tvém interesu tak k příštímu Salónu.

Karlíkovy pac a pusu velikou.

Jeho sv. Vácslav velice děla rámus. Všem známým jsem ho ukázal a tvrdí se, že by se Puvis de Chavanes by se mohl směle podepsat, jen že musel by jiný as půl dne pracovat ještě by co dobrého v to zkazil.

Pozdrav Tvou milou paní, pamatují s nadšením na tu dobrou skopovou. Dostane medailu d honneur až přijedu zpět. Tak dlouho to as nebude. Podivné: Čím více se v Praze vztekám, tím více mne roste k srdci, rád bych alespoň se marně nevztekal. Jak se líbila skica pro Osek Wiehlovy²⁶³. (ta pro kuráž).

Oberunterdrüber[.....]

Řekní to párkrát Karlíkovy a bud' jíst, že Ti vždy bude poslušným neb to žádný rozumný člověk nevidrží[!]. Konečně Tě prosím tež o laskavost, by si poslal opět dobrou šunku [podtrženo třikrát] do „8 rue Blanche, Paris, Monsieur Louis Ronkard“ na ti již známou adresu, dle možnosti v příštích dnech. Ihned to zapravím.

Thomayer Tě srdečně pozdravuje od 3ho zde.

Prosím Tě, přiměj třeba Sob.[ěslava] Pinkase, kterého pozdravuji, by se o to vzal, by jiný lambrequin tam přišel, a totiž ten od kterýho Dr. Škarda²⁶⁴ má ode mne škicu. Pozdravují a líbá Tě Tvůj upřimný přítel

^{a)} Před text vložena zcela nezřetelná a nejasná skica – snad znázornění dále zmiňovaného „panáka“.

²⁶² Náhrobek Karla Sladkovského, na kterém Myslbeek pracoval v letech 1883 - 1884. K dílu blíže Z. Dvořáková: J. V. Myslbeek, s. 118-119. Karel Sladkovský (*1823, †1880) byl široce působícím politikem, poslancem Zemského sněmu, spoluzakladatelem a předsedou mladočeské strany, v neposlední řadě pak místopředsedou Sboru pro zřízení Národního divadla. Srov. J. Šnejdar a kol.: *Národní divadlo*, s. 40. Zde i jeho podobizna.

²⁶³ Antonín Wiehl (*1846 Plasy, + 1910 Praha), český architekt. Dále působil jako stavební rada a konzervátor. Autor níže zmiňované hrobky rodiny Doubků v Litni. Srov dopis č. 33.

²⁶⁴ Pravděpodobně JUDr. Jakub Škarda (*1861 Skvrňany, †1912 Praha), právník a politik. Od roku 1861 poslanec Zemského sněmu. Byl činný v národních korporacích – zejména jako intendant Národního divadla. Srov. *Masarykův slovník naučný*, sv. 7, s. 42.

V[ojtěch]Hynais.²⁶⁵

22. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,4x17,7 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 27. Prosince 1883.

Můj milý Mýso!

Těšily jsme se upřímně a zvučně, že Zítek¹ jmenován čestným čl[enem].n.b.[?] a měli radost z Tvého nápadu. Můžeš si myslet, že jsme s tělem, duší přisvědčily. Těším se teč, že se opona Tobě líbí, a to mne vrací klid. Přál bych si tolik Tě moci uzřítí a zde uvítati, dobrá, upřímná duše a pactivej umělcě, posečkám až na jaro, neopomeň přijeti. Baudry se velice na Tě těší, a víš, že z toho mám velkou radost. Nemám co vhodného Ti poslat k Ježíšku, tedy ti připojuji bilderbogen: „Brillen štokfiš oder die Baukunst ist keine Hexerei“. Vervielháltigungsrecht Ti přenechám, jen originál neztrať. Z Cecilie² též mám radost, že dobře působí. Měl bych Ti tolik co psátí, ale rač Ti to řeknu až přijedeš. Jest toho tůze mnoho a radostné nálady nemohu býti když na to pomyslým. Jedním slovem, mě dostačí, že opona Tobě se v divadle líbí. O družích víš co smýšlým.

Jak vypadlo to v Oseku s Křížem³? Co dělá Karlík? Vzkazuji mu velkou pusu a srdečný pozdrav Tvé paní a Všem Tvým Thomayer⁴ též vás všychny pozdravuje. Přejem Tobě velmi šťastný nový rok a veškeren úspěch možný; sobě o něco méně Desillusí než letos, Karlíkovy, by (ujmeli se umě [...] kariéry) byly ušetřené všechny necesty, kterýma my bohudíky jsme dostali oči otevřenější, než mnoho jiných. Posílám Ti zároveň 5 fl. Na šunku, kdybys byl tak dobrý amně jí nechal poslat.

Pracuji teď pilně na zakázce pro Paříž, pošlu Ti svého času fotografie. Na každý pád uhlídáš originály až přijedeš. Tyhle dny jsem pro Baudryho něco dělal, a budu mu pomahat v letě na 2 plafondy pro „Palais de Imtice“. Máš již 2[druhého]ho panáka pro Parlament hotového? Zakázka pro Ameriku⁵ je definitivně fuč. Jest mě velmi líto. Prosím Tě potěš mě co nejdříve Tvým psaním, a pověz mi toho hodně mnoho. Prozatím Tě co nejsrdečněji pozdravuji a objímám.

Tvůj upřímný

V[ojtěch]Hynais⁶

²⁶⁵ Jde patrně o dopis z přelomu listopadu a prosince 1883. Nejspíše odpověď na dopis z 26. 11. 1883, kde Myslbek sděluje Hynaisovi nepříznivé úsudky kritiků o oponě a jejím světelném provedení. Následují ještě další dva dopisy z 30. 11. 1883 a již citovaný z prosince 1883. V nich se dále hovoří o oponě a J. V. Myslbek vydává příznivé úsudky na základě vlastního očitého hodnocení díla. Všechny tři originály in ANG.

¹ Josef Zítek (*1832 Praha, †1909 Praha-Smíchov), slavný architekt, dvorní rada a profesor; autor prvotního návrhu stavby Národního divadla.

² Jedná se o Hynaisův obraz „Svatá Cecilie“, vytvořený jako dekorace k opeře „Karel Škréta“ v témže roce. Dnes zdobí kancelář ředitele Národního divadla. Srov. V. Šuman: *Vojtěch Hynais*, s. 8; též M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 57; zde také reprodukce díla, s. 29.

³ Míneň slavný Myslbekův „Krucifix“ ?

⁴ MUDr. Josef Thomayer (*Trhanov, † nezjištěno), pražský lékař, zakladatel lékařské školy. Dal jméno známé Thomayerově nemocnici v Praze a byl přítelem a osobním lékařem Myslbekovy rodiny. Srov kupř. fotografická publikace *J. V. Myslbek*, s. 79.

⁵ Není jasné o jakou zakázku pro Ameriku se jedná. Nic o ní neví ani F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 242.

⁶ Dopis je reakcí na psaní J. V. Myslbeka, datované 16. 12.1883. Publikoval A. Lodr, s. 466-467. Myslbek odpovídá na toto (a dle jeho slov dokonce „na poslední Tvá psaní“) až 2. 2. 1884. Za prodlení se omlouvá. Publikoval A. Lodr, s. 194 - 195. Značně nepřehledný originál z 16. 12. 1882 in ANG je datován pouze na

23. Dopis, originál, rukopis, bílý list 11,3x17,6 mm, psáno perem na s. 1-2

4. března 1884.

Milý brachu!

Nemohl jsem Ti odeslati dříve, neb jsem čekal, kdy as budu moci ven jíti a pro fuky – nevyzdvíhnul jsem vše, an mám, pro uspokojení vlastního svědomí několik oprav poškozených míst a jiných legrací k provedení na škice, než ji odevzdám, a teprve potom chci si úplně můj gerštl[?]^{a)} vyzdvíhnout. Prozatím posílám ti, co v okamžiku mohu postradat, an mám moc věcí zároveň k placení dlouhoujíž[?] činži a J.S.[?]. Nevěříš, jak to rychle roste a gerštl je fuč. Odevzdals kresbu Cecilky Smetanovy¹? Co vydal za paspartont, zaplatím. Jak se Ti líbila?

Prosím Tě napiš mne jen par slov na kartu obdržellis vše v pořádku, hlavně pak jak se Tobě vede. Tvé milé paní?^{b)} Co Karlík. Posílám mu pusu a Tebe srdečně pozdravým a ještě jednou přeji všeho zdaru na výstavě.

Tvůj upřímný starý přítel

V[ojtěch]Hynais²

S chůzí to jde špatně, jen se mšourám ještě

---

přiloženém lístku, z kterého není patrné, zda skutečně přísluší k tomuto psaní. Originál dopisu z 2. 2. 1884 dokonce v ANG zcela chybí!

^{a)} Honorář?

^{b)} Vložena kresba čápa.

¹ Jednalo se o perokresebnou studii k Hynaisovu obrazu „Svatá Cecílie“. Odevzdal ji do alba českých umělců, věnovaného churavějícímu Bedřichu Smetanovi. Srov. M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 57.

² J. V. Myslbek odpovídá opět s mírným zpožděním dne 20. 3. 1884. Publikoval A. Lodr, s. 195-196. Originál in ANG.

24. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,2x17,2 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 1. září 1884.

Můj milý Mýso!

Máme opět o jednoho upřímného a oddaného přítele míň, chudáka Dra. Tyrše [pisatelem modře podtrženo]²⁶⁶ Velmi mne dojal jeho osud; nevěřím pořád ještě tomu že to možná, měl jsem ho velmi rád za jeho sympatickou povahu a osobu. Psal jsem Jeho ubohé paní v mé poněkud podivné češtině, ale to mě odpustí. _

Co nového o sobě Ti píšu, že jsem velice udřen a že chci si konečně udělat vagace^{a)}. Pošlu Ti 3 fotografie posledních werků. Baudryho potkala nehoda v jeho dílně, mohl být zabit židlí, která mu spadla z lešení na hlavu a rozbila kost nad obočím; vede se mu již lépe a vše se zahojí, sháněl se po Tobě, kdy konečně Tě uvidí, kdy přijedeš sem? Tedy hejbej se, starej „Türkenschädle“ a dále, jak se Ti vede? Mile paní Tvojí a klukům? Rád bych se byl podíval do Prahy, nemohu až příští rok. Nadávám na Prahu²⁶⁷, a predce se mne po ní, hlavně po Tobě stejská: _ Karlík přibívá rozumem před bohem a lidmi? Uvidíšli Stupu²⁶⁸, prosím Tě, vyříd' mu, by se na mne nehněval že jsem mu nepsal, že co nejdříve mu budu psát.

Piš mě brzy, smál jsem se velmi francouzovy a Angličanu, ale než my prasata byly oba^{b)} Doubkovo obraz teprve nyní беру opravdově do práce, an jsem musel všechny věci dle řady jak byly objednány dohotoviti. Dělán študie ženské nahé venku a parchanty, bych ten pravý efekt dosáhl; chci to udělat co Hauptwerk pro Salon. Neztratí za počkanou neb bude to tím lépe. Ty 3 [tro]je věci, které Ti pošlu, jsou: Idylla, hudba, tanec z Auteuilu²⁶⁹. Portrétů mě zjednalou houf. potrét moji maminky, tak že toho mám dost k děláni, pak jest to zde vynosnější, nežli obrazy. Byl jsi od času, co jsi mne psal, opět v divadle? T.j. v Národním?

^{a)} Vakace = prázdniny.

^{b)} Vložena jednoduchá schematická kresba vepře.

¹ Miroslav Tyrš umírá tragicky dne 8. srpna 1884. Tohoto dne se nevrátil zpět do vesničky Oetz z horské vycházky v Tyrolských Alpách. Ve jmenované obci Oetz v tamních horách trávil, společně s manželkou Renátou (*1854 Praha, † nezjištěno), doporučený ozdravný pobyt. Kolem jeho smrti se vynořila řada spekulací. K jeho tragickému skonu podrobněji Z. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 119-120.

² Zde se nejspíše odráží Hynaisovo rozčarování nad peripetemií kolem opony Národního divadla.

³ Stupa též Stupenda - familiérní přezdívky Josefa Stupeckého. Stojí za povšimnutí, že je to první dopis, kde Hynais Stupeckého takto přezdívá. Nejspíše proto, že v prvotních časech si oba přátelé vykali. Tykání navrhuje až Stupecký v jednom z dopisů v roce 1883. Srov. F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 239.

²⁶⁹ Ville d'Auteuil – rezidence pařížského průmyslníka a poslance Charlese Lecomte (data nezjištěna). Pro výzdobu této vily si najímá právě Hynaise, který zde v letech 1884 - 85 vytvořil několik umělecky špičkových prací (zde tři z nich jmenovány), zaměřených však značně idealisticky. K tomu blíže M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 60-66. K obrazům srov. dopis č. 28.

O lambrequinu²⁷⁰[?] ani zmínka o změně? _ Tot' se rozumí. Co děláš níni? Skupiny na most?
 Piš mě vůbec co nejdříve, a neimituj muj špatny příklad.
 Upřímně Tě pozdravuji a Tvou milou rodinu. Tvůj starý
 V[ojtěch]Hynais²⁷¹

25. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,5x17,8 mm, psáno perem n s.1-4

Paříž 30 1884.
 9.

Milý Giuseppe Wencel Mýso!
 Opět táto!²⁷²

Velmože - hlíny! [pisatelem dvakrát modře podtrženo]

1. Representante českého obrazotluku!

a) Mojí „ritterlickou rechu“ k upřímné gratulaci a zároveň mé ujištění, že mne docela nepřekvapuje Tvůj úspěch ve Vídni² a buď přesvědčen-všude. Co je dobrého a co má to pravé jádro umělecké, dojde uznání, a v dobrý kumstverk jediné kladu tu důvěru, že za všech okolností si zjedná platnosti!

Co brzy možná, Tě angažuju připrav si něco pro Salon na příští rok, jsem několika lidem o Tobě vypravoval, Baudry Chavannes a jiní, jsou na Tě připravený až přijdeš Tě seznati. To další urovnám.

Tvůj úspěch ve Vídni Ti může být nejlepším důkazem, že nejsou lidi tam tak předpojatí (i Němci jak z listů vidět) jak by se rádo soudilo v Praze nepříznivé kolegy a.t.d. anebo když Ženda nechajíc sebe lepší jeho kompozici nějakým obskurním Loefflerem³ vyvéstí a se dále o nic nestarati a na vystavě se to lidem tedy nelíbí. V přední řadě vždy umělec sám za svůj werk jest zodpovědný.

Jak se vede Tvé milé pani?

Piš mě brzo; jak těm ostatním. Pro okamžik snad ještě nevíš nic určitého stran opony a lambrequinu a Tyrše, oč jsem Ti psal v předešlých psaní. Sděl mi něco o tom, neb mě velmi jde o věc.

²⁷⁰ Část opony. Právě ona se stala jedním z terčů kritiky Hynaisova díla. Srov. F. Žákavec: *K věrnému přátelství...*, s. 239.

²⁷¹ Myslbek odpovídá dopisem ze dne 7. 9. 1884. Publikoval A. Lodr, s. 142-143. Originál in ANG.

a) Před textem zpodobena napřažená pravice ve formě železné rukavice od turnajové zbroje. Kresba bezpochyby symbolizuje pevné potřesení pravici a gratulaci.

²⁷² Zřejmá narážka na narození dalšího Myslbekova syna Josefa, i když poněkud zpozdilá. Josef ml. totiž přišel na svět již 22. 3. 1884 a v budoucnu ho očekávala dráha malíře a grafika.

² J. V. Myslbek obesílá tohoto roku výstavu ve vídeňském Künstlerhausu několika svými díly a sklízí obrovský úspěch. K tomu blíže Z. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 114 -116.

³ Životopisná data nezjištěna.

⁴ Po slavnostním představení Smetanovy Libuše 18. 11. 1883, kde byla poprvé spuštěna jeho opona, odjel V. Hynais nakrátko do Vídně za svoji matkou. Tady během jediného dne vytvořil její portrét, zde zmiňovaný. Srov. M. Mžková: *Vojtěch Hynais*, s. 57.

⁵ Adrien Karbowski (*1855 Paříž, †1945), francouzský malíř. Byl jedním ze dvou francouzských pomocníků při Hynaisově práci na oponě.

Škicu opony a mamčin portrét⁴ jsem poslal do Salonu. Pozdravuje a liba Tě tvůj věrný a upřímný přítel [celý odstavec označen pisatelem modrou vrislou čarou před textem] V[ojtěch]Hynais.

Od Karbowskiho⁵ a Jeho paní pozdrav a gratulace.

Piš co nejdříve; mne zajímá jaky další noviny o tvé výstavě.

26. *Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,3x17,2 mm, psáno perem na s. 1- 3*

Paříž 18 1884.
10.

Můj milý drahý Mýso.

Posílám Ti prozatím 3 fotografie dle obrazů z Auteuilu, 4tý ještě není hotov, pošlu až dokončím. Především teř Tě prosím by jsi nepropujčoval zaslané fotografie nikomu, okázat je můžeš. Neb Šubič dělá kresby pro Ottu²⁷⁴ (ty 3 hořejší předměty). Weitenweber mne psal, že zas máš to staré hlavy bolení; věru k čertu vzítí; Doufám, že Tě má zasilka na 5 minut rozjaří.²⁷⁵

Pošlu na zimu 2[dvo]je věci do Vídně na výstavu, kterou Sedlmeyer²⁷⁶ v Künstlerhausu pořádá. Svěho času Ti o tom sdělím více.

Prozatím Tě prosím, piš mě brzy, jak se Ti vede a Tvé milé rodině! Těším se vždy jak dítě na Tvoje psaní, tedy nezbav mne té radosti (jsem v náladě jakou ti nemohu popsat, až opět přijedu z Prahy, vše ti povím) (radostná zrovna nejní)

Přiložil jsem mamčinu podobiznu. Pozdravuji a líbám Tě.

Tvůj upřímný přítel
V[ojtěch]Hynais.

Pozdrav Stupu a Thomayera.^{a)}

---

^{a)} chybí odtržená polovina druhého listu dopisu, text je však úplný

²⁷⁴ Míneň Otto Pinkas ?

² Poprvé roku 1882 se u J. V. Myslbeka objevují zdravotní potíže, na nichž se podepsalo jeho obrovské pracovní vytížení. Začíná trpět opakovanými bolestmi hlavy, návaly krve do mozku a sluchovými problémy pravého ucha. K potíží se přiznává v nedatovaném dopise V. Hynaisovi; publikoval A. Lodr, s. 140. Originál in ANG. K jeho onemocnění blíže Z. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 104; citovaný dopis zde též zmiňuje.

³ Sedlmeyer (data nezjištěna), obchodník obrazy z Paříže a tchán Václava Brožíka.

27. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,3x17,2 mm, psáno perem na s. 1-3

Paříž 19. prosince 1884.

Milý drahý Mýso!

Nezlob se, že Ti zase sedím na krku s prosbou, by jsi mne k vánocům co nejrychleji poslal dvě šunky vybrané; okamžitě Ti pak výdaj zapravím. Moje lidi zde se tolik na to těší. Prosím Tě, jeli to jen trochu možná udělej mi to kvůli. Jak se Ti pořade vede? Doufám, že lépe nežli jsem z posledního psaní poznal. Rodina Tvá se dobře vynachází.

Rád bych byl vyhověl přání Thomayerovu, ale již žádné fotografie více nemám. Obraz hudby¹ je Vídni vystaven. Mluvils se Stupou, prosím Tě omluv mne u nich, an nemohu v okamžiku nikam v klidu psát, moc věcí najednou mne pronásleduje, a víš velmy dobře že jsou okamžiky v životě, kde člověk nemůže býti sdílným, aniž by nenudil své dobrý[!]přátele. Připojuji tisíc pozdravů Tvé milé rodině, tež milým přátelům Thomayerovy Stupovy Žendovy.

Šťastne svátky a nový rok bez bolestí.

Všeho zdaru ve všem.

Tě líbá Tvůj vždy upřímně oddaný V[ojtěch]Hynais.

---

¹ Pozn. níže – dopis č. 28.

28. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 10,9x17,7 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 21. března 1885

Můj milý dobrý Mýso

Tuže dlouho pozbívám zpráv o Tobě. Jsem si psaní schovával až Ti budu moci poslati poslední z mých obrazů z Auteuilu. Bohužel fotografie vypadla tak mizerně, že se ti jí netroufám poslat. Tedy měj strpení, Na Salonu snad dostanu lepší, neb ta nynější jest tak špatná že nedává pražádný pojem o originálu. Jak jsi ten jediný, který ví a pochopuje co já chci v umě, mám také jen Tobě interes[zájem] co zaslati. Ty svynstva co v Zlaté Praze a v Světozoru přinášejí v posledním čase mne docela berou chuť jakkoliv na sympatie v Čechách reflektovat.²⁷⁸ Kýt'a po svém návratu mě sdělil že v divadle svítí to jako o dušičkách tedy (každá kráva v noci černá) nic nemůže přijít k platnosti. Co tu práce bohužel vyplýváno, kdybych to byl dříve věděl! Vem to již čert. (Komu v korytě chutná, darmo na stříbrné míse sloužit.) Jak se vůbec máš, se zdravím, milá choť Tvá a rodina? Já mám od rodičů jen dost smutné zprávy, otec skoro oslep, matka slabá, tedy co? Jsem v nesnázích. Zde mne gšeft jde, ale fyzicky nedostačím všemu vyhovět. Uvidíšli Thomayra a Stupu, pozdrav je co nejsrdečněji, by mne omluvili, že nejsem buď tak dobrý a sděl jim hlavní věci: Na Salonu budu mít 2 obrazy z Auteuilu. Poesii a hudbu²⁷⁹. a pozdrav starého Lecomte²⁸⁰, nejstaršyho s „Chambre des deputés“. Na Doubkovým²⁸¹ obrazu pomalu pracuji, an mezi časem musím dáti výnosnější práci přednost. Ale doufam, že za krátký čas Vam to budu moci poslati do Umělecké Besedy na výstavu. Co se vybere ostané „Um. Besedě“. Mohl by se Ženda zúčastniti, snad to včas vynese. Prosím Tě konečně nehněvej se na mne a piš mne brzy jak se vsychný máte. Líbá Tě Tvůj upřímně oddaný přítel

V[ojtěch]Hynais.

²⁷⁸ Bohužel se mne ve zmíněných periodikách z tohoto roku nepodařilo nalézt jaká to „svinstva“ má Vojtěch Hynais v tomto dopise na mysli.

²⁷⁹ „Poesie“ a „Hudba“ byla dvojice obrazů vytvořených Hynaisem pro výše zmíněnou vilu. Staly se prvními počiny V. Hynaise vystavovanými na Salonu francouzských umělců. Autor za ně obdržel Čestné uznání. Srov. Mžysková: *Vojtěch Hynais*, s. 93 a 95. Reprodukce obrazů „Poesie“ i níže zmiňovaného „Léta“ tamtéž s. 35.

²⁸⁰ Výše zmíněný Charles Lecomte.

²⁸¹ Josef Šebestián Doubek si tohoto roku objednával u Hynaise zhotovení jedné z variant obrazu „Léta“. Jeho dokončení se však protáhlo až do roku 1888.

29. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,1x17,8 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 29. června 1885.

Můj milý Mýso!

Potvrzuji Ti a děkuji Ti za obdržení 250 fr. Jest mi líto, že s Tvým zdravým to nejde po přání, ja bohudik si na to nemohu naříkat. Jinak Ti zvěstuji, že jsem obdržel za „poesii a muziku“ na Saloně „mentionhonorable“²⁸² a ve čtvrtek příští vinš odnesu z Palais de l'Industrie. Doubkovi, obraz opět odpočívá, an nemám fuky^{a)} k pokračování, a takový kluk amoretok moc peněz stojí, máš li as 5 dní v ateliéru a on ti s abstinací ukazuje prdd [?], když máš zapotřebí gsicht. Tedy čas a peníze plýtvám, a co to nejhorší, do toho všeho Doubkovy nic nejní.

Viděl jsem jeden obraz v Saloně od Rolla²⁸⁴, v kterým jest pravé slunce, a od toho času nemám odvahy na mém, létě dál pracovat, až jsem udělal lepší studie, a to stuj co stuj.

Nevím co se určilo v Um. Besedě stran premie dáti mojí oponu. Kdyby se nerozhodovali, mam zde nemilé výdaje, které bych neměl, kdyby se Um. Beseda rozhodla to podati bud' hned neb pro příští rok. Můžešli pro to něco urovnati, bud' tak laskav a „schwinge Deine Bildhauerkeule ob ihren dumenn Häuptern“ alegoricky řečeno. Velkou službu mne prokážeš, an fotograf a graveur se na mne připravují, a já myslel Um. Besedě službu proukázati.

Co říkali as ty američtí Čechové když viděli Šulce²⁸⁵, nedělali mu nabízení pro Barnuma? A „den brawen Dr. Ladislaus? Z Vídně nic nového jsem neslyšel, než to co jsi mne sdělil, ale aby Šmoranz²⁸⁶ atd. se pro známého ujali, chraň Bůh. Kdyby byl obraz na prdeli doma zůstal, bylo by zrovna tak.

Vše mne disgustuje. Koupím si buben, píšťalu a hůlku a půjdu též okazovat mé obrazy, vstupné mne snad přeci něco vynese. Aneb docela abych prodával uzenky a plzeňský, zemské blaženosti vrchu bych se tak spíše dopracoval pro Čechy; „S' ferschen braucht ma imma her Malerei kam

a) Míňeno prachy=peníze.

²⁸² Již vzpomenuté Čestné uznání pařížského Salonu.

²⁸³ Alfred-Philippe Roll (*1847 Paříž, †1919 tamtéž), francouzský malíř. Všeobecně se má za to, že právě seznámení s tvorbou tohoto malíře rozhodujícím způsobem ovlivnilo V. Hynaise. K tomu F. Žákavec: *Tři přátelé...*, in: Lumír LVI, č.7, s. 353 nebo týž: *K výstavě „Francie v obrazech českých malířů“*, in: Umění IV, s. 378.

²⁸⁴ Josef Schulz (*1840 Praha, †1917 tamtéž), český architekt. Po Josefu Zítkovi pověřen přestavbou Národního divadla, zničeného požárem.

²⁸⁵ František Schmoranz ml. (*1845 Slatiňany, †1892 Praha), architekt, první ředitel Uměleckoprůmyslové školy v Praze.

⁵ Myslbeok odpovídá nedatovaným dopisem, ve kterém gratuluje a slibuje pomoc stran opony. Originál in ANG.

mer a selig [.....]“ [?]. Středověký výrok obyvatele hlavního města oblaženého vládnutím habsburků[!]. Pusu všem a pozdrav. Piš brzy Tvému V[ojtěchu] Hynaisovy.⁵

30. *Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,7x18,3 mm, psáno perem na s. 1-4*

2. listopadu 1885.

Můj milý drahý Mýso!

Přijmi mou srdečnou gratulaci jak i Ženda k Vašemu jmenování co profesori na české škole prům[yslové]²⁸⁷. Jsem tomu ze srdce rád, že dva takový výborný umělci jsou jmenování na ta místa, takto jest zabezpečen pokrok a vychování mladší generace v Čechách a výtvarnému umění poslouženo.

Těž dávno od Tebe nemám žádné slovo které, nevíš jak, by mne potěšilo a dodalo kuráž k pokračování v mých pracích. To víš, že pro Vídeňské divadlo dělám malby stropní²⁸⁸. Předně jak vždy, jest pytomý, když si ho malíř sám nemůže volit. Udělám, co je možno v míře mne vykázané.

Dřu se jak se patří. Doufám, že se na jaře uvidíme, těším se srdečně na to. Bezpochyby přijedu v společnosti několika francouzu, a já bezpochyby né sám. Hádej chlapče! Pošlu Ti snad fotografii²⁸⁹.

Pozdrav srdečně vše známý, Žendu Stupu. Líbám Tě a Karlíka, pozdravuj celou Tvou milou rodinu srdečně. Tvůj navždy oddaný upřímný přítel

V[ojtěch]Hynais.²⁹⁰

W.Wber²⁹¹ mně psal o povolení neb fotogr[afie]. hudby a.t.d. Myslým že jsem dobře udělal, že jsem neodpověděl. Teprve teď jsou ty věci dobré. Dle jeho neb Otovo náhledu, když je Vídeňské, anglické a francouzské listy přinesly; kdežto jsem jím měl rezervovanou prvotinku. --- Také více se nezmejlím a nepodám nic.

²⁸⁷ Josef Václav Myslbek začal na této škole vyučovat 1. 11. 1885. K jeho působení na tomto postu blíže Z. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 121-132.

²⁸⁸ Zakázka pro vídeňský Burgtheater.

²⁸⁹ Nejspíše narážka na Hynaisovu francouzskou přítelkyni Annou Voirinovou (data nezjištěna) zvanou Ida, jeho potomní družku a posléze manželku.

²⁹⁰ Myslbek děkuje v dopise datovaném, zřejmě mylně, 11. 10. 1885. Pro pisatelův omyl by svědčila i skutečnost, že Hynais si zde stěžuje na dlouhou absenci přítelova dopisu. Originál in ANG.

²⁹¹ Vilém Weitenweber ?

31. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,1x17,6 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 27. května 1886

Můj milý drahý Mýso!

Gratuluji ještě pořád. Tím více, že konečně jednou to tomu pitlíku osudu napadlo odměniti přičinění a snahu pravého umělce. To se tak málokdy stává, že to zasluhuje opětnou gratulaci. Neměj mě to za zlé odocasení[?](Abscheisung). Hlavně Ti píšu že jsem zdědil po Baudrym jeho velikou monumentální štafly, farbkasten, myslivece (Denker) od Michelangela, portecartou shody veliké, koně údového[?] (Gliedermanngferd) štokerl, několik kreseb z Opery a fajfku a cigarettenspitz a jiné věci kostůmy atd.²⁹²

Můžeshli myslyt, jaké místo jsem těm věcem v mé dílně vykázal. Doubek byl u mne, nemohl tajiti užasnutí nad tím že viděl toho více na jeho obraze, nežli si očekával. Bylby zajisté obraz obdržel po tomto salónu, kdyby ta práce z Vídně nebyla přišla, na které mne mnoho záleží kvůli budoucnosti, což jsem mu vysvětlil a on úplně pochopil. Koupil zde feš věc starou čínskou malbu na porcelaně v tak zvaném paraventu v dřevě řezanem, krásné v barvě.

Práce vídeňská pokračuje, ale né tak rychle, jak bych si přál, an hledání dokumentů kostůmů atd. typů k portrétům mnoho času pro práci určené mne bére. Sbírký jsou jen za dne otevřene, a ko[s]tůmy kolikráte jen po dlouhém hledání najdu. Ten čas co jsem byl nemocen, těžce teď vynahradím, vzdor dlouhých dnů. Se zdravím to jde mnohem lépe, jen úplně solidní ještě nejsem. Škice Vám k tomu až přijedu v Praze ukážu, snad vystavím. Doubek si je první zamluvil. Jak se máš ty můj drahý Mýso? Piš mne brzy.

Co se týče reprodukce opony, myslým že jsem dobře učinil, že jsem na svém stál vůči jak Lecadrový²⁹³ a Dumontovy²⁹⁴. První jak se mne zdálo se moc nečinil a druhý též ne. Sedlmeyer přišel ke mne vyjednávat a dal se hned do práce, použil clichet od Lecadra a myslým, že je lépe když to energický člověk v ruce má. On se přičiní, já též nad tím budu bdít by se to slušně provedlo. Psal jsem to Um. Besedě. Popustil jsem jemu tedy právo vyhradné. Pozdrav srdečně Stupu, Žendu a sděl jim to vše. Tebe a Tvou milou rodinu líbam srdečně.

²⁹² Dne 17. 1. 1886 umírá Hynaisův přítel, učitel a obrovský vzor – Paul Baudry. Svému žáku, touto událostí těžce zasaženému, odkázal mnoho osobních věcí. Srov. F. Žákavec: *Ke stoleté památce narození Paula Baudryho*, in: *Umění II*, s. 582. Avšak i pro Myslbeka byla jeho smrt tragickou (a dost možná i umělecky inspirující) událostí. K tomu Z. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 128.

²⁹³ Předpokládám, že se v tomto případě patrně nebude jednat o francouzského malíře Alphonse Eugéna Félix Lecadra (*1842 Nantes, †1875! Paříž), právě pro brzké datum jeho úmrtí. Jiného umělce tohoto jména se mne však nepodařilo v umělecko-historických slovnících objevit.

²⁹⁴ Pisatel by mohl mít na mysli francouzského malíře Henri (Henri Julienu) Dumonta (*1859 Beauvois, †Paříž). Srov. Thieme-Becker: *Allgemeines Lexikon...*, *Zehnter Band*, Leipzig 1914, s. 130.

32. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,7x18,3 mm, psáno perem n s. 1-4

Paříž 11. října 1886

Můj milý drahý Mýso!

Odpusť mě, že Ti odpověď jsem neposlal v žádaném čase, neb nezastihl jsem Delaplancha²⁹⁶ doma a jest na venkově. Tedy ho písemně požádám.- Srdečně Vám gratuluji Tobě a Žendovy k Vašemu úspěchu v Berlíně²⁹⁷, měl jsem srdečnou radost z toho. Co se týče výstavy sochy „Ergebenheit [.....] Devonement[?]“ jen Tě co nejupříměji[!] engážují[?] bys jí v Saloně vystavil.

Dále co depót bych Ti nabídnul velmy rád u sebe, kdybych dostatečně místa měl a při zemi ostával. Jinak Ti radím, by jsi par slov napsal Brožíkovy, ten u Sedelmeyera má dostatečně místa k uschování až do Salonu a vše k tomu zařízené v jeho galerii a myslím, že Ti s radostí tu službu poukáže.

O refusinování[?] ani řeč, a naopak myslím že máš velike chance na cenu. Pracují okamžitě, jak otrok. Thomayerovy gratulaci srdečnou k profesuře definitivní.

Pozdrav srdečně Stupu, Žendu, Šmorance a omluv mne u Stupy hlavně, by mne odpustili[?] že nepíšu. Kolikrát jsem zhuncován[?], a jen sebou fláknu dopostele. Měl jsem tu nešťastnou myšlenku si opět dát pomáhat, ale po nešťastných pokusech jsem musel pomocníky jednoho podruhem, brzo sladce brzo hrubě vyhodit. Tedy celou dřenicí mám sám. Že to hned po nemoci nešlo snadně, jsem velmy pozadu z práci. 2 obraz lunetní jsem musel vůbec sám [.....] malovat, tak byl zpackán. Tebe a milou Tvou rodinu srdečně pozdravují Tobě a Karlovi ohromnou pusou.
V[ojtěch]Hynais.²⁹⁸

Piš mne, jestli Ti to tak vhod stran Delaplancha.

[podtrženo pisatelem]

²⁹⁵ Myslbek odpovídá dne 31. 5. 1886. Originál in ANG.

²⁹⁶ Eugen Delaplanche (*1836 Paříž, †1891 tamtéž), francouzský sochař.

²⁹⁷ Gratulace se nejspíše týká udělení zlaté medaile J. V. Myslbekovi na berlínské výstavě konané v tomto roce. Sochař zde vystavoval tehdy již známou „Oddanost“. Srov. viz K.B. Mádl: Seznam děl J.V. Myslbeka in *J. V. Myslbek*, Praha 1901.

²⁹⁸ Jedná se o odpověď na Myslbekův dopis ze dne 2. 10. 1886. Myslbek zde žádá přítele o zakoupení nějaké skulptury od Eugena Delaplancha pro jejich školu. Zároveň reaguje na dopisem z 15. 10. 1886, kde plísni Hynaise za špatně uvedenou adresu. Oba originály in ANG.

33. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,3x17,7 mm, psáno perem na s. 1-4

Dne 22. prosince 1886

Můj milý Mýso!

Bezpochyby se na mne zlobíš, an jsem od tebe žádnou odpověď neobdržel. Sdělím Ti zkrátka jak se to má s těmi odbytky: Barbedienne²⁹⁹ (Bvt Poissonnière)[?] má právo reprodukční werků Delaplanche a Dubois a ten sádrové odlytky nechce dát a za bronze žádá nesmírné ceny. Jak a kterak se toho docíliti, se dále optám, an v Louvru od každého mistra jest 1. model sádrový a patří státu. Znáám jednoho konzervatora z Louvru, ten mne o tom poradí.

Milý příteli dále jsem velmi sklíčen zprávou z domova, že má drahá maminka těžce nemocná, a že při jejím stáří je se všeho obávat. Tedy kvapím bych ty věci pro Vídeň dohotovil bych především se dostal domů. Nehněvej se, nemám hlavu na nic v okamžiku, později ti vše nahradím, a učiním Ti Kvůli, cokoli si budeš přát.

Gratuluju Ti srdečně k Tvému meistrwerku: sv. Josef.³⁰⁰ Pro mne Tvoje nejgeniálnější dílo, a mámli Ti radit pošli ho zároveň „Ergebenheit“ na Salon, buď jíst úspěchu u všech znamenitých umělců. Gratuluju pořád a pořád, a nemohu ti říci, jak jsem byl povznešen Tvou skupinou.

Přeju Ti též a Tvé milé rodině šťastné svátky a nový rok a zdraví. Prosím Tě vyříd' též to samé Šmoranzovy.

Tvůj upřímně oddaný
V[ojetěch]Hynais³⁰¹

²⁹⁹ Zřejmě Francois Barbédienne (*1810 Calvados, †1892 Paříž), francouzský průmyslník, majitel továrny na reprodukci bronzových uměleckých děl . Srov. *Ottův slovník naučný, III. Díl*, Praha 1890, s. 291 nebo *Meyers Konversations-Lexikon, Zweiter Band*, Leipzig 1903, s. 368.

³⁰⁰ Socha „Sv. Josefa“ pro hrobku Josefa Šebastiána rytíře Douška s chotí v Litni, zhotovována v letech 1886 – 87. K celé této architektuře a její dekoraci nejnověji Markéta Bojarová: *Hrobka rodu Daubků od Antonína Wiehla v Litni na Berounsku*, in: *Památky středních Čech 18/2/2004*, s. 22-27.

³⁰¹ Myslbek odpovídá 27. 12. 1886. V úvodu ujist'uje přítele, že se rozhodně nezlobí. Originál in ANG.

34. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,1x17,5 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 29. května 1887

Můj milý drahý Mýso!

Gratuluji Ti co nejsrdečněji k Tvému vyznamenání na Saloně¹ (což mezi námi totiž Karbowsky a mé známý zdejší řečeno nikdo nepochyboval). Karbowsky a všechny Ti gratulují. Arci nejni to co jsi zasloužil, dle všeobecného náhledu; ale věř mě že pro cizince dnešního dne to nejni snadné zda vyznamenání obdržet. Víš „Wer's Kreuz in der Hand hat, segnett sei süßer z'erst“. Dobrý vídeňský přísloví, které francouzy nezanedbávají. Ty jsi poslal po prvé a beze všeho namahání a protekci obdržel ohlas uznání, nemohu než Tě vyzívat[!] by jsi pokračoval se zásilkamy[!] příští rok. Myslým, že to jest lepší radost, než vše co by ti kritiků žvanění mohlo působit. Ti lidé (kritikové) jsou větším dílem jinak zpackané existence, ty ti nemohou poradit ani úsudek dát, jest to rasa pro kterou nemohu nashromážditi dosti opovržení. Tedy neinteresuj se o jejich úsudek. Mají jen oči aby neviděli a uši k prodloužení.

Seznam werkův v Saloně jsi dostal? Figaro[?] také? Ji 8 v řadě „menthone honor“. Jak to jde s pomníkem. Prosim tě o brzkou zprávu. Líbám Tě srdečně a pozdrav Tvou milou rodinu.

Tvůj upřímný přítel

V[ojetěch]Hynais²

Pozdrav Žendu Stupu a Thomayera a sděl jím to ined tež Šmoranze. Piš mne co dělá kresba, jestli to Sokol vydá ten pamětný list? A ať ti Ženda ukáže, třebas se nelíbí, pošlu jinou.

¹ V květnu roku 1887 obdržel J.V. Myslbek čestný diplom pařížského Salonu za sousoší „Sv. Josef s Ježíškem“. Srov. Z. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 134-135.

² Reakce na Myslbekův dopis ze dne 14. 5. 1887. Ten odpovídá nedatovaným dopisem, kde se upřímně raduje a děkuje Hynaisovi za „Figaro“ a program Salonu. Oba originály in ANG.

35. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,1x17,2 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 18. července 1887

Můj milý Mýso!

Mohu Ti zvěstovati, že jsem dobře vyřídil Tvou věc. Náhodou znám Chaplaina³⁰² od Baudryho i z Auteuilu. Udělá nám to a levněji než pro jiné. Co se týče hlavy, tak se Tě mám pozeptat skrz nějaké detaily. Kluk s věncem se mu velmi líbil, a připodří se programu. Na hlavě jisté věci vidí jinak ale jsem mu řekl, že vše vysvětlení mu podám, a že úplně jemu se věc svěří.³⁰³

Totíž jestli ti znaky na čelním pase^{a)} mají býti vyplněny heraldicky, neb musí to připodřízet. Má s tím co dělat do konce prosince, a žádá model a obě štance[?] (velkou a malou), totiž 4 štance, hotové k ražení 4000 franků (čtyry tisíce franků). By byla věc pro ražení možná, musí to sám vymodelovat (rozumí se držíc se programu). Že nám udělá něco výtečného jest mu na srdci, neb z nás je velmi nadšen. Čeká na odpověď, by se ihned dal do práce.

Tedy urgíruji a vše Ti obstarám. Bude to krásne a jsem přesvědčen, že to nebude dělat lhostejně. Piš brzy Tvému starému upřímnému příteli

V[ojtěchu]Hynaisovy.³⁰⁵

Pozdrav srdečný Tvé mile rodině jak všem známým a přátelům. Obdržels mé poslední psaní s přílohou? Tě líbá Tvůj Vojta H.

P.S. Levnost ceny mne překvapila, udělá prý to nám kvůli, neb jinak vím, že je horentně placen od výstav neb bank pro které pracuje.

^{a)} vložena schematická kresba tohoto pasu s načrtnutými znaky.

³⁰² Jules Clement Chaplain (*1839 Mortagne, †1909 Paříž), francouzský sochař a medailér.

³⁰³ Celá záležitost se týká úpravy návrhu Myslbekovy medaile pro obchodní a živnostenskou komoru v Praze. Srov. F. Žákavec: *Tři přátelé...*, in: Lumír LVI, 10, s. 541-542 též Z. Hojda: *Generace Národního divadla...*, příl. č. 1 s. 246 a pozn. s. 251.

³⁰⁴ Jedná se o odpověď na Myslbekův dopis ze dne 11. 7. 1887. Myslbek reaguje vzápětí – 21. 7. 1887. Oba originály in ANG.

36. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,1x17,1 mm, psáno perem na s. 1-3

Paříž 10. srpna 1887

Můj drahý milý Mýso!

Přijmi mou nejsrdečnější soustrast nad ztrátou kterou jste utrpěly[!]¹. Doufal jsem Ti psátí více, ale v okamžiku majíc na kvap, nechám si vše až přijedu za krátko přes Prahu do Vídně; prozatím Tě prosím, mášli nějaké rozhodnutí stran medaile pro obchodní komoru Pražskou; potkal jsem Chaplaina, který by rád to věděl co nejdříve, an by s časem tak rozdělil, by mohl dodržeti lhůtu, kterou naznačil. Od Ducháčka² jsem doposud obdržel jen ten rozpočet, který jsi mne poslal, nikoliv ale potvrzení za zaslanou částku peněz. Pracuje[š?] již pilně na pomníku? Doufám, že jste všyckný zdravý, Karlík jak se má? Já jsem celý zemdlen horkem a musím dříť.

Pozdravuji a líbám Vás všychny. Tvůj upřímně oddaný

V[ojtěch]Hynais³

Obdržels diplom ze Salónu? Jestli né, tak se o to postarám, jestli Brožík to pro Tebe nereklamoval.

¹ Kondolence se týká smrti otce J. V. Myslbeka. Srov. F. Žákavec: *Tři přátelé...* in Lumír LVI, č. 10, s. 542.

² Jedná se o Josefa Ducháčka (data nezjištěna), pražského sochaře a kameníka se sídlem v Praze, Školská ul. č. 1267 st., 28 n. Myslbekovým prostřednictvím u něho bylo objednáno postavení pomníku na hrob matky Vojtěcha Hynaise ve Vídni. Srov. viz účet za zhotovení Krista na tento hrob ze dne 11. 12. 1887 (odeslán Myslbekem Hynaisovi dne 12. 12. 1887) a Ducháčkův vlastnoruční dopis Vojtěchu Hynaisovi z 5. 9. 1887. Uloženo in ANG.

³ Myslbek odpovídá nedatovaným dopisem. Originál in ANG.

37. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 11,1x17,6 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 30. listopadu 1887

Můj milý Mýso!

Jsem čekal na Tvou zprávu, bych Ti odeslal ty věci. Musím se ale přiznat, že jsem je vrátil. Dle Tvého nákresu jsem viděl ihned, co Ti je zapotřeby. Musím se ale přiznat, že ty okamžité fotografie tak málo by Ti bývaly sloužili[!]^{a)}, že jsem je vrátil. Dle Tvého nákresu jsem viděl ihned, co Ti ještě zapotřeby. Posílám Ti 3 fotografie. Ale jinak doufám, že Ti snad budu moci posloužiti. Hledám odlitek sádrový od Jeanne d'Arc od Fremieta, který jsem viděl u Baudryho. Jest to redukce Fremietem udělaná, má as 50 Cm. neb něco více výšky, a myslím, že Ti bude více sloužiti než všechno jiné, an máš koně ze všech stran. Cena jest arci něco ke 100 neb málo přes sto franků. Ale může to snad ve Vašy škole pak sloužit a vlepíš to mezi školní útraty. Jakmile se to dopátrám, totiž dostanu odpověď zjít, nechám Ti to dobře zabalit a pode vši garancí^{b)} poslat rychlým[!]. Bude to trvati asi 5 neb 6 dní, a bude to lépe než všechny jiné pomůcky. Jest mě líto že jsi místo do Benátek, kde jen toho Colleoniho³⁰⁶ máš, od kterého jsi mohl vždy míti dobré fotografie, nejel sem, kdež by jsi byl viděl několik (4) soch na koni od Fremieta na hôtel de Ville. (Výtečné koně a kavalíry v středověkém kostůmu.)

An jsem nemohl dostat velkou a dobrou fotografii Jeanne d'Arc, tak budu hledět by jsi ten odlitek dostal (.N3. Jest velmi krásný.) Pozdravuji a líbám Tě. Pozdrav Tvou milou rodinu.

V[ojetěch]Hynais.

---

^{a)} Výmluvná ukázka Hynaisova přístupu k pravopisu.

^{b)} Garancí.

³⁰⁶ Jezdecký pomník Bartolomea Colleoniho, stojí v Benátkách před chrámem sv. Jana a Pavla. Dílo Andrey de Verrocchio se stalo předmětem Myslbekova studia, jako jednoho z podkladů pro zhotovení „Svatováclavského pomníku“. Srov. Z. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 137. Krásnou reprodukci tohoto monumentu nabízí J. Pijoan: *Dějiny umění*, 5. Díl, Praha 1999, s. 149.

38. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 11,1x17,6 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 3. prosince 1887

Můj milý Mýso!

Jsem byl tak šťastným s povolením Fremieta se dopátrati odlitku dobrého jeho vlastnoručné redukce Jeanne d'Arc. Což jen teď vadí, jest dobré zaobalení. Znáš, jak má silhonettu^{a)} komplikovanou, jakou péči zapotřeby by bez úrazu přišla na místo. V úterý dostanu docela dohotovenou a opravenou sošku, ihned před mími[!] oči bude zaobalená se všemy garatiemi možnými. Pro ten pád a ve vlastním Tvém interessu nechám Ti oznámiti železnicí příjezd toho delikátního kousku aby na celním úřadě jen ve Tvé přítomnosti byla bedna otevřená a prohlednutá. Bude v dvouch bednách vše šrouby připevněno; an se nesmí tlouci kladivem na bedně. Zda Ti jí musí neporo[.....] odevzdati, tedy jest nevyhnutelně zapotřeby bys byl přítomen a otevření bedny řídil by prapor a.t.d. nebyl uražen.^{b)} Bude wata mezi všemi odevstávajícími předměty. Pošlu rychlým[!], bys vše co nejdříve měl.

Dám vše nejpečlivěji udělati. Budeš pak moci v Praze si nechat udělati několik odlitků. Čekám s toužebností na Tvou zprávu, jestli jest Ti vhod, jak jsem učinil. Myslím že budeš mítí radost. Pozdravuji a líbám Tě

Tvůj starý V[ojetěch]Hynais.

Srdečný pozdrav Tvé milé rodině a pusu ohromnou příteli Karlíkovy. Jestli mne bude možná mítí ty druhé sochy z hotel de Ville od Fremieta, se o ně postarám, neb jsou nad míru fešné.

---

^{a)} Siluetu.

^{b)} Do textu vložena kresba řezu bednami s odlitkem sochy. Menší bedna vložena do větší, slovy "Haut" a „Baut“ označen vršek a spodek bedny. Dále načrtnuto umístění sochy v ní a uzavření bedny šrouby. Srov. F. Žákavec: *Tři přátelé...*, in: Lumír LVI, 10, s. 544.

39. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 11,1x17,6, psáno perem na s. 1-4

Paříž 6. prosince 1887

Můj milýMýso!

Bedna s odlitkem redukce Jeanne d'Arc odešla na Tvou adresu. Jest zde na železnici plombovaná a nebude otevřená až v Tvé přítomnosti na celním úřadě na dráze a v Praze. Bylo vše co nejbedlivěji zabaleno v mé přítomnosti a udám Ti jak se to má otevřít. Levnější bedna má prkna kde stojí adresa a napsáno Haut a Côté a onair přišroubované co možná bez násilí k vytažení. V slámě pak jest druhá bedna stranní[?] prkna této bedny a povrch k odemknutí. hřeby snadno k vytažení kleštěma, an zvláště nejsou hluboce zahnané. Všechno vycpání odpadne, alespoň to nejhlavnější. N[e]B[oli]. Zhora se musí začít odbalení.

Pozor na prapor, hůl, korunu haurovou[?]na hlavě, na meč a uzdy a šporny. Vše jest watou obalené. 2 pentle jsou na straně bedny připevněné, řebíky napřed vytahout. Jsou okolo břicha koně an drží sošku v rovnováze. Především řebíky bez násilí prozřetelně vytahovati (né bourat bednu.) Jest nevyhnutelně zapotřeby, by jsi osobně to učinil, an sošku znáš a kdokoliv jiny Ti by to mohl porouchati.

Piš mne, jakmile jsi to obdržel. Nech to pak z železnice odbalené (né v bedně) někým velmy pozorným a spolehlivým k Tobě donést. Bedna Ti pak může vždy na něco sloužit. Neb vem fiakr a sám si to odnes. To malé nepohodlí si již musím dopřáti, já jsem přes dva dny běhal bych Ti to mohl poslati; mám velkou radost že jsem se toho mohl dopídití.¹

Pošlu Ti účty : Všechno dohromady: sošku, pakování a expedice stálo 119 fr[anků]. Obdržíš vše za 4 dny. Dnes večer bedna odjela.^{a)}

Mohu míti ještě druhé sochy (redukce kavalírů) na hotel de Ville od Fremieta a od Dubois) [chybně uzavřené závorky] na koni kdybys chtěl. Piš ihned Tvému upřímnému V[o]jtěchu[Hynais[ovi]^{b)}

^{a)} Tato douška vepsána na levý okraj poslední strany dopisu, kolmo k hlavnímu textu.

^{b)} Celý text vepsán na levý okraj první strany dopisu, kolmo k hlavnímu textu.

¹ Myslбек odpovídá dopisem ze dne 14. 12. 1887, ve kterém si stěžuje na zacházení s bednou v Praze. Originál in ANG.

40. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 11,1x17,7 mm, psáno perem na s. 1-4

7. května 1888

Můj milý Mýso!

Tentokrátě opět přicházím s prosbou (Jistě mne proklinaš, že jinak bych nepsal). Totiž by si se laskavě poradil se Stupou a byste mne naznačili, které kroky bych měl učiniti a s Vašý přátelskou podporou mne Zemský výbor propůjčil k světové výstavě oponu nár[odního]. divadla, by též velké umění bylo slušně zastoupeno. Zároveň bych se za odměnu zavázal, že vše což by mohlo býti poškozeno napravil a jedním slovem ji celou občerstvil. Výstavní komité pak by snad tež vzal transport na se. To víte velmi dobře, že nejsem v poměrech které by mne dovolili[!], takový verk na vlastní náklad namalovat, a jest to mé hlavní dílo, které jsem doposud s největším nadšením vykonal. Prosím Tě tedy, nelituj si, se drobet s Stupou o tom poraditi i prosím piš mne co nejrýchlejší, neb musím se dříve o místo postarati v „Palais de l'Industrie“, kde bych mohl na tom pracovat. Opona by musela v září letos zde býti a nár[odní]. divadlo snad mohlo by oponu na rok postrádati, at' si vzpomenou stran ředitelství že jsem jím byl též častokrátě v míře mne možné ochoten. Čekaje s toužebností na Vaše zprávu před 12. t.[ohoto]m.[ěsíce] líbá Tě srdečně a Tvou rodinu Tvůj starý
V[ojtěch]Hynais.³⁰⁸

³⁰⁸ J. V. Myslbek reaguje dopisem ze dne 11. 5. 1888. Originál in ANG.

41. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,3x17,7 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 4. října 1888

Můj milý Mýso!

Vím, že zůříš, an o sobě slyšet nedávám. Především Ti gratuluji srdečně k úspěchu v Mnichově¹. Též k soše sv. Václavu, kterou jsem v „Schwetotzor“^{[?]a)} viděl. Byl jsem všestranně v velké nesnázi i stran světové výstavy zdejší měl jsem mrzutosti. Psát jest to tůze dlouhé a až mne opět štěstí podá se s Tebou sejít povím Ti věci, kde budeš žasnout.

Jsem sám potřeboval dosti dlouho než jsem tomu uvěřil.

Spoléhám se úplně na Salon. Dělán studie k obrazu a jakmile bude poněkud k něčemu, Ti pošlu fotografie. Poslal jsem as před 14 dnima Doubkovy jeho obraz, snad ho uvidíš. Piš mne jak se Ti zdá.

Pozdrav Žendu a sděl mu to. Též Stupu, kterému příště budu psáti. V okamžiku mám se co ohánět bych studie dokončil pro obraz. Wweber mne psal stran těch stropních maleb ve Vídni, já žádné fotografie nemám; jestli si je chtějí dle redukci poříditi ta jím pro jejich list (jen pro tento) rád povolení dám. Tyto se nacházejí v Prátru kde ale nevím. Byl jsem od ministerstva vnitřního o ten příspěvek k výstavě požádán a nemohl jsem to odmítnout. Dej mne co nejdříve nějaké zprávy o Tobě a známých, jak se ma Karel? a jeho bratr. Ty a Tvá milá manželka? Piš co nejdříve. Tě líbá Tvůj starý přítel V[ojtěch]Hynais.²

Pozdrav Thomayera a všechny známi.

---

a) Světozor?

¹ V červnu roku 1888 vítězí na výstavě v Mnichově tři Myslbekova díla – „Oddanost“, „Sv. Josef“ a druhá kopie „Sv. Václav“. Srov. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 139.

² Myslbek odpovídá 16. 10. 1888 a kladně hodnotí Hynaisův obraz. Originál in ANG.

42. Dopis, originál, rukopis, bílý hrubý dvojlíst 12,7x20,8 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 2[.]května 1890

Milý drahý Mýso!

Zrovna jsem se dozvěděl, že jsi byl jmenován členem československé Akademie a protož mne odpust', že Ti píšu na tak mizerným papíru, nemohl jsem se dopídití jiného v dílně³⁰⁹--

Přeju Ti z celého srdce, dle mne nikdo toho tak nezasloužil jak Ty, kterého ctím a miluji nade všechno co poctivého umělce, člověka a přítele a charakter.

Nemohu Ti vypsát jakou radost jsem z toho měl i z nového vyznamenání ve Vídni.³¹⁰

Může Ti to býti též zadostiučiněním naproti Tvoji „löbliche deduktion“.

Copak dělá Karel? Již dlouho jsem o něm neslyšel. Přijde do Paříže ke mne? Piš mne pár řádků co nejdříve, potěšíš mne velmy, když tu odvalu nemáš se přijít ke mne podívati do nové dílny³¹¹, je to jako malý ráj. Dejž bůh bych zde co dobrého vyrobil. Mne bohužel nejní možno se k Vám podívati (z jakých příčin dost snadno uhodnouti u malíře.) Pozdravuju a líbám Vás všychny, též Stupu a Žendu a prosím Tě o laskavost by si jim sdělil mou novou adresu 40. rue de la Barre. Montmartre. Stupovy zas brzy budu psát. Zatím mám drobet na kvap z pracemi které jsem nemohl dodělati, za příčinou se protálení stavbou. Pozdravuju a líbám tě opět. Tvůj starý upřímný

V[ojtěch]Hynais³¹².

40 rue de la
Barre.

³⁰⁹ Původně Československá později Česká akademie věd, založená Josefem Hlávkou roku 1890. J.V. Myslbek (stejně tak jako V. Brožík) byli od počátku jmenováni jejími řádnými členy. Naopak V. Hynais byl opomenut a je jmenován členem mimořádným. K tomu blíže kupř. Z. Hojda: *Generace Národního divadla...*, in: *Documenta Pragensia*, 3, s. 241 a 247 nebo M. Mžyková: *Křídla slávy*, s. 166.

³¹⁰ Prvním Myslbekovým úspěchem roku 1890 se stalo vítězství jeho „Krucifixu“ na výstavě ve Vídni, kde zaznamenal obrovský úspěch. K tomu blíže Z. Dvořáková: *J.V. Myslbek*, s. 145.

³¹¹ Právě v dubnu 1890 opouští Hynais dosavadní ateliér na Pigalle a stěhuje se do nových prostor, jejichž adresa je uvedena v závěru dopisu. Srov. M. Mžyková: *Vojtěch Hynais*, s. 70.

³¹² J. V. Myslbek odepisuje dne 12. 5. 1890. Publikoval Z. Hojda: *Generace Národního divadla ...*, s. 247. Originál in ANG. Za zmínku stojí, že ve zmíněné odpovědi, Myslbek ironicky „odpouští“ Hynaisovi kvalitu papíru, na němž je napsán jeho dopis. Ta je, budiž řečeno, skutečně nevalná.

43. Dopis, originál, bílý dvojlíst 11,4x17,8 mm, psáno perem na s. 1-4.

Obálka: adresa zní Monsieur J.V.Myslbeek. statnaire professeur a l' "Umělecko Průmyslová škola" d' Prague. Poštovská ulice č. 37. Autriche – Bohême; nad adresou razítka pošty uprostřed s datem „6 / 14 FEVR 91“, v opisu text „, PARIS-67-PL.DES ABBESSES“; vedle razítka ocenění zásilky poštovní známkou v hodnotě 25 centesimů

Paříž 14. února 1891.

Pozdrav Žendu a Pirnera¹. P.S. Representant musea španělského mne prosil kde by mohl dostatí výtisky plakátu, na koho má psát. Dal jsem mu adres komitétu. Jest to pro museum tamější. Rozumí se, že zaplatí exemplary.^{a)}

Můj milý drahý Mýso!

Odpusť mi že teprvé teď mohu psát. Byl jsem nucen dokonati tu vásu Severskou³¹⁴ (k tomu účelu se úplně uzavřu bych žil svým werkem a by to kloudně vypadlo)[!] pak jsem musel čekat na visitu administrace manufactory stran přijmutí a odevzdání) teď se poukázka na prachy toulá úřady. Stran škici opony, máte bezpochyby již dopis od „museé des Arts decoratisi“[?]. Já jen čekám na dopis kdy budu moci proto poslat a to bude na druhý týden as v pondělí. Pošlu to zároveň s druhými věci. (Transport nese vůbec výstava? Moje věci jsou v bednách ale na škicu opony bude třeba bedna a bude to stát o tu bednu více.) V Lipsku jedna Paní ma odemne „Poesii“. Propůjčila by jí na požádání komitétu s mým svolením, které má. Nabídla mne to před rokem. „Madam Anna Schmidt³¹⁵ – Michelsen Leipzig Schillerstrasse 6.II.“ To jest adresa. Tak to budou 4 numera: 1) „Mír“ ze svět.[ové] výstavy 2.) „Strop“ z Vídně 3). Škica opony“ 4.) Poesie. pro okamžik[?].³¹⁶

Nepravím ale tím, že se jen 4 věci obmezují a jestli něco nepřirote. Co se týče Tvého náhledu, že opona nejlepší werk, ráčíž se valně mýlit; z poslední doby jsi ještě nic neviděl a myslym, že mám lepší věci. Hledím, možnáli jiného Vám okázati. Až uhlídáš oponu a porovnááš jen s plakátem, uhlídáš velkého rozdílu. Škorpil³¹⁷ mne psal z Plzně, bych propůjčil original plakátu pro zhotovení výtisků na pár dní jen k vystavení do Plzně, svolil jsem a dávám Ti tím známost. Co se týče pak majetnictví; jsem já ostal pánem toho vzorku malovaného a jsi byl na omylu. Prosím Tě tedy o Tu službu a podporuj to zadání do Plzně;

^{a)} Vepsáno na úvod dopisu mezi dataci a oslovení, kolmo k hlavnímu textu.

¹ Maxmilián Pirner (*1854 Sušice, †1924 Praha-Smíchov), malíř pocházející ze západu Čech. Byl učitelem na pražské malířské akademii, později jmenován profesorem rozšířené Akademie výtvarných umění (1896).

³¹⁴ Hynais se v tomto období čím dál více věnuje i užitému umění. „Severskou“ vázou je míněn návrh dekorace vázy pro továrnu na porcelán v Sévres. Umělec ji dokončil roku 1892.

³¹⁵ Životopisná data nezjištěna. Korespondence V. Hynaise s Annou Schmidt a jejím otcem in ANG, dočasné uložení zn. (kart.) 18 (9), složka „Schmidt“.

³¹⁶ Celý začátek dopisu (včetně úvodní glosy) se týká příprav pražské Zemské jubilejní výstavy, konané od května do října 1891. Jmenovaná Hynaisova díla zde měla být vystavena. Vojtěch Hynais byl též autorem návrhu plakátu této významné akce, což vysvětluje dotaz španělského kolegy v úvodu.

³¹⁷ Josef Škorpil (*1856 Vysoké Mýto, †1931 Plzeň), vynikající český muzeolog. Stavitel a první ředitel Západočeského muzea v Plzni. Srov. viz výše s. 18.

udělej mě to kvůli; a máтели ůmysl to v Praze vystaviti, vrátí Vam to za pár dní. K výstavě – myslým že vytisky již jsou hotové. Transport do Plzně jest na útraty Škorpilovy neb muzea. Jak se vede Tvé milé rodině? Už přirostla? Zprav mne o tom. O Karlíkovi mne nepíšeš? Co dělá? Stupovi jsem psal. On mne dříve vyhověl než já jemu. Kluka nemohl jsem nechat stát za té zimy. Jak povolí, amorek bude na obraze. Maroldovy[!] ³¹⁸ a Brožíkovy[!] jsem vyřídil stran zúčastnění výstavy a naléhal co nejvíce. Slíbili. Líbá Tě a pozdravuje s Tvou milou rodinou
Tvuj starý
40 rue de la Barre. V[ojetěch]Hynais. ³¹⁹

44. Dopis, originál, bílý dvojlíst 11,2x17,7 mm , psáno na s. 1-4

Paříž 11. března 1891.

Milý Mýso!

Děkuji Ti za Tvé láskavé postarání. Jsem bez starostí, odpust že Ti teprve píšu, měl jsem kluka nemocného se zoubkama, jest zas lépe. Měl mne pozírovat pro obraz Stupy a nastyd se. Mrzelo mně to velice, musím ještě počkat.

Za plakáty napřed děkuji, jsem žádostiv velmy na ně, an mě jsi působil radost tím, že je nachází dobré. Ještě nemohu určit, co a zdali ještě dalšího budu moci Vám do Prahy poslati. ale mám ůmysl něco z nejnovějšího datum poslati a snad několik kreseb a studií. Snad dostanu tyhle dni fotografie vázy Séverske, bude Ti to vhod, tak pošlu. Toto mezi námi. Vyřídil jsem a naléhal jsem opět u našich lidech, by hojně obeslali Pražskou výstavu, bohužel Ti musím sdělit, že chladně se chovají. (mimo Sochora ³²⁰). Kdyby to bylo do Berlína, po[sra]...li by se blahem; za to jsem rad jak jim francouzí odzvonili.—

Prosím Tě pane présidente, víšli budeli se co také kupovat na výstavě? totiž z obrazů? Nezapomeň že mám 2 věci „mir“ a „strop“ z Vídně a že ty prachy by mne udělali[!] báječnou dobrotu, bych se drobet z dluhů vyklepal. „Habe Deine eherne faust und donnere Ihnen des in die Ohren“, aby těm Němcům nedávali jejich peníze za šofl věci. Pozdrav Tvou milou rodinu a všechny přátele Stupu etc.[etera]. Tvuj starý V[ojetěch]Hynais. ³²¹

³¹⁸ Luděk Marold (*1865 Praha, †1898 tamtéž), známý český malíř. Působil střídavě v Paříži a Praze. Právě počátkem 90. let získal v Paříži značnou popularitu. K jeho osobě blíže viz výše, s. 18.

³¹⁹ Myslbek odpovídá dne 21. 2. 1891 a reaguje i dalším dopisem ze dne 28. 2. 1891 (datován tužkou 28/II1891 s otazníkem), ve kterém Hynaisovi vysvětluje okolnosti transportu. Oba originály uloženy in ANG.

³²⁰ Václav Sochor (*1855 Obora u Loun, †1935 Praha), český malíř - další z tzv. českých Pařížanů. Vystavoval kupř. na Světové výstavě v Paříži v roce 1889 a také na Zemské jubilejní výstavě v Praze v roce 1891, o které je zde řeč. Jeho přítelem a příznivcem byl již jmenovaný francouzský malíř Alfred-Philippe Roll. K jeho účasti na Jubilejní výstavě dopis č. 45.

³²¹ Odpověď na Myslbekův dopis z 24. 4. 1891. Originál in ANG.

45. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 11,2x17,7 mm, psáno perem na s. 1-2

Paříž 12[.]května 1891.

Milý Mýso!

Prosím Tě buď tak laskav a sděl mi obdržellis od p.[ana] Malý Petra³²² ty 2 kresby k výstavě a pakli Ti oznámil, co chci ještě poslat. malou malbu; byste to mohli ještě vpálit do katalogu; což asi již se stalo. Můj obrazek jest hotový ale jen na rám čekám, to ale dlouho již nepotrvá, snad 2 dni, a pak to ihned pošlu eilgut.—

Tež Tě prosím skrze p[ana]. Sochora, který mne sdělil, že jeho obraz ani ještě nepověšen a k tomu účelu pražádné přípravy ještě nečiněne; prej mu z Prahy se psalo.³²³ Tedy by jsi schüttloval „die ehene[?] faust“ nad těmi architektíky a landšaftry, které by tam rádi dělaly[!] pání a Sochor by byl slušně pověšen. Jest to všeho rešpektu hodná práce a kterák mimo toho tu vzácnou zásluhu má, že je mimo obvyklých starých kolejí malována.

Piš mne přicházíli Vám můj obrázek ještě vhod a umístěte ho dobře, by si můj přítel Šulc³²⁴ ty kapří skleněný oči na tom vykoukati mohl. Se srdečným pozdravem Tobě, Tvé milé rodině, Stupu, Žendu, Pirnera a Thomayera. Tvůj starý V[ojtěch]Hynais.³²⁵

40 rue de la Barre

³²² Jan Malýpetr (*1815 Klobouky u Slaného, †1896 Praha), jeden ze zakladatelů první Jednoty sokolské v Praze. Pozdější zemský ředitel tělocviku se podílel též na vytvoření prvního českého názvosloví tělocviku. Srov. *Ottův slovník naučný*, XVI. díl, s. 738.

³²³ Václav Sochor vystavoval na Zemské jubilejní výstavě obraz velkého formátu „Slavnost božího těla“, týž který získal na Světové výstavě v Paříži v roce 1889 stříbrnou medaili. Srov. P. Toman: *Nový slovník...*, s. 468.

³²⁴ Josef Schulz?

³²⁵ Myslbek reaguje 15. 5. 1891 velmi spěšně, jak je patrné z kvality papíru a zběžnosti písma. Oslovuje zároveň V.Hynaise i J. Brožíka. Originál in ANG.

46. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,4x17,6 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 21. června 1891.

Můj milý dobrý Mýso!

Děkuji Ti za Tvou starost. Kdyby to bylo za običejných[!] poměrů, ani bych tak nepotřeboval, ale uvázal jsem si dluhy na krk, a nedovedu s tím žít. Člověk se nepřelije.—

A bylo to zapotřeby k vůli mé práci, kdybych si ulevil na činži později. Co se týče obrazů z Burgtheatru sešel bych na 4 t.[isíce] zl.[atých] dolů. – myslým že slušně slevení. Psal jsem a zplnomocnil Stupendu. – Totiž jest to cena, kterou jsem odmítl z Londýna od jednoho kunsthaindlera, a to víš, že ten by to za vyšší cenu byl prodal opět. Ano raději bych viděl to zůstat u nás. Piš mne, co o tom míniš. Stupenda jest tak dobrý hoch, že nemohu jinak než mu něco poslat, čeho jsem se doposud nechtěl zbavit, a co jsem chtěl dát u nás muzeu neb jakému ustavu.; totiž vypracovany jeden projekt pro diplom svět.[ové] vystavy rak.[ouského] oddělení. Dam mu to, jestli bude chtít tak to pujčí vystavě jest to již zaramováno. Pošlu mu to jakmile to přijde z výstavy. Kdybych moh Stupovy bych udělal baječnej werk. Snad se mu hodí jednou příležitost.

To comu pošlu je dobrý.

Jak se Ti vede jinak. Ta lempera?[?] ^{a)} Mne také často bolívá, a vím proč. Snad se uhlídáme brzo. Prozatím nemohu nic určit, neměl bych ani na cestu. Jednou zámečník Jednou truhlář, zedník klepe. Mam zvoneček a dívam se aniž bych byl viděn a otevřu neb né. Já u těch lidí ani jazyk nevidím. Jenom rechnungy ^{b)} vyplazujou. Je to eklhaft. Oběd zpolknutý, pak to placení.

Obraz Stupovo má úspěch na výstavě zdejší. Už se mne dostalo mnoho poptávek poslední jest prý Rotšild ³²⁶ který se ptal ve vystavní kanceláři. Musím odepsat. Pošlu ho k Stupovy do Prahy.

Posilam Ti 2 fotografie kluka Jiříčka ³²⁷ ma 18 měsíců, pěkně běhá – ještě nemluví! Tim lépe. Za to hltá–jak já. Pravý filtr. Bůh mu žehnej. Pozdrav Tvou milou rodinu Tě líbá Tvuj starý

V[ojtěch]Hynais. ³²⁸

---

^{a)} Hlava?

^{b)} Účty.

³²⁶ Z tohoto rozvětveného rodu se jedná nejpravděpodobněji o Alfonse Rotschilda (*1827, † nezjištěno), stojícího v čele pařížské pobočky proslulého mezinárodního bankovního domu. Srov. *Ottův slovník naučný*, XXI. díl, s. 1008-1009.

³²⁷ Jirí (data nezjištěna), syn Anny Voirinové a Vojtěcha Hynaise.

³²⁸ Odpověď na Myslbekův dopis ze 16. 6. 1891. Originál in ANG.

47. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,3x17,6 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 30[.]prosince 1891.

Můj drahý milý Mýso!

Pokaždé když obdržím od Tebe psaní, srdce se mi obveselí – takový od Tebe dlouhými čáry pomalovaný arch mne dělá tu největší radost. Děkuji Ti za gratulaci a přeji Ti a Tvé milé rodině ten největší zdar úspěch a zdraví k novému roku i na nekonečně dale. Sobě to potěšení, se moci brzy k Vám podívat, neb to štěstí nedoufané se mezi Vamý[!] usaditi. Stupenda Ti bezpochyby již vypravěl o Sévru a místě k obsazení.³²⁹ Nyní jest tomu definitivně konec, an na to místo přišel jeden z mých známých sochař Coutan³³⁰ (ten co udělal tu fontánu monumentální na svět výstavě 1887 před hl. palácem). Měl jsem z toho upřímnou radost, an to jednou na vhodného a velkého umělce padlo, an to vždy se nestává. Já jsem se neuvázal tenkrát myslely[!], že se k tomu přece přiměju od jara již, muj znamý byl teprv před tydnem jmenovan. Jak si mne Stupou nechal vzkázat, mé místo je v Rak.[ousku]. Nejrady bych přec jen do Prahy k svým. Proti Vídni mám už ten nějaký zub. Do Prahy mám ůmysl poslat příští rok muj nový werk, na kterém pracuji musíme to těm Veithům³³¹ mezi nohy hodit. Prosím Tě potom přijmi tu kresbu (Salon) na přátelskou upomínku; Stupovy jsem psal by sis vyhledal to neb ty dvě studie ke „kupředu“. Doufám, že jsi zdrav; Piš mne jen pár slov co nejdříve; tůze se na ně těším. Co dělá Karlík? Můj kluk roste; ale ještě skoro nic nemluví. Mění se velmy; pošlu Ti na jaro novou fotografii od něj. Posílám ti hodnou pusu –
vydatnou od něj. Líbá Tě
a pozdravuje Tvuj stary
V[ojtěch]Hynais.³³²

40 rue la Barre.

³²⁹ Sévrem je míněna továrna v Sévres a hovoří se zde o nabídce ředitelského místa pro V. Hynaise, spojenou s podmínkou naturalizace. K tomu podrobněji výše – s. 18-19.

³³⁰ Jules Félix Coutan (*1848 Paříž, †1939 tamtéž), francouzský sochař. Po Hynaisově odmítnutí přijal právě on nabídku ředitelského postu v Sévres. Srov. M. Mžýková: *Křídla slávy*, s. 167.

³³¹ Nejspíše míněn český malíř Eduard Veith (*1858 Nový Jičín, + 1925 Vídeň) a jeho otec. E. Veith působil ve Vídni a zabýval se figurální malbou podobizen, divadelních opon a jevištních výprav. Srov. M. Mžýková: *Křídla slávy*, 2. díl, s. 596 též P. Toman: *Nový slovník...*, s. 642.

³³² Zřejmě poněkud zpozdilá odpověď na Myslbekův dopis ze dne 3. 12. 1891. Originál in ANG.

48. Dopis, originál, rukopis, bílý list 11,2x17,7 mm, psáno perem na s. 1-2

Paříž 25[.]ledna 1892.

Můj drahý Mýso!

A cožpak kdybys věděl jakou radost mne Tvůj dopis působil? Stran kreseb jsem psal Stupovy by Ti dal vybrat co se Ti líbí; mimo té „[.....]“ kterou jediné mne pošle zpět . Tež jsem mu sdělil jedno psaní z Vídně obdržené, které Tě bude jistě zajímati a Ti podá o tamnějším symphatiím pro mne [.....] obraz. Prosil jsem ho by Ti to sdělil. Dřu pilně na mém velkém obraze, by nějak kloudně vypad. Dostal jsem tež zpravu úmrtí Schmoranze; nejmíc bych sobě přal by ses stal ředitelem Ty.³³³

Němejce³³⁴ až přijde bude dobře přijmutý. Mam zde v dílně co školáka jednoho krajana p.[ana] Svobodu³³⁵ – který mne od Marolda byl přiveden a který zna p.[ana] Němejce měmnoho ho doporučoval. Tedy buď bez starosti, patřím především svým lidem. Stupendovi chudákovi[?] jsem psal a tedy sdělil psaní; týká se S[a]lónu. Velmi jsem se na to rmoutil z příčin které si snadno vysvětlíš. Pozdrav od všech nás Tvou milou rodinu. Tvůj starý V[ojtěch]Hynais.³³⁶

³³³ František Schmoranz ml. zemřel dne 11. 1. 1892 v Praze. Hynaisovo přání se skutečně vyplní a Myslbeek se stane Schmoranzovým nástupcem. Srov. dopis č. 56.

³³⁴ Augustin Němejce (*1861 Nepomuk u Plzně, †1938 Plzeň), další západočeský malíř. Roku 1892 přichází do Paříže a přijímá Hynaisovo pozvání ke studiu u něho. Později působil převážně v Plzni. K jeho osobě podrobněji výše.

³³⁵ Malíř Karel Svoboda (data nezjištěna). Umělce se mne nepodařilo identifikovat, i když se o něm (právě v souvislosti s Hynaisem) zmiňuje kupř. také M. Mžuková: *Křídla slávy, I. díl*, s. 166

³³⁶ Odpověď na Myslbeekův dopis z 21.1.1892. V tomto psaní avizuje Myslbeek příjezd A. Němejce a žádá pro něho o podporu. Publikoval Z. Hojda: *Generace Národního divadla...*, s. 249-250. Originál in ANG.

49. Dopis, originál, rukopis, bílý list 11,5x17,9 mm, psáno perem na s. 1-2

Paříž 6[.]března 1892.

Můj drahý milý Mýso!

Děkuji Ti za Tvé milé psaní. To od Karlíka jsem ještě neobdržel. Jsem tomu rád že jsi zas pokojny stran Tvych dětí. Pochopuji toho lépe než dříve. U mne bohu díky všechno zdrávo. Musím si Ti mnoho postěžovat a teř Tě prosit o upřímnou rozvážnou radu přátelskou. Dohodni se se Stupou (an je nemocný nechci ho rmoutit) tedy Tě prosím sděl mu to a napiš mne, co myslíš. Jest to opět stran Sévru. Navštívil mne nový ředitel umělecky Sévru a točil se kol kolem, že by bylo žádoucnó, bych na dále mohl počítat na zaměstnání bych se nechal naturalisovat. Musel bych to udělati (i kdybych tady to učiniti chtěl) za levnějších podmínek než vloni. Já jsem mu moje příčiny upřímně řekl. Teď mne ale dělají těžkosti splacením odvedené práce a i v definitivním vyvedení překážky bez konce. Co dělat? Příčina toho je, že nikdo s francouzů tak ještě podobnou úlohu nerozluštil a nechtějí by to cizinec byl. Tedy jsem připraven na mnohe protivenství. Jsou v stavu v ohni mne ten werk zmařit. Proto žádají ode mne as tu naturalizací. Bud' ujištěn že na jích slova tak málo dávám , že to neučiním a z druhe příčiny, že snad přece z domova jednou si na mne vzpomenou, ačkoliv jsem dostal [no]winky ojtěch z Vídně ne zrovna povzbuzující, jak Ti Stupa sdělí. Úspěch výstavy „Míru“ nejen žadny naopak zhuntování, k tomu mě vrátili obraz a tam na vystavě platak se „medailli d'or“[?] odtrhli. Někteř ten kluk vídeňsky si to na svůj obraz přilepil. Němejc začal pracovat u mne a mám radost z něho. Je při věci. Co možná mu dobře poradím, jak druhému pánu Svobodovy. Jen jinak jest to pro ně dost drahý, an ty modele stojí hrozně peněz. Kdybych mohl sám bych jím rád pomohl a se zabával vyhradně jen s níma co krajany. Nemohl by si vytlouci nějaké prachy na ně bych jím z toho na delší čas poříditi mohl modely. Z vlastních prostředků nemohu an nemám, a nevím vydržímli ku konci mého obrazu. Musíš vědět že stojí mužský 8 fr.[anků] a ženska 10 fr.[anků] (totiž 4 a 5 zlatých) denně. Zatím je jich 5 mladíků, které mezi sebou o útraty se rozdělí. Stupovy brzy napíšu. Tebe s Tvou milou rodinou pozdravujem srdečně. Tě líbají Hynaisovi ti všychny. Tvůj starý V[ojtěch]Hynais³³⁷

³³⁷ Odpověď na Myslbekův dopis ze dne 22. 2. 1892. Myslbek reaguje až 27. 3. 1892, dosti razantně odmítaje Hynaisovy plány s naturalizací. Následuje ještě další jeho dopis z 31. 3. 1892. Všechny tři originály in ANG.

50. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,5x17,7 mm, psáno perem na s. 1-4

Lépe se nemohl můj pád popsati a je Stupovo koncept chef d'oeuvre[?]^{a)}

Paříž 15. července 1892.

Můj milý drahý Mýso!

Poznávám starého dobrého přítele a kamaráda z Tvého milého psaní; potěšils mne a dodal kuráži, které (mezi námi řečeno) jsem měl velice zapotřeby. Já se věru jen v poslední chvílce hnu, jinak by mne tak snadno nic z klidného tvoření nevyrušilo. Musí to již tak být. Učinil jsem ihned tak jak jste mne radili se Stupou. Opsal jsem a poslal hned v neděli. Jen čekám na rámi[!] bych poslal Vám tam 2 menší a snad prodejny wewerky[!]. Posoudíš můj pokrok a tu by mne bylo líto můj werk opět nechat chrůpat až by zas jednou mne v[y]přšely prachy. Rád bych Tě chlapíku maloval an dělám teď portréty jinak než za onoho času. Na Stupu jsem se těšil že to jeho oko vymalčím až k nám zavítá. Bohužel musím to odložit až se k nám rozkývá.³³⁸

----- [odděleno pisatelem]

Teď (ale dělej dle Tvého dobrozdání) si dovolím Ti poraditi dle nejlepšího svědomí. Vém si dobry žensky model (inteligentní) sedni a uzavři se pár dní v dílně a nech ji (přírodu) hledat – Najednou nalezneš lépe než cokoliv vymyšleného (zvlášť pro jednotlivou figuru[]). Příroda jest k nevyčerpání. ale nejlepší radkyně. Musím se přiznat, že bych byl v největších rozpacích udělati českou hudbu.³³⁹ (zvláštní rytmus a veselost jsouce charakteristika) kdyby alespoň nástroj predvladně[?] charakteristický byl. (floutny jsou řecký, housle dělal Delaplanche[]), varyto[?] jest tůze pamatující na lýru antickou (nešikovná forma) basu ji take vylučně nevidim hrát neb foukat do trouby jakékoliv — Tedy vlastně Ti píšu čemu všemu se vystříhat a konec koncem přece Ti neumím poradit.— Počkej drobet na Sv. Ducha. Viš snad jaké má kaprice[?]. Jak kočka Dyž ho člověk volá jde při[!]. Odpusť mnetoto; jen to vím že kdybysi mne dal nůž na krk, že v okamžiku nic kloudného nevím. Přal bych Ti můj nynější model. Moje Tě zdraví, p.[an] Němejc a Svoboda tež. Tebé líba tvůj starý a upřímný

^{a)} Vepsáno na levý okraj s. 1, kolmo k hlavnímu textu.

³³⁸ Ve skutečnosti se Vojtěch Hynais dostal k portrétování J. Stupeckého až v roce 1897. Srov. O. Sommer: Stupecký učitel in *Josef Stupecký in memoriam*, s. 19 též M. Mžuková: *Vojtěch Hynais*, s. 80.

³³⁹ Hynaisovy rady se týkají Myslbekovy sochy „Hudba“, na které začínal v této době pracovat.

V[ojtěch]Hynais.³⁴⁰

Pozdravujem Tvou milou rodinu. Podepři co možná to moje požádání bych opět nabyl klidné mysly[!] kupráci. Líto mi že Hlávka³⁴¹ stuně k vuli jemu i Němejci. Měl radost ze zásilky a já tež mám.

51. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 11,4x17,7 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 12. srpna 1892.

Můj drahý Mýso!

Odpust' že tak pozdě Ti píšu a děkuju za Tvou upřímnou kamarádstvosť. Jsem zapřažen u mého obrazu³⁴² tak, že kolikrát ani nespím; i jsem tak zažraný že se opravdu o nic jiného nejsem v stavu starat. Za [nějaký]^{a)} as týden již nemám ale ani prachu; pořád doufám že najednou je p.[an] Bůh nade mnou. Ty 2 věci které jsem chtěl poslat jsou již orámované ale zpozoroval jsem na jedné něco nelibého a nemohu to tak s dobrým svědomím s dílny pustit. A k předělávání nepřijdu, an jsem tak vzatý velkým obrazem a dobré počasí také nečeká. Tys mne dodal naděje a kuráže a nasekal jsem toho hodně od obdržení tvého psaní. Poznávám starého upřímného Mysa, víš, co toje když člověk si na Werku potrpí. Teď už ho nemohu zanechat a musím to dotáhnout a chci to dotáhnout dobře.

O Němejci Ti píšu že udělal najednou za as 14 dní ohromný pokrok a řek mne dnes ráno, že teprve mne porozuměl. Mám velkou radost nad tím. Nechám ho skákat jak kočky na myš na tu přírodu a ho nechávám skok opakovat až ho chytne. To se nedá také zmocť za pár měsícu čím se Trápím od času co jsem v Paříži. Já bych byl kdo ví co učinil tomu který by mne to byl tak okázal. Doufám že mu to bloudění uspořím. Pozdravujem Tebe srdečně všychny a Tvou milou rodinu. Prosím Tě piš mne Tvůj adres. Já ho nevím; prý v Pošt.[ovni] ul.[ici] již neostáváš. Zatím posílám na stari místo. Tě líbá Tvůj starý V[ojtěch]Hynais.³⁴⁴

Pozdrav Stupendu. Je v lázních?

³⁴⁰ Odpověď na Myslbekův dopis ze dne 7. 7. 1892. Publikoval Z. Hojda: *Generace...*, s. 250-251. Originál in ANG.

³⁴¹ Josef Hlávka (*1831 Přeštice, †1908 Praha) český architekt a stavitel, působil ve Vídni a Praze. Zakladatel několika osvětových institucí. M. j. stavitel výše vzpomínaného Dvorského divadla (Burgtheatru) ve Vídni, na jehož výzdobě se podílel V. Hynais. Roku 1890 jmenován prvním presidentem nově zřízené České Akademie pro vědu slovesnost a umění. Byl velkým příznivcem a podporovatelem umění.

^{a)} Pisatelem přeškrtnuto.

³⁴² Hynais v dopise hovoří o práci na jeho dalším velkém díle – obrazu „Paridův soud“, jež ho v této době zcela uchvátila.

³⁴³ Odpověď na Myslbekův dopis ze dne 2. 8. 1892. Ten reaguje psaním z 15. 8. 1892. Oba originály in ANG.

52. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,3x17,6 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 21. září 1892.

Skákal jsem jak míč radostí^{a)}

Můj milý Mýso!

Můžeš si jen slabě představit jakous mne radost udělal;_ nepsal jsem ti hned, an to do me mašiny přiložené uhlí jí tak rozkácelo, že jsem pracoval jako posedlý; pěkné počasí teř bylo ale dnes jsem již nemohl dále. Přestal jsem a píšu Ti a děkuji že si tak hezky na mne vzpoměl. Již již sem neměl ale ani prachu a Tvé psaní přišlo jak anděl s nebe. Prachy přišly ten samý den, v sobotu 17ho. Ale tak v matematický okamžik ještě mne nikdá něco nepřišlo vhod; (neb den na to byl jsem úplně beze všeho). Jakpaks to vycítil? Děkuji Ti ještě stokráte za Tvůj přátelský útlocit, žesis vzpoměl, že očekávám na slámce a ta se trhala. Hlávkovy zároveň děkuju z celého srdce. Klid se mi vrátil ku práci. Jinak bych býval nucen můj werk zas na neurčitý čas odkládati a se po výdělku shaněti. To víš as s jakým nadšením já ty genrepanenky maluju. Rád bych viděl, přejeli si něco určitého, to víš že nejni legrace dělat něco co lita, a jsem rád když odemne co jiného si přeje. Prosil bych Tě pěkně, kdybys se ho zeptal. Jakpak se vede Stupovy, nemám od něj zprávy, nejnilo nemocen opět. V okamžiku dřu na mým velkým obraze pevně dál an počasí již dlouho příznivé nebude. Často se vrátím popráci z dílny a sebou praštím do kouta nejsem ani vstavu psaní napsat. Vůbec víš sám to všechno lépe. Co dělá Tvůj Karlík? Mám co návdavek teď kluka nevrleho a nemocného. Obyčejně ty krásné věci se sejdou. Nemaš pojmu jakous službu mne prokázal a proto ohromnou pusou na ten Tvůj písk, člověk má co chvátat než ho obejde v tvým černým gsichtě. Pozdrav Tvou milou rodinu od Tvýho starýho spícího Kaimana^{b)} V[ojtěch]Hynais.³⁴⁵

^{a)} Vepsáno na levý horní okraj s. 1, kolmo k hlavnímu textu

^{b)} Na konci dopisu kresba plaza (nejspíše kajmana) s lidskou hlavou, představující patrně Vojtěcha Hynaise.

³⁴⁵ Myslbek odpovídá dne 2. 10. 1892. Originál in ANG.

53. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,2x17,7 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 28. listopadu 1892.

Můj drahý Mýso!

Děkuji Ti pěkně za ty buřty Brožou poslané. Chutnali[!] nám výborně a vzpomínali jsme si na Vás. Pokračuju pilně dále na obraze, začíná se to určitě hejbat ku předu. Měl jsem tyhle dni velké m[!]hy zakterých nebylo možné radně jak jindy pracovat. Maluju dále, jako by mne nic nescházelo. Vší moci chci si klid zachovat zrovna k malování dohotova. Snad Ti nic nového nepovídám, že nic těžšího, než si zachovat klid a sebevladnutí při dokončení práce. Čerstvost duševní musí zrovna ostat až naposled, by práce nedostala dojem utýraný. Nemám ještě zprávi[!] z Vídně ačkoliv vím, že to tak rychle nejde. Zde jsem vše učinil tak jak jsi mne psal vyjma že jsem sumu žádnou v žádosti neudával, an myslím že to snad by bylo zlé vysvětlené a nesnadno tomu předpisovat od kterého se něco žádá. Hlávko psaní které jsi poslal a jeho duche[?] jsem doslovně poslechl. Vyslanec³⁴⁶ se přišel podívat ke mne na obraz a slíbil velmi vlídně, že to co nejvřeleji doporučí.. Odevzdal jsem žádost změněného znění, jak mne to Stupa opravil. Kdyby tedy se to co nejdříve a dobře jak doufám rozhodlo, nabyl bych i toho klidu, který k takovému werku jest zapotřeby. Když jsem u práce si ani na to nevzpomenu. Ale když večer jdu od ní, tak mne to pekelně znepokojuje. Líbí se Ti ti[!] kresby Baudryho? A jak hlava a ti studie? Udělej stím co chceš. Hlavu, možná možnáli Ti střel. Prachy děsně ubývají ač co nejšetněji stím zacházím ale již jsou na sklonku a brzy budu černým.

(Byl jsem odevzdat žádost vyslanci ve čtvrtek tomu bylo 8 dní, a řekl mi že tensamý den odejde). Pozdravuju a líbam Tě i s Tvou milou rodinou. Co dělá Karlík? Můj kluk čpulí hubu, jak jí někdy Karlík čpulíval a kolikrati jeho mluvou mne na něj upomíná. Mějte se hezky zdravý[!] a piš mne brzy. Tvůj starý

V[ojtěch]Hynais.

---

³⁴⁶ Obraz „Paridův soud“ vznikl, zásluhou Josefa Hlávky, s podporou rakouského ministerstva kultu a vyučování. S tím bezpochyby souvisela návštěva rakouského vyslance u V. Hynaise. K tomu M. Mžuková: *Křídla slávy*, 2. díl, s. 493.

54. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,2x17,7 mm, psáno perem na s. 1-4

Obálka: adresa zní Monsieur Jos.V.Myslбек. statnaire i.r. professeur a l'Umělecko-Průmyslová škola de Prague Poštovská ulice č. 37. Autriche – Bohême; nad adresou razítko pošty uprostřed s datem „8E / 29 DEC 92“, v opisu text „, PARIS-67-PL.DES ABBESSES“; v levém horním rohu ocenění zásilky poštovní známkou v hodnotě 25 centesimů

Paříž 17. prosince 1892

Upřímně Ti to píšu: v Paříži werk s nahými ženskými stojí oči z hlavy an ty potvory se musejí přeplácet, aby vůbec přišly a jednu nahou figuru musíš v celku v characteru držet co kresbu i barvu, nemůžeš pokračovat jiným modelem, a to oni dobře vědí a zneužívají. Tak mám na př.[íklad] 5 Venuší a jednou jsem měl aféru u soudu, byla odsouzená přijít opět, ale nepřišla a zaplatit musel jsem přeci, taky musel jsem pátrat po nové a teď si vypočti co to stojí při 10[?] fr.[ancích] minimum denně, a to se nevede jen mne tak i jiným umělcům s nahým. Ale coto dělá boháčům jak Rollovy, Chavannes atd. který mají 120 tis fr.[anků] renty, a který je první přeplacením kazí mýmo toho počítej že za ten čas musím žít těž a nevydělávám, co se s obrazem zabávám. To nejní dobrá fara fělat nahý věci v Paříži :)^{a)}

Beiwerky dělají malou sumu v porovnání. Mnohé jak štít jsem si vymodeloval sám, jen odlití[?] a ještě musím kousnout do rámu stojí gseft[?]. Helmu tež i Stofy[?]. Sandále atd. jsou objednaní u špecialisti[!].^{b)}

Milý drahý Mýso!

Jsem velmi nešťastný, že se na mne hněváš. Prosím Tě pěkně, nehněvej se jíž a poněvadž, že upřímně a vděčně Tě mám rád, jíž si mi tolikrát ze hrozné brundy (kterou jsem všem mimo Tebe a Stupovy tajil) vytah, a že v tom jistě tentokráte nedorozumění z mé strany. Nemůžu se do toho vpravit, že se na mne zlobíš, uspokoj mne slovem a uděláš mne šťastného. Jsem jíž Ti tolika povinnen a bez Tvé intervence, nevím co by se mnou bylo se stalo. Doplň Tvůj dobrý werk Tvým mohutným palcem poslední šub[?] prosím Tě totiž by ses laskavě podíval na ty věci které pošlu; an jisté věci jen umělec vyčísti může an Ti nevyjdou. Zjitra v neděli obdržím fotografii celku, nakteré naznačím věci nehotové. Pak budou ihned studie zároveň odeslané. Jsou to: studie poslední k Parisu jedna pro Pallas: záda a profil Inno[?] tělo[?]. Jedna studie hlavy kluka z prostřed obrazu (s maminkou při tom) a hlava venuše[?] z loňského roku oba. Chtěl jsem v tom obsahnouti vlastnost masa kterak za slunce v stínu za sebe září[?], což jest nejlépe vidět na Pallas a čehož jsem teprvé letos dosahl po marném namahání dřive (ačkoliv jsem to viděl) vloni nedovedl podat. Ten rozdíl ti bude nápadný zvláště mezi hlavou

^{a)} Text umístěn jako opis při okrajích s. 1 a 4 (na s. 1 vložena převážná část mezi dataci a oslovení).

^{b)} Umístěno jako opis na levém okraji s. 4.

V.[enuše] a těmi zády. Vyňal jsem těch 5 studií ze 24 kvůli formátu pohodlnějšímu a pak bez těch druhých bych nemohl prozatím pokračovat, an času málo do vystavy. Tež jsou v tom studie (takřka kuchyň toho obrazu) a vyděl[!] by jsi až tůze z nich z jakou tvrdošijností[?] jsem študoval bych na to právě přišel a jak málo jsem znal ty těžkosti před podniknutím tohoto werku, udělat vzduch a přece sílu přírody, což mnoho umělců je tak očundrá[?]. Podíval jsem se jednou dobře sám vlastníma očima na to. Při začítí jsem si skoro byl jist že mne prostředky vystačí, a ni času ni peněz nešetřil. Ale nemohl jsem dále bez Vás. A kdybych si úlohu nedával vyš při každým novým werku, nemělo by malování pro mne reiz žádný. Neb mnoho k dosažení a více než jsem tužil v malbě. Jsem tůze lekavé povahy než abych se spokojil písničkou kterou již umím. Snad ti tohle mnoho vysvětlí, a prosím tě piš mne slovo že se nezlobíš. Pusu od Tvého vděčnyho staryho V[ojtěcha]Hynaise.³⁴⁷

55. *Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,2x17,7 mm, psáno perem na s. 1-4*

Paříž 28[.]prosince 1892.

Nejdražší Mýso!

Děkuji ti za Tvé milé slovo za Tve milé přání; my Ti přejem to nejlepší a hojně zdraví a toho úspěchu který v tak hojne míře v každém ohledu zasluhuješ. Litovali jsem velmi tu nehodu která Tě stihla a nemohu než Ti doporučiti by ses co nejvíce šetřil až se zůplně zotavíš. Příště až budeš pověšovat obrazu, zavolej školního sluhu a neriskuj takovým způsobem zdraví neb docela život.³⁴⁸

Co se týče rady o kterou tě prosím, mámli neb nemám udělat pás na těle Venuše, nederanzuj[?] se (ostaň doma a nech se opatrovati v pořadku) já Ti pošlu zatočenou nenapnutou fotografii poštou. A nech Karlíkovi napsat psaní pro mne.

Co se týče Tvé hudby česke kterou máš dělati; dovolíšli, smím Ti sdělit mojí myšlenku, snad vyčteš něco totiž hlubší ideu kterou Ti nemusím teprve psáti^{a)}. (Totiž nemašli předepsaný program, by to musela byti ženská.) Byl bych ti byl ihned sdělil, ale teprvé teď mne přišla myšlenka

o specielně české hudbě. Vzpoměl jsem si na pohádku od maminky, o Daliboru upoutaném, okouzlujíc svojí hrou. samonaučenou. všechna stvoření ptáci etc.[?] před popravou. Vidím v tom našeho arpheusa[?]. Nakreslil bych Ti zde v museum Konzervatoře housle z 14. století, náramne feš forma a malebný. Píšu Ti to jen, kdybys myslel že v tom něco pro sebe cítíš. Nezlob se, snad Tě vedu na necestu. Nedávej pozor na to než zasluhuje a spal pak tohle psaní, o co tě prosím.²

Opakujem naše přání pro Tebe Jiřík již zdraví Ti posíla ohromnou pusu. My taky a především pozdrav se. Karlíkovy a Tvé milé rodině naše nejsrdečnější přání. Tvůj starý z duše oddaný

³⁴⁷ Myslbek odpovídá dopisem z 26. 12. 1892, ve kterém Hynaise uklidňuje. Originál in ANG.

^{a)} Vepsáno dodatečně nad řádku do svorky.

^{b)} Text stojí na konci dopisu, zrcadlově k hlavnímu textu.

³⁴⁸ V příslušné literatuře jsem nenalezl žádnou zmínku o této Myslbekově nehodě.

² K radosti generací následujících J.V. Myslbek, v tomto a několika dalších případech, přítelovu prosbu nesplnil.

³⁵⁰ Dopis reaguje na výše citované Myslbekovo psaní ze dne 26. 12. 1892.

V[ojtěch]Hynais.³

Milý Mýso, uvidíšli Stupendu, popros ho zamne by zapravil, kdyby snad nepředvídané špeci byly při zásilce nar.[?] Hlávka[?], mu to ihned zapravím. Na železnici jsem vše vyplatil. By z Hl.[ávkou?] s Tím ještě nenastaly výlohy; toby scházelo;^{b)}

56. *Dopis, originál, rukopis, bílá karta 11,3x8,7 mm, psáno perem na s. 1-2*

Obálka: adresa zní Monsieur Jos.V.Myslbeek. statnaire Directeur de l.'UměleckoPrůmyslová Škola de Prague Poštovská ulice č. 37. Autriche – Bohéme; nad adresou razítko pošty uprostřed s datem „4E / 20 FEVR 93“, v opisu text „, PARIS-67-PL.DES ABBESSES“; v levém horním rohu ocenění zásilky poštovní známkou v hodnotě 25 centesimů

Paříž 20[.]února 1893.

Milý drahý Mýso!

Nevíš jakou máme radost, žes jmenován ředitelem.³⁵² Sláva Tvé činnosti. Jsme rádi, že Tak nobl a dobremu charakteru jak velkému umělci určeno řízení uměl.[eckého] ústavu. Ředitelství si může gratulovat k takovému Myslbeku. Dejž Ti bůh pevného zdraví především, by blahodárná činnost Tvá dlouho působila a kumstu pravý směr dala u nás. P.[an] Němejc Svob.[oda] Nár[?] a ty mladí všichni jsou nadšení a gratulují. Můj kluk pořád žvatlá o Monsieur Myslbek, jak by Tě znal, brzo snad Ti budu moc předvést. Čekám jen na Vaše pokynutí bych jel. Zrovna na tom mi velmi záleží, moc si s Tebou promluvit a zrovna stran obrazu, ale as otázky, které si neočekáváš, jiné obavy, které máš snad odůvodním a dorozumíme se. Libáme Tě stokrát a já Ti zvláště ještě děkuji T[v]ojí snahu o mne. Dal bych s[v]e tělo i duši za Tebe. Tvuj starý do smrti oddaný Vojtěch Hynais³⁵³

³⁵² Na počátku roku 1893 byl J.V. Myslbek povolán k obsazení uvolněného místa ředitele Uměleckoprůmyslové školy. K tomu Z. Dvořáková: *J.V.Myslbek*, s. 166-167.

³⁵³ Myslbek odpovídá dopisem ze dne 23. 2. 1893. Originál in ANG.

57. Dopis, originál, rukopis, bílá karta 11,3x8,7 mm, psáno perem na s. 1-2

Paříž 24[.]května.1893.

Můj drahý Mýso!

Sebral jsem veškerou kuráž a docválal se k Brožikovy včera, se mu upřímně se vším svěřil. Vyvrátil nejen vše insinuace[?] které mně se činili i těž vše mé námitky i obavy a vysvětlil vše, jak čemu k rozumění. I jemu se dělí ničemnictví. Ihned jsem fotografoval a posílám, co hned zapotřeby psaní Bouquoyovy³⁵⁴, Hlávkovy a Stupovy.

Jsem jak zbylý[!], nesmím dále odkládati tu malou operaci v nose, pravé oko mam vnitřní klapky[?] hořejší napuchlé, že na něj nevidím.—³⁵⁵

Proč a jak jsem se rozhodl najednou, Stup.[ecký] Ti sdělí, a snad mne omluvíš. Dále psát již nemůžu, neb mne hlava i oči velmi bolí. Líbá Tě Tvůj upřímně oddany

Vojta Hynais

Túze časně jsem prý vyšel na vzduch. Ale jsem doma již nevydržel.

³⁵⁴ Hrabě Karel Buquoy (data nezjištěna) nabídl, společně s Josefem Hlávkou, V. Hynaisovi profesuru na pražské Akademii. Srov. M. Mžýková: *Vojtěch Hynais*, s. 76.

³⁵⁵ Týká se Hynaisových problémů s pravým okem, na které později prakticky oslepl. K tomu dopisy č. 58-59.

58. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,3x17,7 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž 25. května. 1893.

Milý drahý Mýso!

Moje rozhodnutí již asi víš. Včera večer strávil Brožík u nás i musím děkovati jeho věru neobyčejné trpělivosti a snaze Jeho se o dorozumění. Vysvětlil a vypravoval mně veškeré překážky dopodrobna i nahlížím, že věru nebylo lépe jinak jednat, než jak se ustanovil. Je velký dobrák i učinil jsem mu křivdu pochybovati. Ustanovili jsme i slíbili si obapolně, že se každý upřímně svého úkolu zastaném a vytrvalé to k úspěchu dovedem, tak že as za 2 roky již budou se vidět resultáty. Vezmem to heftem. Nevezmem houfy lidí, ale docela se ujmeme skutečně moudrých lidí. Lež při přijmutí jich budem hledět by první jejich vzdělání umělecké bylo takové by se nevěnovaly[!] zbytečně té dnes věru těžké Karriěře.³⁵⁶ Jaké jsou zde na Akad.[emii] de Beaux Arts panující podmínky pro přijmutí znám, ale na přání Brožíkova si je od Geroma vyprosím. Jak vím jsou velmi rozumné. Co se týče dílen, myslím by bylo dobré, použijic co již stojí, s malými[!] změnami[!] a pak přizpůsobení dle přání každého za přítomností a na zvláštní zařízení pak mimo okamžiku ještě čas, zvlášť pro mne, který tohle opatření pro sebe pro přednadr[?] teprv na jaro budu potřebovat. Vůbec se o tom s Brožíkem dopodrobna dohodneme, což Vám pak sdělí.

Snad nejní třeba podotýkat, že jsme i v tom se srovnali, že schopnost v 1. řadě bude rozhodovat, a každé národnosti stejnoměrně se poskytné naše umělecká péči a rada. Doktor mně řek, že ještě nemůže do mého frňáku, dokud je ještě oteklý a oko. Zdržuje mně to v práci i rád bych by to bylo odbyté. Pozdravujem a líbáme Tě a milou Tvou rodinu Mr. Charles³⁵⁷ obzvlášť.

To zatím tvůj starý

V[ojtěch]Hynais.

Pozdrav Pernera

³⁵⁶ Oba umělci bezpochyby plánovali své budoucí působení na Akademii v Praze.

³⁵⁷ Karel Myslbek

59. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 11,3x17,7 mm, psáno perem na s. 1-4

Paříž v pátek 26. Května 1893.

Milý drahý Mýso!

Co mně rozhodlo, snad víš již od Stupy i zapomněl jsem Ti přísahám na všechny otázky morální i materiální naproti tomu, že otálím kvůli Vídni. Myslím si to nejhorší, jen to prosím Tě né. R[ada]¹. Hlávka mne již v Praze a ve Vídni ponechával volno, kam chci, to jsem ihned mu řekl, že rač k Vám, i nezměnil jsem se v tom; že bych jinak byl zde ostal, ale do Vídně jistě nešel. Co mne nejvíce rmoutilo a čehož tak lituju že jsem neuměl ocenit Stupendu, i děkuji Ti za tak velkou službu přátelskou že sis vzal k srdci mě tu sbortěnou lemperu napravit. Přimluv se za mne u něj by mně odpustil jaká jsem byl obluda a že se mu lépe zachovám. Víš v gruntu ani nejsem Tak ošklivím[!], jak snad mluvím a kolikrát myslyt dávám. Nikdo neuznával lépe, než já, jak bezzištně a ušlechtilě jednal. Nechci mírnit moje provinění, a nikdá mne nebylo tak u srdce líto, ale znič to moje psaní s neděle, se stydím za ně; udělej mi to kvůli: ponechávám Tvoji velikomislností[!] sdělit Stupovy proč ho prosím, by mně odpustil. Věř mi, že jen lépe si vás vážím, dejž Bůh bych Vám mohl to lépe dokázati než nyní[!] slovy. Podaří se mně to při mé dobré vůli Vás více nermoutit. I naproti Brožíkovy jsem vyrval vše ze sebe, co by se i podobalo nedůvěře, jsem se odebral k němu a vše upřímně řekl. Věř mi, že tíž sebou zvítězil než na jakýmykoliv[!] překážkamy[!]. Mám mnoho bahen v sobě, ale nezoufej, to dobrý se vždy prodralo i dále prodere. Nezapomněl jsem i nikda nezapomenu, co r[ada]. Hlávka pro mne učinil², za žádné okolnosti já neb u Vás. Budeš lépe viděti na dále. Děkuji Ti ze srdce za důkaz nezasloužený Tvého přátelství, že s mně psal a napravit. Znaš mne lépe než já asi sám se znám. Dám se rád k dobrému strhnout. Dnes opět jdu v poledne k doktoru, dal bych co za to, by to bylo odbyte už trpím značně při práci. To jedno oko přece nestačí a bolí mne následkem namahání. Rád bych přišel k řádne práci, bych dotáhl ten soud³. a pak společně s Brož.[íkem] se ujmout řádně a zařídit feštu[?] školu a zároveň se ohlídnouti o usnadnění přesídlení⁴. Slibuju Ti že když se o věc jednou

¹ Josef Hlávka působil až do svého zvolení presidentem České Akademie coby stavební rada ve Vídni.

² Již bylo vzpomenu, že J. Hlávka vymohl pro V. Hynaise podporu ministerstva při vzniku *Paridova soudu*.

³ Obraz „Paridův soud“.

⁴ Z Paříže do Prahy.

ujmu, také docela a řádně, nic nedělám na polovic. Líbám Tě a pozdrav Tvou milou rodinu
 Tvůj upřímný V[ojtěch]Hynais.
 Piš mně jen slovo které mně dodá kuráž a potěší.

60. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 11,3x17,5 mm, psáno perem na s. 1

2[.]prosince 1896.

Milý příteli

Bud' tak laskav a umožni nám sestaviti jinak již hotové podání o zvýšení budgetu a povolení
 extraordinaria, svou přítomností při schůzi dnešní o 5 hod.[ině] aneb neobtěžuj[?] si nám
 jednoduše udati požadavek pro školu sochařskou. Lituji že máš dítě nemocny doufám že brzy
 se uzdraví! a pozdravujic Tebe srdečně V[ojtěch]Hynais³⁵⁸

---

³⁵⁸ Je zajímavé, že tentýž den píše dopis také J. V. Myslbek Vojtěchu Hynaisovi a toto je odpověď na něj. Další důkaz o bleskovém fungování tehdejší pošty, tentokrát v rámci Prahy. Originál Myslbekova dopisu in ANG.

61. Dopis, originál, rukopis, bílá karta 11,3x8,8 mm, psáno perem na s. 1-2

13[.]srpna 1897.

Milý Mýso!

Pomýšleli jsme již na ty změny v pádu povolení našeho již učiněného podání stran dvouh profesorů nových a tedy v místnostech již ty změny naznačily jak vidíš v poslanem konceptu. Co se týče přípravné školy, padá na č.[íslo] 3) a 4). Toho konceptu, kde navrhujem větší hloubka[?], a prosím Tě by jsi laskavě Tve poznámky u toho udělal – a nam laskavě co nejdříve zaslal. Doufám, že u Vás v Chuchli³⁵⁹ milostivá Paní a dítky všichni zdraví a Tobě že lépe. Pozdravuji Te srdečně Tvuj starý

V[ojtěch]Hynais³⁶⁰

Nemyslíš by se mělo na prof. architektury místnosti predvídat? Dosud to nejni, ale myslým že k tomu [.....] nemussi[?] být se lehko v jiném směru dá přidat.

---

³⁵⁹ Řadu let trávil J. V. Myslbek s celou rodinou nejteplejší měsíce na letním bytě v Chuchli, kam odjížděli pravidelně již v květnu. Srov. Z. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 189.

³⁶⁰ Jde o odpověď ne Myslbekův dopis ze dne 12. 8. 1897. Originál in ANG.

62. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 10x15,6 mm, psáno perem na s. 1-2

v Stromovce³⁶¹ dne 8. června 1900

Milý příteli.

Dovolují si Ti poslati ty dvě fotografie k přiložení pro Č.[eskoslovanskou] Akademii, dostal jsem je teprve dnes a prosím Tě promiň ten průtah s tím. Snad Tě zítra uvidím, neuvidímli Tě ještě dnes přijdeš li sem ven; Já bohužel nemohu teď přič[!], mám dětský model, a to víš jak to rozčiluje a přece se musí vydržet. Pozdrav srdečný od Tvého starého
V[ojtěcha]Hynaise.

---

³⁶¹ V pražské Stromovce se nacházel provizorní ateliér Akedemie, v němž působili společně J. V. Myslbek, V. Brožík a V. Hynais. Srov. Z. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 319.

63. Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlist 11,3x17,8 mm, psáno perem na s. 1-3

Obálka: adresa zní Monsieur J.V.Myslbeek. Statnaire i.r. prof. Recteur a l'Academie du Beaux Arts[?]. Prague I. Rudolfovo nábřeží. Bohéme – Autriche.; nad adresou razítko pošty uprostřed s datem „11E / 27 JUL 00“, v opisu text „DIEPPE-SEINE-INFRE“; v pravém horním rohu ocenění zásilky poštovní známkou v hodnotě 25 centesimů

Dieppe. 27. července 1900.

Milý Myso!

Jsmo tu všichni na břehu moře, a nepečem se v té Paříži, a Bohu díky, dobře jsem udělal; Všichni Tě srdečně pozdravují a těší se na příchod Charlesa³⁶². Ať přijde sem, neb jest to málo vzdálené od Paříže (za 3 hod.) neb z Ostende lodí. Budem tu do 30. srpna nejméně. Máme místa dosti ho ubytovat. a oznámíšli příchod přijdu mu naproti s muzikou, kterou budou provádět děti. Pak z moře ani nevylezem. Pozdravujeme Tě všichni srdečně a Tvoji milou rodinu a litujem jen že s Vámy všichni nesdílíme Ten požitek zdejšího pobytu.

Do konce srpna jsme:

Dieppe, Anai[?] Henri IV. NoII.

Cher Wile[?] Anna Olivier.³⁶³

S nejsrdečnějším pozdravem Tvůj starý V[ojtěch]Hynais.³⁶⁴

P.S. Já jsem sekretáři napsal, co dle mého mínění by se mělo neb spíše jak odpověditi na přípis z mistodrž.[itelství] stran toho co se zařídilo s žáky skutečně[?] které podepsaly[!] petici.

³⁶² Karel Myslbek.

³⁶³ Životopisná data nezjištěna.

³⁶⁴ J. V. Myslbek odpovídá stručným dopisem z 31. 7. 1900. Sděluje, že neví kde se momentálně pohybuje jeho syn a že by měl být již na cestě. Originál in ANG.

64. *Dopis, originál, rukopis, bílý dvojlíst 13,5x20,7 mm, psáno perem na s. 1 a 4
V záhlaví předtištěná adresa „Louis BOLTZ, architecte, 71, RUE DE CLIGNANCOURT, Mercredi
a Vendredi de 9H. a midi“*

Paris, le[předtištěno] 29[.]July 1900³⁶⁵

Milý příteli!

Zrovna jsem mluvil z Brožíkem, který mně sdělil že máš přiřknutou čestnou medaili³⁶⁶, ke které Ti my všichni srdečně gratulujem a kterou Ti ze srdce přeju. Dopusud jsem neměl ani chvilku času bych se podíval do výstavy, prosím Tě omluv mně, neb víš dobře, jaký to je když do Paříže přirazíš s rodinou a co vše v zápětí s tím bývá obstarávání. Napíšu Ti o tom cos chtěl vědět, jakmile jsem tam se ohlídl, bude to as 5. příští týden. Děkuji Ti za vše zastoupení[?] a Brožík souhlasí a je rád tomu jak jsem to zařídil pro něj. Srdečný pozdrav od nás všech

Tvůj starý V[ojetěch]Hynais.

³⁶⁵ Za povšimnutí stojí, že ačkoli předchozí dopis vznikl v Dieppe, tento v Paříži. V. Hynais byl tedy nejspíše nucen přesunout se rychle v nějaké záležitosti do hlavního města. Šlo snad o setkání s V. Brožíkem, který zde očividně v tuto dobu také dlel ?

³⁶⁶ Na Světové výstavě v Paříži, konané tohoto roku, obdržel J. V. Myslbek čestnou medaili a velké uznání za vystavované dílo „Klečící kardinál“. Socha se tím zařadila mezi vrcholná Myslbekova díla. K celé výstavě podrobně Z. Dvořáková: *J. V. Myslbek*, s. 199-202.

65. Dopis, originál, rukopis, bílá karta s kulatými rohy 13,3x6,8 mm, psáno perem na s. 1-2

Paříž 17. září.1900.

Milý Mýso!

Prosím tě o laskavost, a nech mě vědět třeba Kanbletem[?] nebyloliby dost času pro mne, bych narukoval až 8.října ráno do Prahy. Přečetl jsem si plan pro příští školní rok, a to jsou zápisy určené na 1.2.3. pro přípravku a 4.5.6. pro speciálky. Tedy v pondělí 8. by se teprve začlo. Myslím tedy, že před 8. října tj. v pondělí ráno by má přítomnost nebyla nevyhnutelně nutná. Z dvouh příčin, prvně mám něco rozdělaného se zdejším modelem, co bych rád dotahl bez překvapení. Druhá, že v neděli vlaky na dlouhé trati nebývají přeplněné, což skrz děti mě by bylo příjemno. Pozdravují Tě děti, Georg³⁶⁷ fantazíruje o byciklu[!] a Anna³⁶⁸ se těší upřímně do Prahy. Ma pani Tě srdečně pozdravuje a vyprošuje si poručení Tvé choti a dětem. S srdečným pozdravem Tvůj starý

V[ojtěch]Hynais.³⁶⁹

---

³⁶⁷ Jíří Hynais.

³⁶⁸ Hynaisova dcera Anna (data nezjištěna).

³⁶⁹ Myslbek odpovídá již 19. 9. 1900 (za dva dny!). Schvaluje Hynaisovi jeho příjezd až 8. 10. 1900. Originál in ANG.

66. Dopis, originál, rukopis, bílý list 11,1x17,7 mm, psáno perem na s. 1-2

Paříž 30. září. 1900.

Milý Mýso!

Obdržel jsem pozvání k první schůzi sl.[ovutného] sboru na 5. i myslel jsem, jestě před 4. dni, že mi bude možno, doraziti do Prahy. Však vyhledam k tomu, že model můj nemohl mně dáti sezení poslední před úterým, nezbylo mne jiného než to dokončení trpělivě odročiti na úterý; tak že mohu arci jeti již ve středu, ale nejni mně možno, jsouc zde s dětma, nechat jich na cestě pozadu[?], a jinak zase jim uložití námahu skoro dvoudenní jindy bez přestávky, an bych je odvezl domu utahané a nemocné. Znáš to vše výborně sám, tedy také to dovedeš posoudit. Co se týče přijmutí nových žáků, se vši důverou uznávám Vaše rozhodnutí a adresuju rektorátu přiložené psaní. Na výstavě jsem viděl werk nově vydaný od „Bibrairie Centrale des Beaux art 13. um[?] Lafayette Paris“, který jsem dal adressovati na Akademii na sekretariát. Jedná o retrospektivě francouzské ve všech uměl.[eckých] oborech a je výtečný werk, podepsal jsem objednací lístek s výhradou, že nedojdeli do 20.ho října nejdéle odepření zakázky (prénumerace) že jest akceptován pro naši bibliotéku. („L'art retrospectiv a l'Exposition a 1900“.) Když jsem teď werk viděl, myslel jsem se povinen, Vám ho zamluviti an jen omezený počet výtisků určen. Těším se že již brzy se uvidíme bud' hodně zdrav s Tvými[!] milými[!] a přijmi srdečný pozdrav od nás všech.

Tvuj starý V[ojetěch]Hynais.

Odpusť tenhle uřízek papíru, nechtěl jsem by celek dělal velký volumen[?].

V. Závěr

Vztah Vojtěcha Hynaise s Josefem Václavem Myslbekem je krásnou ukázkou ryzího přátelství a naprosté profesní kolegiálnosti. Předcházející řádky jsou důkazem, jaký důraz mezi umělci byl na tyto hodnoty kladen v pomalu končícím 19. století. Unikátně dochovaná korespondence je k těmto dějům, jakož i k jejich celkovým životním osudům neocenitelným pramenem. Nic na tom nemění ani fakt, že se ukázala být ne zcela kompletní. Pokud bych mohl stručně shrnout její přínos pro eventuální další bádání, vyzdvihl bych nejspíše dva momenty.

Především se dostalo zveřejnění materiálu let 1890 – 1900, který je v porovnání s osmdesátými léty z několika důvodů cennější. Je totiž zatím prakticky neznámý a tím také zůstal dosud netknut „rukou editorovou“ (již bylo zmíněno, že také František Žákavec se tomuto časovému období vyhnul). Zmíněné desetiletí Hynaisova a Myslbekova života můžeme bez obav nazvat vrcholným. Je tedy samozřejmě bohaté na další významné události, jejichž souvislosti tento pramen může pomoci odkrýt. Také přesvědčivě poukazuje na ten fakt, že v úvodu zmiňované „železné přátelství“ obou špičkových umělců doznávalo postupných změn. Ostatně absenci zveřejnění pramenů těchto let pociťuje namnoze i odborná veřejnost. Druhým významným faktem je to, že také tato část (stejně tak jako celý soubor) se nachází v současnosti v soukromém vlastnictví a tudíž zpřístupnění originálů veřejnosti je do budoucna jen málo pravděpodobné.

Pokud se týká odborného archivního hlediska, může být taktéž tato edice přínosem. Fond pozůstalosti Vojtěcha Hynaise, uložený v Archivu Národní galerie, se totiž dosud nachází ve stadiu zpracování. Víme, že obsahuje i korespondenci Myslbekovu, doplňující (byť ne zcela úplně) tento editovaný soubor. Tudíž by se mohla předložená práce stát vhodnou pomůckou při jejím zpracování.

Mám-li hovořit o záporech práce, pak kromě již zmíněné nekompletnosti dopisů Vojtěcha Hynaise, bych je viděl v případných nedostacích tohoto edičního zpracování, jež budou odhaleny. Za ně se všem hodnotitelům a badatelům omlouvám.

Doufám zároveň, že tuto práci ocení alespoň trochu také Ti, kteří se až dosud uměleckohistorickou problematikou kolem generace Národního divadla zabývali nebo zabývají. Bylo by to pro mne tou největší odměnou a zároveň povzbuzením do další práce.

V. Prameny a literatura

Prameny nevydané

Písemná pozůstalost Františka Žákavce; Literární archiv Památníku národního písemnictví, sign. 2-M; fond zpracován předběžně

Písemná pozůstalost Josefa Václava Myslbeka; Archiv Národní galerie, přír. č. AA 773, 775, 776, 1575

Písemná pozůstalost Vojtěcha Hynaise; Archiv Národní galerie, přír. č. AA 2925, 2888; fond ve stadiu zpracovávání

Soubor korespondence Vojtěcha Hynaise s Josefem Václavem Myslbekem; soukromá sbírka Ing. Jiřího Strunze

Prameny vydané

HOJDA, Zdeněk: *Generace Národního divadla (Z neznámých dopisů Josefa Václava Myslbeka Vojtěchu Hynaisovi)*, in: *Documenta Pragensia* 3, Praha 1983, s. 240-252

HOJDA, Zdeněk – PRAHL, Roman: *Kunstverein nebo/oder Künstlerverein? Hnutí umělců v Praze 1830 – 1856*, *Fontes Historiae Artium* XII, Praha 2004

KOLEKTIV: *Korespondence. Tomáš Garigue Masaryk-Karel Kramář* (ed.), Praha 2005

Josef Václav Myslbek - korespondence (ed.), uspořádal Alois LODR, Praha 1960

WIRTZ-DAVIAU, Bernadette: *Paul Baudry et le peintre tchèque Vojtech Hynais*, Paris 1935

ŽÁKAVEC, František: *K věrnému přátelství Hynaise s Myslbekem (úsek 1881-1884: léta vyzdobování Národního divadla)*, in: *Sborník k 70. narozeninám Karla B. Mádla*, s. 209-247, Praha 1929

ŽÁKAVEC, František: *Tři přátelé z Umělecké Besedy (Z korespondence malíře Hynaise, sochaře Myslbeka a profesora Stupeckého)*, in: *Lumír* LVI, 7-10, Praha 1930

Prameny ústní

Rozhovory s Ing. Jiřím Strunzem ve dnech 24.6. 2006 a 7.10.2006; rozhovory vedl Petr Kolář

Literatura

BÉNÉZIT, E.: *Dictionnaire critique et documentaire des Peintres, Sculpteurs, Dessinateurs et Graveurs, Tome Second (2.díl)*, Gründ 1966

- BOJAROVÁ, Markéta: *Hrobka rodu Daubků od Antonína Wiehla v Litni na Berounsku*, in: Památky středních Čech 18/2/2004, s. 22-27
- ČADÍK, Jindřich: *Augustin Němejc*, Praha 1940
- ČADÍK, Jindřich – ŠKORPIL, Václav: *Bratři Škorpilové ve vzpomínkách*, Pardubice 1967
- DVOŘÁKOVÁ, Zora: *Josef Václav Myslbek. Umělec a člověk uprostřed své doby*, Praha 1979
- DVOŘÁKOVÁ, Zora: *Když ještě nebyli slavní. Nástup nové výtvarné generace Národního divadla*, Praha 1988
- Josef Stupecký in memoriam*, výtisk č.2, Bratislava 1928
- Josef Václav Myslbek*, fotografoval Josef Ehm, Praha 1942
- KOLEKTIV: *Národ sobě. Národní divadlo a jeho umělecké poklady*, Praha 1940
- KOLEKTIV: *Nová encyklopedie českého výtvarného umění*, 2 svazky, Praha 1995
- KOLEKTIV: *Nová encyklopedie českého výtvarného umění. Dodatky*, Praha 2006
- KOLEKTIV: *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16.století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16.-20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002
- KRATOCHVÍL, Miloš Václav: *Národ sobě*, Praha 1983
- MÁDL, Karel Boromejský: *Josef Václav Myslbek*, Praha 1901
- MÁDL, Karel Boromejský: *Vojtěch Hynais. Výběr jeho prací z let 1891-1901*, Praha 1911
- Masarykův slovník naučný*, sv.7, Praha 1933
- MATĚJČEK, Antonín: *Národní divadlo a jeho výtvarníci*, Praha 1954
- Meyers Großes Konversations-lexikon*, I.– 24. Band, Leipzig, Wien, 1902 - 1912
- MŽYKOVÁ, Marie: *Vojtěch Hynais*, Praha 1990
- MŽYKOVÁ, Marie: *Křídla slávy. Vojtěch Hynais, čeští Pařížané a Francie, I. a II. díl*, Praha 2000
- Ottův slovník naučný*, I. - XXVIII. díl, Praha 1888 -1909
- Ottův slovník naučný. Dodatky*, I. – VI. díl, Praha 1930 - 1940
- PIJOAN, Jose: *Dějiny umění*, 5. díl, Praha 1999
- PIJOAN, Jose: *Dějiny umění*, 8. díl, Praha 2000
- Světobzor*, roč. XVI., čís. 20 - 22, Praha 1882
- Světobzor*, roč. XIX., Praha 1885
- ŠNEJDAR, Josef a kol.: *Národní divadlo*, Praha 1987
- ŠTECH, Vojtěch Vilém: *J. V. Myslbek*, Praha 1952
- ŠTECH, Vojtěch Vilém: *Národní divadlo*, Praha 1954
- ŠUMAN, Viktor : *Vojtěch Hynais: K sedmdesátinám mistrovým*, Praha 1924
- THIEME, Ulrich – BECKER, Felix: *Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart*, I. – XXXVIII. Band, Leipzig 1907 – 1950.
- TOMAN, Prokop – TOMAN, Prokop H.: *Nový slovník československých výtvarných umělců, svazek I. a 2.*, Praha 2000
- TUFFELIOVÁ, Nicole: *Umění 19. století. 1848-1905*, Praha 2001
- TYRŠ, Miroslav: *Hynaisovy malby pro budoir lože královské*, in: Národní listy, XXI, č. 21 ze dne 14. 9. 1881
- Umělec a jeho ateliér* (katalog výstavy), Teplice 1989
- Vojtěch Hynais 1854–1924. Jubilejní výstava díla Vojtěcha Hynaise k jeho sedmdesátým narozeninám* (katalog výstavy) , úvodní slovo František ŽÁKAVEC, Praha 1924
- VOLAVKA, Vojtěch: *Soupis díla J.V. Myslbeka*, Praha 1929
- VOLAVKA, Vojtěch: *České malířství a sochařství 19. století*, Praha 1968
- Z malířských salonů před sto lety* (katalog výstavy), Praha 1990
- Zlatá Praha*, roč. II., Praha 1885

ŽÁKAVEC, František: *Chrám znovuzrození. O budovatelích a budově Národního divadla v Praze*, Praha 1918

ŽÁKAVEC, František: *O českých výtvarnicích*, Praha 1920

ŽÁKAVEC, František: *Prof. Vojtěch Hynais*, in: *Volné směry*, XXIV, Praha 1926, s. 50-53

ŽÁKAVEC, František: *Ke stoleté památce Paula Baudryho*, in: *Umění II*, Praha 1929, s. 579-583

ŽÁKAVEC, František: *Myslpek a Tyrš*, in: *Sokol LV*, Praha 1929

ŽÁKAVEC, František: *Anselm Feuerbach a jeho český žák*, in: *Umění III*, Praha 1930, s. 247-264

ŽÁKAVEC, František: *K výstavě „Francie v obrazech českých malířů“*, in: *Umění IV*, Praha 1930, s. 369-384

ŽÁKAVEC, František: *Výročí smrti Vojtěcha Hynaise a Karla Myslbeka*, in: *Umění IX*, Praha 1930, s. 39-42

Internetové stránky

www.uniba.sk

VI. Jmenný rejstřík

Pozn.: Rejstřík je rozdělený na jmenný a místní + věcný. Ve jmenném rejstříku jsou pod jmény umělců uvedeny kurzivou jejich díla v práci jmenovaná. V místním rejstříku jsou pod jmény měst uvedeny taktéž kurzivou jejich části, čtvrti, budovy atd. Uváděny nejsou podpisy Vojtěcha Hynaise v editované korespondenci a označení Paříže v její dataci.

Aleš Mikoláš 48, 49, 50	- <i>Jaro (obraz)</i> 42, 44, 45
	- <i>Léto (obraz)</i> 15, 21, 60
Barbedienne Francois 65	- <i>Mír (obraz)</i> 16, 44, 75, 81
Baudry Paul 9, 13, 14, 16, 26, 33, 34, 36, 40,	- <i>Muka sv. Víta (obraz)</i> 12
43, 44, 47, 53, 54, 57, 58, 64, 68, 70, 85	- <i>Opona Národního divadla</i> 9, 12, 14, 15, 16,
Boltz Louis 23, 96	17, 20, 23, 26, 38, 47, 48, 49, 50, 53, 54, 56, 57,
Brožík Václav 5, 12, 13, 19, 20, 27, 39, 52,	61, 63, 72, 75, 79
58, 64, 68	- <i>Pantheon Národního muzea</i> 19
Brožová Kateřina 33	- <i>Paridův soud (obraz)</i> 19, 27, 83, 85, 91
Buquoy Karel 89	- <i>Poesie (obraz)</i> 60
	- <i>Svatá Cecilie (obraz)</i> 54, 55
Carpeaux Jean-Baptist 35, 36	- <i>Tanec (obraz)</i> 36, 56
- <i>Courage (socha)</i> 36	- <i>Váza ze Sévres</i> 18, 75, 76
- <i>Charitas (socha)</i> 36	- <i>Venuše (studie?)</i> 86, 87
- <i>Tanec (socha)</i> 36	Hynaisová Anna (dcera) 98
Coutan Jules Félix 79	Hynaisová Vlasta 12
	Hasenauer Karl von 15
Čermák Jaroslav 13	Husník Jakub 41, 42
Delaplanche Eugen 64, 65	Chaplain Jules Clement 67, 68
Desrivières Gabriel 17	Chavannes Puvis de 26, 44, 53, 57, 86
Doubek Josef Šebestián 15, 20, 43, 44, 45,	Chittusi Antonín (Kýt'a) 39, 52, 60
53, 56, 60, 61, 63, 65, 73	
Dubois Paul 34, 41, 65, 71	Joseph 46
Ducháček Josef 68	
Dumont Henri(Henri Julien) 63	Kavka (Kafka) Václav 39, 49
	Karbowski Adrien 17, 57, 66

- Feuerbach Anselm 12
 Frémiet Emmanuel 38, 69, 70, 71
 - *d'Arc Jean (socha)* 38, 50, 69, 70, 71
 Farský Josef 42
- Gerôme Jean-Léon 34, 35, 36, 90
 - *Gladiatoři pozdrav. císaře (obraz)* 34
 Goupil Adolph 36, 37, 38, 41, 42, 48
- Hácha Emil 10, 21
 Hlávka Josef 18, 82, 87, 91
 Hynais Jiří (Georg) 18, 87, 97,
 Hynais Cyril 12
 Hynais Vojtěch 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 99
 - *Apotheosa zemí českých (obraz)* 16, 44
 - *Hudba (obraz)* 56, 59, 60, 62, 82
 - *Ctirad a Šárka (socha)* 40
 - *Hudba (socha)* 82, 87
 - *Klečící kardinál (socha)* 94
 - *Krucifix, Kříž* 22, 54, 74
 - *Libuše a Přemysl (socha)* 40
 - *Lumír (socha)* 40
 - *Oddanost (socha)* 39, 64, 73
 - *Pomník Karla Sladkovského* 53
 - *Sarkofág Švagrovského* 37
 - *Svatý Josef (socha)* 65
 - *Svatovácl. pomník (socha)* 23, 38, 69, 32
 - *Vlastní podobizna* 21
 Myslbek Karel (Karlík, Charles) 27, 28, 33, 34, 35, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 46, 49, 53, 54, 55, 56, 62, 68, 70, 75, 79, 81, 84, 85, 87, 90, 95
 Myslbeková Milada 46
 Mucha Alfons 18
 Mžysková Marie 9, 19
- Němejc Augustin 18, 80, 81, 82, 83, 88
- Olivier Anna 95
- Palacký František 34
 Pinkas Otto 38, 42, 58
 Pinkas Sob. Hippolyt Karel Maria 38, 53
 Pirner Maxmilián (Perner) 75, 77, 90
- Roll Alfred-Philippe 61, 86
 Rothschild Alphons 78
- Kupka Václav 18
- Laurens Jean Paul 49
 Lecadre 63
 Lecomte Charles 15, 56, 60
 Lehmann Mikuláš 20, 34
 Liebscher Adolf 18
 Liška Emanuel Krescenc 13
 Loeffler 57
- Malýpetr Jan 77
 Marold Luděk 18, 27, 75, 80
 Mercié Antonin 37
- Myslbek Josef ml. 57
 Myslbek Josef Václav 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 45, 47, 75, 86, 88, 95, 99
 Stupecký Josef (Stupa, Stupenda) 6, 7, 8, 10, 20, 21, 22, 26, 27, 28, 29, 34, 37, 41, 43, 44, 45, 49, 50, 51, 52, 56, 82
 Stupecký Josef ml. 21, 29
 Svoboda Karel 80, 82
- Šimáčkovi (manželé) 21
 Škarda Jakub 53
 Škorpil Josef 18, 75
 Šubič Janez 33, 37, 58
 Švagrovský Václav 37
- Thomayer Josef 20, 21, 53, 54, 58, 59, 64, 66, 73, 77
 Tyrš Miroslav 14, 16, 27, 39, 49, 50, 51, 56, 57
 Tyršová Renata 56
- Vácha Rudolf 18
 Vautier Moreau 34
 Veith Eduard 79
 Verrocchio Andrea de 69
 - *Colleoni Bartolomeo (socha)* 69
 Voirinová (Hynaisová) Anna 14, 19, 20, 26, 28, 62, 78
- Wagner Antonín 14
 Wals 38
 Weber (Webr) R. O. 37, 38, 46
 Weitenweber Vilém 34, 44, 58, 62, 73
 Wiehl Antonín 53, 65
 - *hrobka rodiny Doubků v Litni* 53, 65
 Winter Zikmund 10, 21

Sakař Josef 50, 51
 Sedlmeyer 58, 63
 Schmidt Anna 75
 Schmoranz František(Šmoranc) 61, 65, 66, 80
 Schnirch Bohuslav 52
 Schulz Josef (Šulc) 61, 77
 Sladkovský Karel 53
 Smetana Bedřich 17, 39, 55, 57
 - *Libuše (opera)* 17, 57
 Sochor Václav 76, 77
 Sommer Otakar 10, 28, 29
 Spěváčková Božena 22, 29
 Spěváčková Libuše 22, 29
 Strunz Jiří 6, 8, 10, 22, 28, 29
 Strunz Miloš 29
 Strunzovi (rodina) 6, 8, 21, 29
 Stupecký František 21, 27, 28, 29

VII. Místní a věcný rejstřík

Amerika 54
 Archiv NG 8, 99
 Auteuil 56, 58, 60, 67

Belgie 47
 Berlín (berlínský) 37, 41, 64, 76
 Berounka 6
 Bolevec u Plzně 12, 26
 Bratislava 10, 28, 29
 - *Universita Komenského* 10, 28, 29

Čechy 12, 13, 14, 15, 17, 20, 21, 25, 26, 27, 28, 60, 61, 62, 75
 Čechy západní 6, 9, 12, 18, 25, 26, 27, 75, 80
 Čs. Akademie pro vědy, slovesnost, umění 82
 Československá akademie věd 74
 Československá republika 20

Dieppe 23, 95, 96

Francie 13, 18, 19, 23, 28, 35

Holandsko 43

Jednota sokolská 79
 Jednota umělců výtvarných 19
 Jičínsko 12
 Jubilejní výstava v Praze 75, 76, 77

New York 13, 33
 - *Vanderbiltův palác* 13, 33

Osek 53, 54
 Ostende(Belgie) 95

Paříž (Paris) 5, 9, 12, 15, 17, 18, 19, 20, 23, 26, 27, 28, 33, 34, 37, 38, 41, 42, 43, 44, 47, 50, 53, 54, 74, 75, 83, 86, 88, 95, 96, 98
 - *École de Baux-Arts* 13, 34, 90, 95
 - *Hôtel de Ville* 69, 70, 71
 - *Louis Ronkard rue Blanche* 50, 53
 - *Louvre* 36, 50, 65
 - *Montmartre* 18, 34, 47, 74
 - *Opera* 35, 36, 63
 - *Palais de l'Imtice* 54
 - *Palais de l'Industrie* 61, 72
 - *Plaza Pigalle* 13, 18, 33, 34, 74

Plzeň 6, 12, 18, 75
 - *Západočeské muzeum v Plzni* 18, 75
 Plzeňsko 8
 Plzeňsko severní 8

Praha (Prague) 5, 12, 13, 16, 17, 19, 23, 26, 27, 33, 40, 41, 45, 46, 47, 56, 58, 68, 75, 76, 77, 78, 79, 86, 88, 95, 97, 98
 - *Chuchle* 93
 - *Karlovo náměstí* 17
 - *Moderní galerie Království českého* 21

- Kaceřov (Plzeňsko) 6, 8, 21, 22, 29
Krasoumná jednota 19
- Lipsko(Leipzig) 7, 75
- *Schillerstrasse* 75
Literární archiv PNP 8, 28, 29
Londýn 78
Lumír (časopis) 8, 10
- Mánesův fond 20
Mention h'onorable (Čestné uznání) 15, 60, 61
Mnichov 19, 73
Morava 13, 43, 50
c.k. Museum pro umění a průmysl 21
- Národopisná výstava československá 19
- Sbor pro výstavbu Národního divadla 14, 16, 38, 98
Sbor znalecký pro výtvarná umění 21
Sedan 13
Seina 13
Sèvres 18
Slezsko 50
Soudná u Jičína 12
St. Louis 19
Světová výstava v Paříži 13, 15, 19, 20, 33, 72, 75, 78, 79
Světozor (časopis) 34, 44, 60, 73
- Španělsko (Španěly) 49
- Umělecká beseda 16, 38, 41, 42, 60, 61, 63
- Vídeň 12, 14, 15, 16, 22, 34, 37, 38, 40, 57, 58, 59, 61, 63, 65, 68, 73, 74, 75, 76, 79, 80, 81, 85, 91
- *Burgtheather (Dvorní divadlo)* 15, 78, 82
- *Künstlerhaus* 38, 52, 57, 58
- *Lotringenstrasse* 38
- *Parlament* 39, 53, 54
- Zemský výbor Království českého 42, 72
Zlatá Praha (časopis) 34, 44, 60
- *Muzeum Království českého* 14
- *Národní divadlo* 7, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 23, 26, 47, 54, 56, 60, 72, 99
- *Olšanské hřbitovy* 22
- *Palackého most* 40, 41, 56
- *Poštovní(Poštovská) ulice* 47, 75, 83, 86, 88
- *Slavín* 20
- *Staroměstská radnice* 16
- *Stromovka* 94
- *Uměleckoprůmyslová škola (Akademie)* 23, 61, 75, 86, 88
- *Universita Karlova* 21
- Rytířský řád čestné legie 15
- Salon francouzských umělců (Salon) 15, 35, 40, 41, 42, 43, 44, 56, 57, 60, 61, 64, 65, 66, 73, 79

IX. Obrazová příloha. Seznam vyobrazení

- 1) Hrobka rodiny Stupeckých na Olšanských hřbitovech v Praze. Celkový pohled.
- 2) Hrobka rodiny Stupeckých. Detail Krucifixu vytvořený J. V. Myslbekem.
- 3) Dopis V. Hynaise pro J. V. Myslbeka ze dne 18. 8. 1882 (v edici č. 14). Strana 1.
- 4) Tentýž dopis. Strana 2 – 3.